

BAŞKAN - Efendim, Dördüncü Komisyon Telif Hakları Komisyonu..

(Anlaşılmayan müdahale).

BAŞKAN - Buyurun efendim.

(Yerinden konuştuğu için ismi ve konuşması yazılamadı.)

BAŞKAN - Teşekkür ederiz Sayın ÖZGÜLLE

Yalnız efendim, şimdi burada biz, komisyonda yapılan işlerin ancak sonucunu alabiliriz. Bunlar komisyondalar da görüşüldü, konuşuldu, metinler buna göre yazıldı varsayıyorum ben, o durumdayım. Yoksa, yedi komisyonun çalışmasını yeni baştan diriltip bugün burada başlarsak bir haftada bitiremeyiz işi. Bu meseleleri, tarif şeklinde son derece net olarak komisyondalar da bitirmeniz gerekiyordu. Şimdi sizin teklifinize bir başka teklif de gelir. Biz bunları burada nasıl birleştireceğiz genel kurul olarak? İşin altından kalkamayız. Ben ancak komisyon raporlarını, çok önemli itirazlar dışında o itirazları da oya sunmak kaydıyla oya sunarım. Bütün bu müzakerelerin komisyon toplantılarında bitirilmiş olduğunu umuyordum; ancak şu var : Yedi tane komisyon ayrı ayrı çalıştı. Belki konularda bir komisyonun ele aldığı bir konuyu bir başka komisyon da ele almış olabilir. Şüphesiz, bunların arasında tenakuz varsa gidermek genel kurulun işidir.

Şimdi, Dördüncü Komisyonunda mesele nasıl formüle edilmişti Sayın UYGUNER.

Başkan olarak buyurun Sayın SEFERCİOĞLU.

DÖRDÜNCÜ KOMİSYON BAŞKANI NECMETTİN SEFERCİOĞLU - Efendim, Dördüncü Telif Hakları Komisyonunda bu konu, yani yayıncılıkta devlet ve özel teşebbüsün görevleri konusu ele alındı ve sonuç olarak, "Kamu kuruluşlarının, özel teşebbüsle rekabet edebilecek nitelikte yayınlar yapmasının önlenmesi" şeklinde bir hüküm getirildi. Şurada izah edilen, Birinci Komisyonun Raporundaki hükümlerin bizim komisyonumuzda verilmiş olan kararlarla ben şahsen çok fazla bir çelişki halinde olduğunu düşünmüyorum. Çünkü, bu komisyonda da arkadaşlarımız belirtmişler, devletin görevi olan yayınlar üzerinde durulmuş. Belki ayrıntıya giren birtakım hususlar yer almış. Bu konuda takdir elbette ki kurulun. Yani, bizim bu konuda vermiş olduğumuz karar, daha doğrusu komisyonumuzun bu konudaki görüşü, doğrudan doğruya devlet kuruluşlarının özel teşebbüsle rekabet sayılabilecek şekilde yayın yapmaması yolundadır.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN - Teşekkür ederim Sayın SEFERCİOĞLU.

Buyurun efendim.

(Yerinden konuştuğu için ismi ve konuşması yazılamadı.)

BAŞKAN - Efendim, şimdi onu ihtisas komisyonlarında esas hangi komisyonun göreviyse kurultayın o komisyon kararı geçerlidir, ağırlıklı olan odur.

Birinci Komisyonumuz millî yayıncılık ve sorunlarıyla ilgili genel bir komisyondur ve ben de şimdi konuşmalar devam ederken, acaba yanlış anladım mı diye tekrar bir okudum raporu. Keşke yetiştirebilseydik de metin üstünde daha net konuşma şansımız olsaydı.

Burada o kadar çok maddenin devlete kitap neşretmek külfetini görmedim. "Yayıncılığı teşvik, şunlar da, bunlar da yapılmalıdır" diyor; ama, doğrudan doğruya "Kültür Bakanlığı yapılmalıdır" demiyor. Demek ki, mesele Yayınlar Komis-

yonunda bir şekilde formüle edildiyse -Üçüncü Komisyonunda Dördüncü Komisyonunda- aslolan odur. Buradaki yayıncılık hayatımızla ilgili genel temennilerdir ve bunların da hepsinin devlet tarafından yapılması diye ibareler de yoktur. Yanlış okumadımsa, bu arada sizler konuşurken bir kere daha baktım. İsterseniz meseleyi, esas bu konunun formüle edildiği komisyon tartışmasına, o raporun tartışmasına bırakalım. *(Anlaşılmayan müdahale).*

BAŞKAN - "Halka, gençlere, çocuklara, entelektüellere ve her kesime hitap edici cep kitapları hazırlanmalı ve ucuz olarak satılmalıdır." Bakanlık veya Millî Eğitim Bakanlığı, Kültür Bakanlığı demiyor. Yani... *(Anlaşılmayan müdahale).*

"Türk kültür eserleri yabancı dillere çevrilmelidir." Bunlar böyle hep altalta yapılması... *(Anlaşılmayan müdahale).*

Buyurun Sayın ERDEM.

EBUBEKİR ERDEM - Değerli arkadaşlarım, bu öneriyi ben getirdim, bir de misal verdim. İsterseniz önce misal-den başlayayım.

Yayıncı arkadaşlarımız bilirler, Fransızların bir özel yayınevinin çıkarmakta olduğu bir köşe serisi var. Almanların da var, İngilizlerin de var biliyorsunuz; ama, benim aklımda daha çok o seri kalmıştır. Ne biliyorum?.. Bu yayın, cep kitapları şeklinde, çoğu beş formadan başlar 15 formaya kadar gider ve çok ucuz. Bu yayın başladığı zaman (1961, 1962'lerde) ben Paris'te bulunduğum yıllarda 800'üncü idi, şimdi galiba 4500'ü bulmuş. Her türlü neşriyat. Gençlere, entelektüellere, yetişkinlere, -çocuklar değil tabii- halka seslenen bir yayın. Herkes kolaylıkla cebinde taşır. Tramvayda, metroda, nerede boş, hatta yemek esnasında bir 10 dakika

boşluk bulursa hemen orada okumaya başlar ve herkesin cebinde de bulunurdu bu. Çok hoşuma gitmişti, hayran olmuştum, milyonlarca da basardı; ama, o gün bu başladı (1956'da bu köşe serisi) bundan birçok yayınevleri de haberdar; ama, ben Türkiye'de böyle bir seriye.. *(Anlaşılmayan müdahaleler)*

Tamam efendim, ama, biz böyle yalnız bir edebiyat değil bu, bir kültür dizisi. Bunun içerisinde halk, bunun içerisinde atom nedir, bilgisayar nedir, vesaire diye bir yayınevi bunu veyahut devlet çıkarsın istedik ve bu öneri böyle geldi efendim. Yani, ucuz, temiz; fakat, çok satan, çok vurgarize bir yayına ihtiyaç olduğu... Varsa güzel. Daha geliştirilsin, daha başkaları da çıksın. Okumamaktan şikayet ediliyor. Okutmanın, okumanın yollarını arayacağız, birtakım imkânları zorlayacağız okunsunlar diye. Hikâye bundan ibarettir.

Teşekkür ederim. *(Anlaşılmayan müdahale ve konuşma).*

BAŞKAN - Teşekkür ederim efendim. *(Anlaşılmayan müdahale).*

Efendim, böyle yaparsak bitiremeyeceğiz. Çünkü, karşılıklı konuşmaya da girer hale geldi. Müsaadenizle bağlayacağım efendim. *(Anlaşılmayan müdahale)*

Özel 10'uncu madde mi?

"Kültür Bakanlığı'nın ilkelerine uygun yayınlar ve yayıncılar maddi olarak desteklenmelidir." *(Anlaşılmayan müdahale)*

Efendim, çözüm yolunu bulacağımızı zannediyorum.

Bu mesele esas kendi komisyonunu ilgilendiren bir meseledir. Ağırlıkla, orada verilen tarif uygundur. Kurultayımızın da esas kararı o olacaktır; ancak, bu Birinci Komisyon daha çok genel konuları ele aldığı için orada alınan kararlara aykırıymış gibi görünüyor bazı kararlar.

İkinci bölümde 25 tane madde var efendim. Bu 25 maddenin içerisinde doğrudan doğruya Kültür Bakanlığı'na veya Millî Eğitim Bakanlığı'na talimat veren nitelikte kitap satış bürolarıyla ilgili bir maddedir, kütüphanelerle ilgili bir maddedir, yayımlarla ilgili, doğrudan doğruya "Bakanlık yapsın bunu veya herhangi bir kamu kesimi yapsın" ibaresi kullanılmamaktadır. Yani, bütünüyle kamu ve özel yayıncılara hitap eden tavsiyeler niteliğindedir.

Şöyle bir teklifte bulunuyorum : "B özel esaslar" başlığından sonra maddelerin sıralanmasına geçilmeden önce "Kamu kesimi ve özel yayıncılar için" ibaresini cümle olarak eklersek buna, mesele zannediyorum hallolur. Yani, "Bütün yayıncılar bu esaslara -tavsiyedir- dikkat etsin, riayet etsin" diyor. Kamu ve özel yayıncılar için... Ondan sonra işte "Halka, gençlere, çocuklara...", "Kültür yayınlarının envanteri yapılmalıdır. Türk kültür eserleri yabancı dillere çevrilmelidir" gibi maddeler geliyor. (*Anlaşılmayan müdahaleler ve konuşmalar.*)

Efendim, lütfen detayına girmeyin, bunlar komisyonlarda tartışıldı. Şimdi ben usulünü öğretmek istiyorum, bunu formüle etmek istiyorum. Aslında bu komisyonun görevi değil bu konu. Bu komisyon yayıncılıkla ilgili genel tavsiyelerde bulunmuş. Esas bunu formüle eden Üçüncü Komisyon veya Dördüncü Komisyon orada görüşeceğiz diyorum. Esas olan Kurultayın kararı oradadır. Her komisyon kararında tekrar bu konuyu... (*Anlaşılmayan müdahale.*)

Hangisi çıkacak efendim? (*Gürültüler*)

Efendim, 25 madde var diyorum. "Bu 25 maddenin bir tanesi kalsın, diğerleri çıksın" diyorlar. Nasıl yani?... Affedersiniz, mesalâ; tercüme faaliyetlerine hız verilmesin mi? Onu

mu çıkartayım? (*Anlaşılmayan müdahale ve yerinden konuşmalar.*)

Efendim şimdi, affedersiniz, belki hepiniz yoktunuz, bu rapor bütünüyle ve dikkatle yavaş okundu. Bunun içerisinde seyyar kütüphanelerin artırılması, tercüme faaliyetleri, Türk dünyasıyla temaslar, oralarda kültür merkezlerinin kurulması, Millî Kütüphanenin ne yapacağı, sahne sanatlarının, tiyatronun eğitici yönü dikkate alınmalıdır gibi mücerret kültürümüzle ilgili pek çok madde var ve diyorum ki, bunların içerisinde doğrudan doğruya bakanlık basmalıdır, bakanlık yapmalıdır gibi ibarler kullanılmamış. Bu konu Dördüncü veya Üçüncü Komisyonun esas ihtisas yetkisi içindedir. Şimdi, 24'üncü madde kalsın diğer maddeler çıksın dediğimiz zaman bu komisyonun bütün toplanma amacı kalkmış oluyor.

Efendim, müzakere tamamlanmıştır.

Raporu, son değişikliklerini de Komisyon Başkanımız kabul ettiğine göre bütünüyle oylarınıza sunuyorum : Birinci Komisyon Raporunu kabul edenler işaret buyursunlar efendim... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir efendim.

Birinci Komisyona, gayretleri ve çalışmalarını için teşekkür ediyoruz.

İKİNCİ KOMİSYON RAPORU

BAŞKAN - İkinci Komisyon Raporunu okumak üzere Komisyon Başkanı Sayın ÇINARLI'yı kürsüye davet ediyorum.

Buyurun Sayın ÇINARLI.

İKİNCİ KOMİSYON BAŞKANI MEHMET ÇINARLI - Sayın Kurultayı saygı ve sevgiyle selamlıyorum.

“Yazarların Sorunları” adı verilen İkinci Komisyonun Raporunu takdim ediyorum. :

III. YAYIN KONGRESİ VE TELİF HAKLARI KURULTAYI BAŞKANLIĞINA

“Yazarların Sorunları”nı belirlemek üzere teşkil edilen II. Komisyonun raporudur.

Kurultayımızca incelenmekte ve tartışılmakta olan yayın ve telif hakları konuları, birinci derecede yazarlarla ilgilidir. Yazarı gözönünde tutmadan, yayın ve telif hakkından söz edilemez.

Bu sebeple, kurultayca teşkil edilen bütün komisyonların ele aldıkları sorunlar doğrudan doğruya veya dolaylı olarak, yazarlarla da ilgilidir. I. komisyonun ele aldığı milli kültür ve yayıncılık sorunları arasında yazarların milli kültürle bağlantısı özellikle, uzun yıllardan beri yaşanan dil kargaşası karşısında düştüğü çaresizlik ve uğradığı kayıplar da dile getirilmiş olacaktır.

Bunun gibi yayınevleri ve kitapçılar telif hakları kitap yayıncılığı ve okuyucu süreli yayınlar, yayınların dağıtımı ve tanıtımı sorunları da bir yazıyla yazarları ilgilendirecektir.

Komisyonumuz bu hususu göz önünde tutarak tekrara düşmemek ve kurultayın boş yere vaktini almamak için, yazarları ilgilendirmekle beraber öteki komisyonlarca incelenmesi tabii olan sorunlar üzerinde fazla durmadan, bunların dışında kalan ve münhasıran veya daha çok yazarları ilgilendiren konular üzerine eğilmiş ve aşağıda 15 madde halinde özetlenen teklifleri kurultaya oybirliğiyle kararlaştırmıştır.

1 — Bir yayınevi aracılığı olmadan, kendi hesabına eserlerini bastırarak olan yazarlara, devlet basım ve dağıtım konusunda destek olmalıdır. (Kredi ve malzeme temini gibi.)

2 — Yazarlara da basın kartı sahiplerine sağlanan hak ve imkanlar sağlanmalıdır.

3 — Yazarların sosyal güvenceye kavuşturulmaları temin edilmelidir.

4 — Fikir ve sanat eserleri uyumsuzluklarında öncelikle tahkim yoluna gidilmesi sağlanmalıdır.

5 — Fikir ve sanat eserleri hakkındaki kanun tüzük ve yönetmelikler günün şartlarına göre yeniden düzenlenmelidir.

6 — Telif hakları yönetmeliğinde yer alan telif ücretlerine esas göstergeler artırılmalı, ikinci müteakip baskılardaki ödeme oranları yükseltilmelidir.

7 — Telif ücretleri her türlü vergiden muaf tutulmalıdır.

8 — Eserlerin radyo ve televizyonla her yayımlanışında muayyen nisbette telif ücreti ödenmelidir.

9 — Eserlerin yayıncıya verilmesinden sonra azami iki sene içinde yayımlanmadığı takdirde eser serbest kalmalı ve ödenmiş telif ücreti avans, vs. geri alınmamalıdır.

10 — Ortaya çıkarılan eserlerin yayımlanmadan önce başkaları tarafından sahiplenilmesinin önlenmesi maksadıyla, sahibi adına tescilini sağlayacak hükümler mevzuatımıza getirilmelidir.

11 — Bir kuruluş tarafından sipariş yoluyla yazdırılan bir eserin yayımlanmaması halinde, yazarın emeğini ve masraflarını karşılayacak bir meblağ ödenmelidir.

12 — Yazarların eğitim kurumlarında davetli olarak zaman zaman ders vermeleri temin edilmelidir.

13 — Millî Eğitim Bakanlığı'nca hazırlanan ders kitaplarında bilhassa Türkçe ve edebiyat kitaplarında günümüz şair ve yazarlarına da yer verilmelidir.

14 — Kitle haberleşme araçlarına özellikle radyo ve televizyonda edebiyat sohbetlerine daha çok yer verilmelidir.

15 — Yazar ve araştırmacılara, kütüphanelerde ve araştırma kurumlarında özel kolaylıklar sağlanmalıdır.

16 — Talim ve terbiye kurulunca eserlerin incelenmesi sırasında yazar ve yayıncılardan inceleme ücreti alınmamalıdır.

12/6/1991

Komisyon Başkanı	Raportör	Raportör
Mehmet ÇINARLI	Ali Osman GÜZEL	Kemal MADENOĞLU
Hüseyin ERDEM	Ayhan İNAL	Mehmet YİĞİT
Cemal ANADOL	İbrahim MİNNETOĞLU	S. Hayri BOLAY
İlhan GEÇER	Mehmet DOĞAN	Türkan EVRENOS
Yıldırım KURTULUŞ		

BAŞKAN - Teşekkür ediyoruz Sayın ÇINARLI'ya.

İkinci Komisyonun Raporuyla ilgili görüş bildirmek isteyen, söz almak isteyen var mı efendim?

Buyurun Sayın YAMAKOĞLU.

ÇİHAN YAMAKOĞLU - Sayın Başkan, sayın üyeler; yazarlar, telif hakları, basın kartları vesaire mevzuatın dağıtım ve çeşitli bakanlıkların yetkilerinde olduğu müşahade edilmektedir. Yani, bir Mevzuatı Geliştirme Yayın Genel Müdürü olarak bunu söylüyorum. Her birinde yetkiler çeşitli kurumlara dağıtılmış, yazarların ve yazarlarla ilgili konuların mümkünse, tavsiye mahiyetinde de olsa belli bir kurumun,

birbiriyle çok yakın olan kurumların yetkisine verilmesi muhatap alacağımız kurum ve kuruluşlar bakımından büyük önemi vardır. Arkadaşlar temas ettiler, 10 kitabı yayınlanan bir yazarın bir basın kartı yoktur; fakat, bu Basın Enformasyon Genel Müdürlüğü'nün yetkisindedir, bakanlığın dışında bir olaydır; ama, üç yıl gazetecilik yapan iki tane haber gönderen bir kişinin basın kartı vardır. Ben gazetecilik kartı demiyorum, o olay ayrı bir olaydır, bir devlet bakanlığının nezdinde bir olay. Bazı teşebbüslerimiz oldu, henüz netice alamadık. Ciddi kriterler getirilmek suretiyle ve mesalâ; eserleri şu kurumlarca incelenen, benimsenen, ödül alan, Talim Terbiye'den geçen benimsenen, şu kadar sayıda basılan ve satılan denilmek suretiyle yazarlarımıza bir basın kartı lütfedilebilir. Yani, yıllarca kendi cebinden, bir ömür vererek bu işi yürüten, açlığına, susuzluğuna katlanan arkadaşlarımızın bir basın kartıyla olsun onurlandırılmaması büyük bir eksiklik. Bunun üzerinde hassasiyetle durulması lâzım; ama, dediğimiz gibi yetkiler çeşitli yerlere dağıtıldığı için toparlanması bir hayli güç olmaktadır. Böyle bir mevzuat çalışmasında yarar görmekteyim.

Çok özellikli bir konu, belki yazar arkadaşlarımızın başına gelmiştir. Bir ikincisini arz edeyim : Kitaplarınızı Talim Terbiye Kuruluna, okullara tavsiye ettirmek Türkiye'de büyük olaylardandır. Türkiye'de okuyan çocuklarımız 12 milyon civarındadır, yani ortaöğretim gençliği. Bir eser bu yayın kitesine girmekle Türkiye'de ancak tam verimli olabilir. Yani, işi bağından, bahçesinden, fidanlığından yakalamış olursunuz.

Eserlerimiz, bir defa, Talim Terbiye Kurulu'nun, Millî Eğitim Bakanlığı'nın, bu konudaki kriterlerinin, hangi eserleri tavsiye edip etmediğinin açık ve net olarak hemen hemen bildirmemektedir.

İki ; okuttuğu kimseler, son bazı değişiklikler olmakla beraber, gönderilen kitaplarla ilgili uzman olmayan kişiler olmaktadır.

Üçüncüsü; her okuyuşta para almaktadırlar. Benim bamsından geçen bir olay : Telif ücreti alarak yazdığım bir kitabı telif ücreti kadar okuma ücreti vermek suretiyle inceledim. Dedim ki, ben bu size verdiğim ücret kadar para aldım, hepsini yazdım. Siz yalnız okumak için bu kadar ücret alıyorsunuz ve şöyle de bir durum ortaya çıktı : Kitabı okuyorlar, reddediyorlar talebinizi ilkelerine uygun bulunmadığı için. Rapor istiyorsunuz, size üç, dört tane “Şu sebeplerle reddedildi” diyorlar, bunları bir baskısında düzeltiyorsunuz, yeniden inceleniyor, bu sefer üç tane başka bir noksan çıkartıyorlar size. Ben bunu eski Millî Eğitim Müsteşarıyla uzun süre tartıştım. Bir devlet ciddiyeti gerektirir. Noksanlarımı giderdiğim zaman hakkımı alacağım demektir. Siz bizi böyle kitaplarımızı okuyup para kazanma mekanizması haline getirdiniz dedim. Üç noksan ver 200 bin lira, arkasından bir daha. Ben kitap bastırıyorum milyonlarca lirayla 200 baskı yapmak ne demek. Hiç unutmam 20 kitaplık bir baskı yaptım, tanesi o zaman 60 bin liraya mâl oldu, beş hatamı düzelttim, gittim gene bana dört tane hata çıkarttılar. Şu Talim Terbiye Kurulu’nun incelemesinin ciddi esaslara bağlanmasına ve ücretsiz yapılmasına, yazarın gelir kaynağı olmadığına, özellikle kendi yayıncılık yapan kimselerin bir devlet için gelir kaynağı, memurlar için gelir kaynağı olmadığını bilinmesinde büyük faydalar vardır. Bunların sayın komisyonun raporunda değerlendirilmesinde fayda olacağı inancındayım.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN - Teşekkür ederiz Sayın YAMAKOĞLU.

Buyurun Sayın Aysel YONTAR. (Anlaşılmayan müdahale)

Başka konuşma talebi olmadığına göre... Var mı efendim...

Peki, sonunda Sayın Başkan, sizin sualinize de genel açıklama yaparken cevap verecektir efendim.

Başka söz isteyen var mı?

Buyurun Sayın Aygören DİRİM Hanımefendi.

AYGÖREN DİRİM - Sayın Başkan, sayın üyeler, efendim, özellikle Yazarların Sorunları raporunda yer alması gereken çok önemli bir konuydu Sayın YAMAKOĞLU’nun işaret ettiği konu. Aslında aynı zamanda bizim komisyon raporunda da yer almasını istemiştim, ancak, maalesef o komisyon raporunda bu mümkün olmadı, burada ben aynı konuyu dile getirmek istiyorum.

Şimdi efendim, bir kitabın, kitapçının, daha çok tabii çocuk ve gençlik diyelim; çünkü lise öğrencileri için de söz konusu aynı şey. Kitapçının alabilmesi için, öğretmenin öğrencisine tavsiye edebilmesi için bu kitabın mutlaka Talim Terbiye Kurulu’ndan, sakıncalı veya sakıncasız diye onay alması gerekmektedir.

Şimdi aslında, bu tümüyle dayanaksız bir uygulamadır ve biz bu uygulamayı çeşitli vesilelerle Millî Eğitim Bakanlarına, Hasan Celal GÜZEL ve Sayın AKYOL’a da defalarca ilettiğimizde kendileri bunun çok doğru olduğunu söylediler. Yani, bizim talebimizin çok doğru olduğunu söylediler.

Şimdi, bunun, Temel Eğitim Kanunu’nun 55’inci maddesine dayanak gösteriliyor bu uygulama, oysa, Temel Eğitim Kanunu’nun 55’inci maddesi, ilk ve ortaöğretim kurumlarında okutulacak ve öğrencilere aldırılacak ders ve

yardımcı kitaplardan söz ediyor. Ancak, bu kültür kitaplarını da kapsıyor bu uygulama ve hatta ansiklopediler dahi okullara giremiyor bu nedenle. Çünkü, ansiklopedi biliyorsunuz çok büyük bir yatırım gerektiren bir olay ve bunun tüm fasiküllerinin veya tüm ciltlerinin, 20 ciltlik, 30 ciltlik, 50 ciltlik bir ansiklopedinin üçer tane; çünkü, her kitaptan üç tane gönderilmesi gerekiyor ve her forması için sanıyorum 40 bin küsur da, en son bildiğim bu memur göstergesine göre arttırılıyor, şimdi belki 60, 70 bin lirayı bulmuştur, şimdi bu parayı yatırması mümkün mü bir ansiklopedi yayıncısının ve bunun garantisi de yok. Çok yani, biraz hafif kalacak; ama, çok sudan nedenlerle bu geri gelebilir. Bu yüzden, yani bırakın kültür kitaplarını ansiklopediler dahi okullara giremiyor. Ansiklopedileri bile öğretmen öğrencisine öneremiyor. Dolayısıyla, kitapçı bunu satma şansına sahip olamıyor.

Şimdi, birkaç tane somut örnek vermek istiyorum bu tavsiye kararıyla ilgili olarak : Tüm dünya çocuklarının zevkle okuduğu Eksperi'nin; Küçük Prens Kitabı, Halikarnas Balıkcısı'nın; Dışişleri Bakanlığınca İngilizce yayınlanan Altıncı Kıta Akdeniz Kitabı, defalarca televizyonda filmi izlediğimiz, tiyatrodaki izlediğimiz, hatta bazı okullarda okul tiyatrosunda çocukların oynadığı Haldun Taner'in; Keşanlı Ali Destanı ve buna benzer pek çok kitap. Hemingvey'in, sanıyorum basında da çıkmıştır, uzatmak istemiyorum.

Şimdi kısacası, Muzır Kurulunun yasaklamadığı, savcılığın yasaklamadığı bir kitabı Talim Terbiye Kurulu sakıncalı veya sakıncasız ibaresiyle âdeta sansür kurulu gibi çalışmaktadır. Bu, yazarlarımızın, yani yayıncılardan önce bence yazarların çok önemli bir sorunudur. Yani, yazarların bunun, yani raporda bilmiyorum, rapor elime gelmedi; ama, dinledim hiç adı bile geçmiyor böyle bir konunun. Bu, üste-

lik yasal olmayan bir işlemdir ve bu öğretmene güvensizliktir. Yani, çocuğunuzu, bunun açıklamasını, işte öğretmen belki yanlış kitap seçebilir... Ne demek yani?.. Öğretmen sabahdan akşama kadar çocuğumuzun her şeyiyle ilgileniyor, ona emanet edebiliyorsunuz, ondan sonra "Onun okuyacağı kitabı öğretmen seçemez, ben ona önereceğim" diyorsunuz. Doğrusu bu büyük bir çelişki, öğretmene hem de saygısızlık olarak nitelendiriyorum.

Teşekkür ediyorum. *(Alkışlar)*

Rapora geçmesini, daha doğrusu oylanmasını istiyorum.

BAŞKAN - Teşekkür ederim. *(Anlaşılmayan müdahale)*

AYGÖREN DİRİM *(Devamla)* - Efendim, Talim Terbiye Kurulu'nun, kültür kitaplarını onaylama uygulamasından vaz geçmesini... *(Anlaşılmayan müdahale)*

Hayır efendim, ders kitapları ve yardımcı ders kitapları için o uygulama kalabilir, ancak, kültür kitapları için Talim Terbiye Kuruluna onay almak için böyle bir uygulama yapılmasını diyorum. Yapılmaması gerekir aslında. Yasal değil çünkü.

Teşekkür ederiz.

BAŞKAN - Teşekkür ederiz Sayın DİRİM.

Sayın Muzaffer UYGUNER, buyurun efendim.

MUZAFFER UYGUNER - Sayın Başkan, sayın dinleyiciler, ben rapordaki iki konuya değinmek istiyorum.

Birisi olumlu karşıladığım bir konu, "İsmarlanan kitaplar için verilmiş olan avansların geri alınmaması,"

Bir defa, tabiatıyla avans verilmiyor; ama, yeniden düzenlenmiş bazı kelimelerle alay etmekle bu iş yürümez.

“Yaşam” kelimesini başka türlü konuşmak, “Hamal” kelimesini aynı telaffuzla yapmakla bu iş alay edilerek yürütülmez. Bunu düzenleyecek bir kuruluşun üzerinde durulması lâzımdır.

Fransa’da bir akademi var. Hatta dil üzerinde çalışan, Başbakanlıklarına bağlı bir büro var. İspanya’da var. İspanya’da sözlükler çıkartmış herkes onlara uymak mecburiyetinde. O karmaşa nasıl giderilecek? O hususun herhalde aydınlanması gerektiği kanısındayım.

Teşekkür ederim. (Alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederiz Sayın UYGUNER.

Buyurun Sayın Yahya AKENGİN.

YAHYA AKENGİN - Efendim, saygular sunarım.

Bu İkinci Komisyon Raporu’ndaki bir konu üzerinde birkaç açıklama yapma gereğini duydum.

Yazarlara basın kartı konusu. Aslında şunu arzu ediyoruz : Yazarlar, gazeteci, basın mensuplarıyla böyle bir şeyde yarış halinde gösterilmesi imajını doğru bulmuyoruz. Yazarlara, ulaşım ve haberleşmede birtakım imkânlar sağlanması ve meselâ basın mensuplarına sağlandığı gibi şeklinde bir yansımadan yanayız. Çünkü, ne gazetecilerin yazarlarla yarışa ihtiyacı var ne de yazarların gazetecilerle. Herbiri kendi alanında ayrı ve muhteremdir.

Bu konuyla ilgili olarak biz meslek birliği adına iki yıl önce teşebbüse geçtim İLESAM olarak ve esasen şunu da belirtmek gerekir : Türkiye’de bu meslek birlikleri kurulurken bir kavram kargaşasını ortadan kaldırmak amacını da güdüyorduk. “Meslek” demiş adına önce; o halde yazarlığa meslek olarak kabul etmiş oluyor kanun ve bu zamana kadar da

böyle bir şey yok, mümkün değil. Dolayısıyla, mesleğin, her mesleğin olduğu gibi, bu mesleğin de bir odası vardır. İşte, bu meslek birlikleri de üyelerinin ve o alandaki çalışanların, eser verenlerin meslek odası statüsündedir. Biz bundan hareketle bu teşebbüste bulunduk, Kültür Bakanlığımıza intikâl ettirdik; yazarlarımıza şu şekilde hakla tanınması lâzım diye gerekçeleriyle birlikte bildirdik. Yani, yazar gezecek, do-laşacak, araştırarak, inceleyecek. Bence budur. Özümleyecek, haberleşecek. İhtiyaç olduğu kesindir. Kültür Bakanlığı olaya çok yakın ilgi duyarak bizim teşebbüsümüz, müracaatımız üzerine Ulaştırma Bakanlığı’na resmen bu talebi ilettili. Ulaştırma Bakanlığı’ndan bir cevap geldi. “Şu andaki mevcut yönetmeliğimize göre mümkün değildir. Bu yönetmelik de Ekonomik Yüksek Kurulu’nun toplanıp karar almasıyla oluyor. Öyle bir durumda dikkate alınacaktır” şeklinde bir cevap. Bunun üzerinden bir yıl geçti, bu kurul toplandı mı, toplanmadı mı bilemiyoruz; yönetmelik ele alındı mı, alınmadı mı bilemiyoruz. Biz tekrar meseleyi ele aldık. Bu defa Başbakanlık Sayın Müsteşarı’nın yakın ilgisi sonucu konuyu kendileriyle özel olarak yine görüştük, bizden bir dosya istediler, bu dosyayı takdim ettik, kendileri bunu bizzat takibe alacaklarını da söylediler. Şu anda o safhada; fakat, tabii ki bunun bir tek merciden çözümü mümkün olmadığından biraz uzun iş; ancak, bundan önce, bununla beraber elbette önce bir kriterler meselesi problemi belki de ortaya gelecek. Bu başlıbaşına bir şey. Yani, bu haklardan, hangi şartları taşıyanlar, kimler yararlanır konusu. Bu da gereklidir ve önemlidir de. Bunun yanı sıra biz bu cümleden olarak yine iki yıl önce bu teşebbüsleri bunun yanı sıra, buna paralel olarak yazarlara, yani meslek birliği kartını gösterdiği zaman birtakım haklar tanınması çabasına giriştik. Önce Kültür Bakanlığımızın yine tam desteğini aldık, ona paralel olarak şu anda

diyebilirim ki, Türkiye'deki kamu kuruluşlarının çıkardığı bütün yayınlar mensuplarımıza indirimlidir. Ayrıca, devlet tiyatrosu, opera, bale, müzeler gibi muafiyetler vardır. Bu küçük bir adım, bunun devam etmesi gerekir. Burada da bütün mesele işi, oyunu kuralına göre uygulamak, oynamak meselesidir. Yazarlar Komisyonu olduğu için o cümleyi de söylemeden geçemeyeceğim. Türkiye'de yazarın en büyük problemi yine yazarlardır, yazarlardandır. Önce bu problemin üzerinde de düşünmek gerekir diye düşünüyorum.

Saygılar sunarım. *(Alkışlar)*

BAŞKAN - Teşekkür ederiz Sayın AKENGİN.

Komisyon Başkanı Sayın ÇINARLI, buyurun efendim.

YAZARLAR KOMİSYONU BAŞKANI MEHMET ÇINARLI - Efendim, raporların teksir edilip dağıtılamaması büyük bir şanssızlık oldu. Çünkü, burada ne kadar yavaş da okusak kulakla, bir kere dinlemekle her şey zaptedilemiyor. Nitekim, buradaki konuşmacıların çoğunun söyledikleri rapordakinin yanlış anlaşılmasından, yani kelimenin yanlış anlaşılmasından doğduğu neticesine vardım. Onları açıklayacağım.

İlk konuşmacı beyefendinin söylediği, Talim Terbiye'nin, yazarın kitabını incelemesi karşısında yazardan bir ücret alınması konusu gerçekten hiç tasvip edilmeyecek ve yakışmayacak bir şey. Ben bunu, ben de bir yüksek bürokrat olduğum için, millî eğitimcilerden kime rastladıysam ayıpladım ve "Biz bunu kaldırdık" dediler. Yani, bizim komisyonunda bunun ele alınmayışı, "Biz artık bunu uygulamyoruz" dediler onun için benim aklıma bile gelmedi. Hepsine yahu ayıp nasıl yapıyorsunuz bunu dedim, olmaz. Tabii bunun rapora eklenmesini ben cânı gönülden diliyorum, bu olacak şey

değildir. Devlet kendi vazifesini yaparken yazarı teşvik etmesi dururken, yazar kitabını oraya gönderiyor "Sen şu kadar ücret verersen bunu incelerim" diyor. Ne demek efendim? Yani, hangi müessese incelemek ücreti alıyor vatandaştan da Talim Terbiye alsın? Üstelik onun hiç almaması lâzım. Bu ayıp bir şey. Ben bunu bitti sanıyordum onun için komisyonumuzda sözkonusu olmadı, katılıyorum.

Bir hanımefendinin söylediği, yayınevi desteği olmadan çıkan kitaplara yardım edilmesi konusu. "Yayınevi aracılığı olmadan.." Tabir o, desteği ve aracılığı.

Bu şu efendim, biz ne kadar yüzlerce yayınevi de kurasak, her yazar yayınevine esirini kabul ettiremez. Yani, bu yeni yetişen acemi yazar diye. Bugün ben 50 senelik yazarım, 30 sene dergi çıkardım. Basılacak ne kadar kitabım var? Hiçbir yayınevi basmaz. Neden basmaz?.. Yayınevini ben haksız görmüyorum. Yayınevi ticarî amaç güder, ticarî müessese. Benim kitabımın eğer çok büyük bir okuyucu potansiyeli yoksa yayınevi "Bu kitaptan zarar ederim" der basmaz; ama, bu o yazarın kitabının değersiz olduğunu göstermez. O kitabın gün ışığına çıkmasında memleketin faydası olmadığını da göstermez.

İşte, demin Kültür Bakanlığı'nın yayınına itiraz edenlere de biraz cevap veriyorum. Kültür Bakanlığı'nın bastığı kitapların çoğunu da, çok büyük kısmını da özel yayınevleri basmaz, basamaz. Çünkü, satamaz. Kültür Bakanlığı niye satıyor?.. Ucuza verdiği için, maliyetinden aşağı verdiği için satıyor. Yayınevi bassa bunu gerçek maliyetiyle piyasaya sürse satamaz ve zarar eder, iflas eder. Yayınevimiz niye iflas etsin. Ama, bu kitapların da çıkması lâzım.

İşte, Kültür Bakanlığı bir taraftan onu o şekilde takviye ederken bir taraftan da eser meydana getirmiş bir yazar

hiçbir yayınevine yahut kendisinin benimseyeceği bir yayınevine eserini kabul ettirememişse kendisi basmaya koyuluyor. Eskiden gençliğimizde biz de kitaplarımızı kendimiz bastık; fakat, çok kolaydı. Maaşımızdan ayrılan ufak tefek paralarla kitap basabiliyorduk. Bugün kitap bastırmak muazzam bir meblaya ihtiyaç gösteriyor. Onu da bastıramıyor, yazar bunalıma düşüyor, yazmaktan vazgeçiyor.

İşte, bu nevi kendi hesabına kitap basmak isteyen yazarlara devlet bir kredi versin diyoruz. Belki bir fon kurulur, bir şey eder o kitabını sattıktan sonra öder. Bu krediyi bazen matbaalar veriyor. İnsafılı bazı matbaalar “Kitabını sattıktan sonra ver” filan diyor, kitap basılıyor; ama, bunu da temin edemeyen yazara bir destek olsun. Bunun nasıl olacağını biz belirtmedik. Zaten tefarruata girilmiyor bu raporlarda. O, bir fon şeklinde olur, bir başka şekilde olur. Bir kredi açılsın, icabında kâğıt temin edilsin. Maksadımız budur efendim.

Sayın Uyguner’in söylediği, basılmayan, yani sipariş edilip de sonradan basımından vazgeçilen şeylerin, avansı geri alınmasın diye değil bizim şeyimiz. Maddeyi bulup tekrar okumak isterim.

Bir kuruluş tarafından sipariş yoluyla yazdırılan bir eserin yayınlanmaması halinde yazarın emeğini ve masraflarını karşılamak bir meblağ ödenmelidir diyoruz. Yani, avans söz konusu değil. Avans ayrı, avans üzerinde durmadık. yani, sipariş edilmiş de, Uyguner’in başına gelen yahut devletin sipariş ettiği... Oturmuş, iki sene, üç sene zaman harcamış, o yayın politikasından vaz geçmiş, idare değişmiş bilmem “Ben bunu basmayacağım arkadaş” diyor. Peki, yazarın iki sene... Komisyonumuzda bir yazarımız vardı, “Ben bunu tap ettirmek için şu kadar para harcamıştım bu ne olacak?” dedi.

Tabii bunların ödenmesini gözönünde tutuyoruz. O da, belki zaten onu mahkemeye falan verir, bugünkü mevzuatla da halledebilir, ama, çok zor.

Dil meselesine biz temas etmedik. Yani, dil meselesine bir madde ayırmadık. Şöyle dedik sadece : Bu sebeple kurultayca teşkil edilen bütün komisyonların ele aldıkları sorunlar doğrudan doğruya ve dolaylı olarak yazarlarla da ilgilidir. Birinci komisyonun ele aldığı Millî Kültür ve Yayıncılık Sorunları arasında, yazarların millî kültürle bağlantısı özellikle uzun yıllardan beri yaşanan dil kargaşası karşısında düştüğü çaresizlik ve uğradığı kayıplar da dile getirilmiş olacaktır.

Birinci komisyon bu dediğimizi yapmamış. Yani, bunu dile getirmemiş; ama, burada birinci gün yapılan konuşmalarda bu dil mevzuu üzerinde çok şiddetli ve heyecanlı konuşmalar yapıldı. Tabii burası bir dil kongresi değil. Bunun hâl tarzını ne bizim raporumuz ne de Birinci Komisyon Raporu ortaya koyacak değil; bu bir dil kurultayı değil; fakat, yazar olarak büyük kayba uğradığımızı burada Birinci Komisyon belirtir dedik; ama belirtmemiş. Biz belirtmiş olalım. Bugün yazdığınız, yayınladığınız bir kitap 10 sene sonra, 20 sene sonra anlaşılmaz hale, okunmaz, çevrilmez hale gelirse ben bunu bir konuşmamda heyelana maruz bir arazide bina yapmaya benzettim. Yani, toprak kayması olan bir araziye bir mimar bina yaparsa bizim de bugün yazdığımız, dün yazılan eserler aynı durumdadır. Toprak kayıyor binanız da gidiyor. Bugün kullandığımız kelime yarın değişiyor. O, yazara çok büyük bir dezavantaj, bir sıkıntı. Bunu dile getirmek istedik. Yoksa, çözüm yolu tabii bu komisyon değil. O bakımdan Uyguner’e iştirak ederim.

Biz, basın kartı verilsin de demedik. Yani, hep bu, dediğim gibi, şeylerin dağıtılmamasından ileri geliyor. Yazarlara basın kartı verilsin demedik. Basın kartı sahiplerine sağlanan kolaylıklar yazarlara da sağlansın. İşte, İLESAM' da o yönde teşebbüse geçmiştir.

Basın kartı deyince, bir basın kartı sahibi bir yere tenzilatlı giriyorsa, bir şeyden istifade ediyorsa yazarlar da bundan istifade etsin dedik. O bakımdan, basınla bizim sürtüşmemiz yahut bir rekabetimiz söz konusu olamaz. Yazarlara da birtakım bu nevi, onu emsal alan haklar tanınsın dedik.

Efendim, saygıyla arz ederim. *(Alkışlar)*

BAŞKAN - Sayın ÇINARLI, bir dakikanızı rica edeceğim.

Benim notlarıma göre, Aygören DİRİM Hanımın bir teklifi konusunda kanaat belirtmediniz. İnceleme ücreti meselesi hakkında Talim Terbiye'nin belirttiniz de "Kültür kitapları hiç incelenmesin Talim Terbiye'de" dedi. O konuda da kanaatinizi komisyon olarak söyley misiniz efendim?

MEHMET ÇINARLI (Devamla) - Efendim, hiç incelemesine ben taraftar değilim. Yani, ücretsiz incelensin. Yani, kültür kitabı elbette ki, yayınlanması için basım serbesttir, yayın serbesttir, önceden denetime tâbi tutulamaz. Yayınlanması ve satılması için bir inceleme olmaz da okullara gitmesi söz konusu. Okullara tavsiye edilmesi için bir inceleme lâzım gelir kanaatindeyim. Çünkü, yazarlık muhterem bir meslektir; ama, her yazarımız da okulun, talebenin seviyesine yahutta yetişmesi gereken ortama uygun eser verdiği iddia edilemez. Her öğretmenimizin de bu konuda çok iyi takdir hakkı kullanacağını söylemek de mümkün değil. Öğretmenlerin için-

den de neler neler çıkıyor, her meslekten çıkıyor. O bakımdan, bir üst kurulun okullara gidecek kitapları incelemesinde ben fayda görüyorum; ama, bu kurul biraz daha geniş düşünceli olmalı, daha müsamahalı olmalı. Bu tavsiyeler olur; ama, ücret almamalı. Ücret almadan; ama, bir inceleme yapmalı. Ben izin şeklinde anlamadım da, benim bildiğim, yani başka bir prosedür varsa, okullara girecek kitaplar Talim Terbiye Kurulunca inceleniyor, uygun görülürse okullara gidiyor, tavsiye ediliyor. Bu tavsiye mekanizması işlemelidir diyorum.

BAŞKAN - Teşekkür ediyorum Sayın ÇINARLI.

Şimdi sözü Talim Terbiye Kurulu üyesi Sayın Güler Şen ÜNVER'e veriyorum, buyurun.

GÜLER ŞEN ÜNVER Talim Terbiye Kurulu Üyesi Teşekkür ederim.

Efendim, bir yanlış anlamayı, anlaşılmayı önlemek istiyorum. Bunu da kanunun maddesini okuyarak cevaplamak istiyorum ve tane tane okuyacağım.

1939 sayılı Temel Eğitim Kanunu'nun 54'üncü maddesi, 55'inci maddesi, sene 1983, değişen madde : "İlk ve orta-öğretim kurumlarında okutulacak kitaplar Millî Eğitim Bakanlığı'nca tespit edilir". Ancak, itirazlara gelen kısım da kanunun maddesinin şu kısmı oluyor : "Millî Eğitim Bakanlığı tarafından belirlenmeyen hiçbir kitap ve eğitim aracı okullarda kullanılamaz" deniliyor. 55'inci maddedir. Bu madde gereğince bütün kitaplar, kültür kitapları da bir eğitim aracıdır. O nedenle, bunların bu madde gereğince incelenmesi gerekir.

Ücret konusuna gelince. İki uzman tarafından incelenir, başkan tarafından kabul edilir. Uzmanlar rapor verir-

ler, raporlara göre kabul veya reddedilir. Bu uzmanların incelemesi sonucunda aldığı ücret bilirkişiye ödenen ücret gibidir. Bu yönde değerlendirilmelidir; ama, ücreti devlet mi ödesin, kişi mi ödesin? Bu ayrı bir konudur. Bu ayrıca değerlendirilmelidir.

Çok teşekkür ederim efendim.

BAŞKAN - Teşekkür ederiz Sayın ÜNVER.

Efendim, komisyon raporu üzerinde değişiklik teklifi komisyon başkanı tarafından da kabul edilen, değişiklik demeyeyim de ek ilave teklifi Talim Terbiye Kurulu'nca eserlerin incelenmesinden ücret alınmaması veya yazarlardan ücret alınmaması, yazar ve yayıncılardan inceleme ücreti alınmaması şeklinde bir madde ilave edidi. Bunun dışında kültür kitaplarının Talim Terbiye Kurulu'nca incelenip incelenmemesi meselesinde teklif sahiplerine komisyon başkanımız iştirak etmedi. Zannediyorum bunun dışında bir değişiklik teklifi başka yok. Bu özel hususu oylarınıza sunduktan sonra komisyon raporunu bütünüyle oylarınıza sunacağım.

Buyurun efendim.

(Yerinden konuştuğu için ismi ve konuşması yazılmadı)

BAŞKAN - Efendim, bu konu bütün kurultaylarda başımıza geliyor. Komisyonlar kendi görev sahalarının dışında olan, tabii dışında konusu da, dışında mı içinde mi konusu da her vakit şüphe götürür, konularda kararlar veriyorlar; ama, aslolan gerçek ihtisas komisyonu hangisiyse onun tavsiyesidir. Zaten Kurultay sunuş bildirisi de bu komisyon raporlarının bir özeti olarak detaylara varmadan toplanması şeklindedir. Onun için yapılır.

Şimdi, bu komisyon raporlarını tek tek okuduktan sonra hepsinin tekrar müzakeresini usul olarak içinden çıkılmaz

bir şekil sayıyorum ben. Bana göre, komisyonlar esas kendi konularında karar vermeliydi, iyi olurdu; ama, geniş mütalaa edilmiş veya öyle de mütalaa edilmesi mümkünmüş. Asıl konu hangi komisyona aitse onun tavsiye kararını öz olarak biz birinci derecede benimsemiş sayıyoruz kendimizi diye işin içinden çıkabiliyorum. Başka bir çıkış yolu göremiyorum efendim.

Efendim, kültür kitaplarının Talim Terbiye'nin incelemesinden sonra okullara girebilmesini öngören mevzuatın kaldırılmasını tavsiye etti Yayıncılar Birliği Başkanımız. Bu konuda teklife katılanlar, Talim Terbiye'nin bu noktadaki denetimi kalksın diyenler işaret buyursunlar efendim... Bugünkü durumun devamını, yani Talim Terbiye'nin bu noktadaki denetiminin kalkmamasını isteyenler işaret buyursunlar... Efendim, karar 22'ye 40 kalkmaması yönünde tecelli etmiştir. Tabii ücret meselesi zaten halledilmişti.

Efendim, şimdi İkinci Komisyonun Raporunu bütünüyle oylarınıza sunuyorum : Kabul edenler işaret buyursunlar... Kabul etmeyenler... İttifakla kabul edilmiştir.

İkinci Komisyona da üstün gayretleri için teşekkür ediyoruz.

Üçüncü Komisyonun raporuna geçmeden 10 dakika sigara ve çay molası veriyorum.

Sayın üyeler, 10 dakika sonra toplanmak üzere birinci oturumu kapatıyorum.

BAŞKAN : ACAR OKAN (Kültür Bakanlığı Müsteşarı)

ÜÇÜNCÜ KOMİSYON RAPORU

BAŞKAN - Değerli delegeler üçüncü gün ikinci oturumunu açıyorum.

Üçüncü Komisyon raporunu okumak üzere Başkan Sayın Aygören DİRİM Hanımefendi'yi rica ediyorum.

ÜÇÜNCÜ KOMİSYON BAŞKANI AYGÖREN DİRİM - Sayın Başkan, değerli üyeler; biz komisyon olarak yarıncıların sorunlarından ziyade çözüm önerileri üzerinde durduk raporumuzda. Onu özellikle belirtmek istiyorum.

11/6/1991 III. YAYIN KONGRESİ VE TELİF HAKLARI KURULTAYI

3. Komisyon Yayıncılar (Yayınevleri ve Kitapçılar)'ın Sorunları Komisyonu

1 — Gündemin birinci maddesine göre açık oyla seçim yapıldı :

- a) Başkan : Aygören DİRİM
 - b) Başkan Yardımcısı: Şadi KESKİN
 - c) Raportör : Mustafa ÇALIŞAN
 - d) Raportör : Hayati BAYRAK
- ittifakla seçildiler.

2 — Gündemin ikinci maddesine geçildi ve müzakereler neticesinde aşağıdaki görüşlerde birleşildi. Komisyon kendi konularıyla alakalı çalışmaları yaptı ve aşağıdaki rapor hazırlandı...

RAPOR

Günümüzdeki kitaba ve kültüre verilen önem toplumların uygarlık düzeyi olarak ele alınmıştır. Kültürün temelini ise kitap okuma alışkanlığı oluşturmaktadır. Ülkemizde sürekli olarak okur azlından yakınılmıştır. Bugün gelinen noktaya ise oldukça kaygı vericidir. Sorunun çözümü için konu ekonomik, sosyal, siyasal bütünlüğü içinde ele alınmalıdır.

Ekonominin ana hatlarıyla kültürde belirleyici bir rol oynadığını düşünmekle birlikte güdülen devlet politikaları ekonomik gelişmişlik ne düzeyde olursa olsun önemli gelişmeler yaratabilir. Nitekim ülkemizde geçmişteki gelişmeler bunu göstermektedir. Şöyle ki :

1965 yılında lise ve üniversite mezunları sayısı 700.000 dolayındadır. 1975'de 1,5 milyon, 1985'te 4 milyon bugün 5 milyon dolayındadır. Yani 1965'den bu yana kitap okuru olması gereken sayı 6 kat artmıştır. Buna karşılık 1965'de 5700 çeşit kitap üretiliyordu, bugün ise bu sayı değişmemiştir. Görüleceği gibi 1965'ten bu yana potansiyel okur, yani eğitim görmüş kişi sayısındaki 6 kat artışa karşılık kitap çeşidi aynı kalmıştır. Bu durumun açıklaması 6 defa gerileme demektir. Öte yandan kitap tirajları 1965 yılında 5000'lere yükselmişken, bugün 2-3000'lere düşmüştür. Görüldüğü gibi basılan kitap sayısı bakımından durum daha da kötüdür. Dünya ülkeleri bakımından 25 yıllık bir sürede kitap üretiminde ve kitap okurluğunda bu kadar hızla gerilemiş bir başka ülke örneği bulmak mümkün değildir. Diğer ülkelerde kitap okurluğu yavaş ya da hızlı artarken Türkiye'de ekonomik ve sosyal gelişmelere rağmen kitap sektörü gerilemiştir.

Topluma okuma alışkanlığının yeniden kazandırılması, yayın sektörünün sağlıklı ve daha nitelikli bir yapıya kavuşturulması ve yeni gelişmelerin gerçekleşmesi için yapılabilecekleri kısaca şöyle özetliyoruz.

I — KÜLTÜR BAKANLIĞI

- a) Kütüphanelere kitap alımı için ayrılan fon arttırılarak, kütüphaneler zenginleştirilmeli,
- b) Yurtdışındaki kitap fuarlarına yayınevlerinin doğrudan katılabilmesi için tahsisat ayrılmalı,
- c) Kültür Bakanlığı merkezden kitap alımı yerine İl Halk Kütüphanelerinin doğrudan kitap satın almasına önem vermeli,
- d) Kamu kuruluşlarının özel yayıncılarla rekabet niteliği taşıyacak yayın yapmasının önlenmesi gereklidir,
- e) Kültür Bakanlığı Azerbaycan ve Türkçe konuşulan ülkelere kitap satışında karşılaşılan güçlükleri çözümlmek için gerekli girişimlerde bulunmalı,
- f) Bakanlık her yıl yayınevlerini ve yayınları ödüllendirecek bir ödül sistemi oluşturmalı, kitaba maddi ve manevi teşvik verilmeli,
- g) Kültür Bakanlığı ve yayın yapan diğer kamu kuruluşları indirim uygulamalarını kitabeveleri lehine düzenlemelidir.

II — MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI

- a) Eğitim sistemimiz okuyan insan tipini yetiştirecek biçimde yeniden düzenlenmelidir,
- b) Okul kitaplıkları çoğaltılmalı işlerlik kazandırılmalı ve her çeşit kitapla zenginleştirilmelidir.

III — MALİYE BAKANLIĞI

- a) Yayınevleri ve kitabeveleri için vergi indirimi uygulanmalı,
- b) Kitaptan KDV kaldırılmalı,
- c) Yayınevlerinin üretim girdilerinde ödedikleri KDV iade edilmeli (Halen yayınevlerinin pekçoğu devletten KDV. alacaklıdır),
- d) Kitabevelerinde ortalama kâr haddi kaldırılmalı, tüm kitabeveleri gerçek usulde vergilendirilmeli,
- e) Yayınevleri ile kitabevelerine düşük faizli kredi verilmeli,
- f) Kültür ve eğitim harcamaları için teşvik edici oranda vergi iadesi yapılmalı,
- g) Kitap ihracatında gerekli teşvikler verilmeli,
- h) Türkçe kitap ithalatında fo-gümrük gibi ödemeler kaldırılmalıdır.

IV — ULAŞTIRMA BAKANLIĞI

- a) Kitap gönderme ücretlerinde periyodik yayına uygulanan tarife geçerli olmalı,
- b) Türkçe konuşulan ülkelere kitap gönderiminde yurt içi tarifesi uygulanmalı, (KKTC'ye olduğu gibi),
- c) Yayıncılara sarı basın kartı verilmeli,
- d) Yayınevi telefonları basın indiriminden yararlanmalı,
- e) PTT ile gönderilen kolilerde 10 kğ. sınırı kaldırılmalı, paketlere irsaliye, fatura gibi evrak koyma yasağı kaldırılmalıdır.

V — TRT KURUMU

- a) TV'de kitap reklamlarına çok düşük bir tarife uygulanmalı,
- b) TV ve Radyo yeni çıkan kitapları tanıtma programları, tartışma, sohbet programları, kütüphaneleri tanıtma programları, program aralarında kitapla ve okumayla ilgili kısa parodiler (KDV, aşı, temizlik kampanyalarında olduğu gibi) hazırlanmalıdır,
- c) Kültür Bakanlığı ve Millî Eğitim Bakanlığı kitap ve okumayla ilgili sponsor programlar hazırlanmalı,
- d) Televizyonda silahla kitabın bir arada gösterilmesine özen gösterilmelidir.

VI — SEKA

- a) Seka kâğıdın kalitesini yükseltici, fiyatını düşürücü tedbirler almalı, kâğıt satışında kolaylık sağlayıcı yöntemler geliştirmelidir,
- b) Yayıncılara satışta öncelik tanınmalı, kredili satış yapmalı, perakende satış merkezleri açmalı,
- c) Sadece kitap basımında kullanılan özel bir kâğıt üretmeli,
- d) Parası peşin yatırılan kâğıt siparişlerinde sonradan yapılan zam yansıtılmamalı, önceki fiyattan satış yapılmalıdır.

VII — YEREL YÖNETİMLER

- a) Belediyeler kitabevi sayısını arttırmak için çaba göstermeli kitapçıyı isportacı ve sergicilerle bir tutmamalı,
- b) Kütüphane kurmalı, varolanları kitapla zenginleştirmeli,

- c) Kültürel etkinlikleri kendi başlarına düzenlemek yerine ilgili kuruluşlara bırakmalı, onlara destek vermeli, katkıda bulunmalı,
- d) Çalışmalarını tanıtmak için gazete, dergi, bülten yayınlamak yerine basınla ilişkilerini diyalog içinde sağlıklı sürdürebilecek kadrolar oluşturulmalı,
- e) Kültürel kuruluşlarla yakın ve sağlıklı diyalog içinde olmalı bu diyalog toplantılara, açılışlara, yemek ve kokteyllere katılmayla sınırlı kalmamalıdır.

VIII — BASIN

- a) Tüm gazete ve dergiler kitap tanıtımına yer vermeli, bunu zorunlu bir kültür hizmeti olarak yerine getirmeli,
- b) Reklam fiyatlarında kitaba çok özel bir tarife uygulamalı,
- c) Promosyon olarak ücretsiz kitap vermek yerine okuyucusunun seçeceği kitabı temin yoluna gitmeli,
- d) En çok satan kitap listelerini daha sağlıklı ve özenli hazırlamalıdır.

IX — ÜNİVERSİTELER, DERNEKLER, ODALAR V.B.

- a) Üniversite kütüphaneleri zenginleştirilmeli,
- b) Üniversitelerde düzenlenen kültürel etkinlikler daha düzenli kapsamlı ve ciddi bir biçimde yapılmalı,
- c) Özellikle Ankara, İstanbul, İzmir dışındaki üniversitelerde her çeşit kitabın satılacağı kitap satış noktaları açılmalı,
- d) Dernekler kendi üyelerine indirimli ve daha kolay kitap temini için yöntem geliştirmeli,

e) Dernekler özellikle az gelişmiş yörelerin kitap talebini karşılamak için çalışmalar yapmalı,

f) Banka ve fabrika gibi büyük kuruluşlar çalışanlarına indirimli ve taksitli satış imkanları sağlamalıdır.

X — GENEL

a) Siyasi iktidarlar kitabı günlük hayattan dışlayan politikaya son vermelidir. Hiçbir kitap süreli yayın, sinema ve tiyatro eseri yasak ilan edilmemeli, bir sanat eserinin zararlı olup olmadığı bilinçli okura ve izleyiciye bırakılmalıdır,

b) Yayıncılık, kitapçılık bir meslek olarak telakki edilmeli, Ticaret odalarında meslek kuruluşu olarak temsil edilmeli büyük sermayelerin yayıncılığa girmeleri teşvik edilmeli, özendirilmeli,

c) Kültür Bakanlığı Devlet Planlama Teşkilatı ile koordineli olarak yayıncılar için teşvik projeleri geliştirmelidir. Bu kapsamda, yayıncının sunduğu projenin onaylanması ya da Bakanlığın talebi doğrultusunda hazırlanan yayınlar belli miktarda satın alınabilir veya maliyet gideri karşılanabilir.

Raporumuzu 3. Yayın kongresinin bilgisine ve onayına saygı ile sunarız.

BAŞKAN

Aygören DİRİM

RAPORTÖR

Mustafa ÇALIŞAN

KOMİSYON ÜYELERİ

Müctettin MEYDAN

Ahmet Hikmet ÜNALMIŞ

Celal GÜNER

Ali ERTAN

Ezel ERVERDİ

BAŞKAN YRD.

Şadi KESKİN

RAPORTÖR

Hayati BAYRAK

KÜLTÜR BAKANLIĞI

I — /D Maddesi :

“Kamu Kuruluşlarının özel yayıncılıkla rekabet niteliği taşıyacak yayın yapmasının önlenmesi gereklidir” şeklinde değiştirildi.

X — GENEL/b Maddesi'nin rapordan çıkartılması 13 red oyuna karşı 59 kabul oyu ile kabul edilmiştir.

III/e Maddesi'nin rapordan çıkartılmasına çoğunlukla karar verildi.

YEREL YÖNETİMLER :

III/d maddesinde yer alan “Kitap Yayıncılığına kesinlikle soyunmamalı” ibaresi oy çokluğu ile rapordan çıkartıldı.

BAŞKAN - Teşekkür ederim.

AYGÖREN DİRİM (*Devamla*) - Efendim, komisyon-da şerh koyduğumuz noktalar vardır, bilmiyorum onlarla ilgili bir açıklama getirmek istiyorum.

BAŞKAN - Okuyun efendim.

AYGÖREN DİRİM (*Devamla*) - Sabahki oturumda da tartıştığımız Talim Terbiye Kurulunun, kültür kitaplarını inceleme uygulamasının kaldırılması talebim vardı; komisyon-da karar verilemedi, yer almadı. Onun tekrar komisyon raporuna girmesi için konuyu tartışmaya açıyorum.

Teşekkür ederim.

Sayın Başkan, iki tane daha şerh vardır, onları komisyon raporundan okumak istiyorum.

ŞERH : Millî Eğitim Bakanlığının kültür kitaplarına tavsiyeli tavsiyesiz uygulamasının kaldırılması önerim komisyon-da görüşlerinin kurultayda açıklanması hakkım saklıdır.

Aygören DİRİM

ŞERH : Raporun I sayfasının D maddesinin (c) fıkrasına muhalefet şerhi koyarak imzalıyorum. Madde aynen şöyle “Kültür Bakanlığı ve Milli Eğitim Bakanlığı kamu kuruluşlarını özelleştirme yönünde iktisadi uygulamalarına ters bir uygulama olarak sürdürdüğü kültür kitabı yayınlama faaliyetine son vermektedir” denilmektedir.

Türk kültür hayatına uzun yıllarca hizmet veren kamu kuruluşları halkımızın kitap okumasını arttırmak ve denge unsuru yapılması bakımından Kültür Bakanlığı ve Milli Eğitim Bakanlığı gibi kuruluşların kültür politikasının bir gereğidir.

Şadi KESKİN
Başkan Yrd.

ŞERH : Komisyon sayfasının I. maddesinin (c) fıkrasına muhalefet şerhi düşünüyorum. Millî Eğitim Bakanlığı ve Kültür Bakanlığı gibi kamu nitelikli kuruluşların ülkemizin eğitim ve kültürlenmeye yaptıkları büyük hizmet ve katkıları takdirin de üzerindedir.

Ali Ertem YAŞAR
Editör

BAŞKAN - Teşekkür ediyoruz Sayın DİRİM.

Üçüncü Komisyon Raporuyla ilgili söz almak isteyenler?..

Siz delege miydiniz Halim Bey? İlk gün de tartışmıştık sizinle zannediyorum. Efendim, delege olmayanlara söz verme meselesinde, en sonunda vakit kalırsa genel kurulun fikrine sunacağım.

Başka söz isteyen var mı?..

Buyurun efendim.

(Yerinden konuştuğu için ismi ve konuşması yazılmadı.)

BAŞKAN - Başka söz isteyen var mı?

Şimdi, Yedinci Komisyon yayınların dağıtımı ve tanıtımıyla ilgilidir, aynı bir ihtisas kolu; ama, diğer bütün komisyonların birbiriyle ilgili maddeleri tekrar tavsiye etmesine benzer sizin de tavsiyeleriniz geldiği zaman sizin raporunuzda eğer bunlarla ilgili bir aykırılık yoksa ikisini birlikte okumakta bence uygun bir taraf yoktur efendim.

Sayın Alim Şerif ONARAN Beyefendi, buyurun.

ALİM ŞERİF ONARAN - Sayın Başkan, kurultayın sayın üyeleri; hepinizi saygıyla, sevgiyle selamlarım.

Ben burada sanıyorum ki birçok komisyonların ele aldığı ve yine bu kurultayda en çok tartışma getiren bir soru üzerinde konuşmam uygun olacak diyorum.

Arkadaşlar, Türk dilinin ve Türk kültürünün lâıyk olduğu haysiyeti sürdürebilmesi için mutlak surette bir akademinin kurulması, tıpkı İspanya'daki Akademiye Real gibi, Fransız Akademisi gibi bir akademinin kurulmasında zorunluluk görmekteyim. Şu nedenle : Bizde birçok kuruluşların çıkardığı lügatlar, sözlükler var. Buraya baktığımız zaman her kelimeye ayrı anlam verildiğini görüyoruz. İmlâ kılavuzları var en aşağı beş, altı kadar. Bakıyoruz yazılış şekli ayrı. Yani, bir kargaşadır gidiyor. Halbuki, böyle bir akademi olduğu zaman ve bu akademiye yaşları belli bir seviyeyi geçmiş, dünya meselelerini, yurt meselelerini kavramış, genel kültürü ve kendi alanındaki sağlam kültürü olan kimseler, güvenilir, tarafsız kimseler bulunursa dil meselelerinin, kültür meselelerinin çözülmesi kolay olacaktır ve demin söz konusu olan Talim Terbiye Heyeti'nin tavsiye ettiği kültür

eserlerinin de ders kitapları dışında oradan alınıp böyle bir akademiye, tarafsız kuruluşa verilirse onun yapacağı tavsiyeler aynen yerine getirilirse bu mesele tutarlı bir çözüme ulaşacaktır diyorum. Tabii bu akademi dediğimiz zaman bunun kuruluşu çok önemli. Demin söylediğim gibi, bir kere, genç insanlar ne kadar kıymetli olursa yaşam deneyimi ve dünya meseleleri, yurt meseleleri, genel kültürle âlâkalı müktesebat yaşla elde edilir. İstisnası daha derecesinde olan gençlerde vardır. Şu halde, yaş kaydı ve demin söylediğim koşullar olmak kaydıyla tarafsız tayin edilen, her alanda, hatta Fransız Akademisi'nde ben hatırlıyorum Röne Klar adlı bir sinemacı; çünkü sinema dili, senaryo, alt yazılar o da dille alâkalı bir mevzu. Bizatihi sinema dilinin yanında destekleyici unsurlar olması bakımından ve çok mütevazı bir şekilde akademiye giriş nutkunu çok mütevazı, çok alçak gönüllü şekilde karşılamış, çantasındaki bütün eşyası birçok kurdelerden ibaret olan benim gibi bir filmciyi getirdiniz diye minnet borcunu ifade etmiştir.

Şu halde, her alandan bilim adamı, yazar, sanat adamı bu akademilere gelir ve ben İspanya'dayken gördüm Akademiye Real, De Espanyol diye bir üç sütun üzerine resimsiz 1500 sayfalık büyük bir lügat. Bütün İspanyolca kelimeleri izah ediyor en doğru şekilde.

Şimdi, bu akademinin hazırladığı bir lügat veyahutta bir diğer dille alâkalı yayınları artık herkes tarafından kabul edilir. Ne alay mevzuu olur, ne küçümsenebilir, kimsenin had-dine de değildir. Binaenaleyh, kültür yayınlarının Talim Terbiye'den alınması, ancak ders kitapları hakkında karar versin ve temin etsin, ama, onun dışında bu akademi, gerek dil meseleleri, gerek kültür meselelerini en tutarlı şekilde çözsün diyorum. Benim bu yüce kurultaya önerim olarak bunun kaydedilmesini rica ediyorum ve çok teşekkür ediyorum. (Al-kışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederiz Sayın ONARAN.

Sayın Ahmet GÜL, buyurun.

AHMED GÜL - Sayın Başkan, değerli üyeler; komisyon raporu üzerindeki görüşlerimi sizlere sunmak üzere huzurlarınızda bulunuyorum.

Birincisi : "Kültür Bakanlığı" başlığı altındaki kısmın (d) maddesinde "Kültür Bakanlığı, Millî Eğitim Bakanlığı, hükümetin kamu kuruluşlarını özelleştirme yönündeki iktisadî uygulamalarına ters bir uygulama olarak sürdürdüğü kültür ki kitabı yayınlama faaliyetine son verilmelidir" diyor.

Sayın üyeler, öncelikle, böyle bir maddenin buradan, kuruldan onaylanarak geçmesi demokratik usullere aykırıdır. Her ne kadar ülkede liberal ekonomi uygulanıyorsa da Millî Eğitim Bakanlığı, Kültür Bakanlığı ve bunun yanındaki diğer kamu kurum ve kuruluşlarının da, Anayasanın, kanunların onlara verdiği bazı yetkiler vardır. Öncelikle bu yetkileri tamamen ortadan kaldıracaksınız daha sonra tamamen ülkeyi tam özel bir sistem içerisinde yayıncılık politikasının dışına iteceksiniz. Böyle bir maddenin kabul edilmemesi yönünde sayın kurula görüşlerimi arz ediyorum.

Diğer bir madde de "Genel konular" başlığı altındaki (b) maddesinde "Kitap fuarlarında bazı devlet kuruluşlarının yaptığı yüksek indirim sınır getirilmeli, belli bir limitin üzerinde indirim yapılmamalı."

Ben Millî Eğitim Bakanlığı Yayınlar Dairesi Başkanlığı da yaptığım için biliyorum. Döner sermaye yönetmeliğinde bir madde var, diyor ki, "Millî Eğitim Bakanlığı yayınlarında yüzde 25'ten fazla indirim yapamaz." Benim bir yıl içerisinde başkanlığım döneminde her tür fuarda, özel günlerde yüzde 25'ten fazla indirim yapılmamıştır. Acaba bu yüzde 25 indirimi daha aşağı hangi limite çekeceğiz. Aksine,

özel yayınevleri bu limitlerini yüzde 50'ye, yüzde 60'a, yüzde 80'e kadar çıkartanlar var.

Ayrıca, Diyanet İşleri Başkanlığı Ramazan ayında, yani her ne kadar laik bir ülkeysek de yüzde 98'i Müslüman olan ve kutsal bir ay sayılan Ramazan ayında Diyanet İşleri Başkanlığı halkına din hizmeti sunmaktadır. Bu hizmetini sunarken dinî içerikli yayınlarında belli bir miktarda indirim yapmaktadır ve bu indirim de özel yayınevlerinin indirimini geçmemektedir. Bu konuda da yanlış bir anlama var. Genel kurulumuzun bu iki maddeyi Üçüncü Yayın Kurulu Raporundan çıkarılmasını arz ediyorum.

Saygılar sunarım. *(Alkışlar)*

BAŞKAN - Teşekkür ederiz Sayın GÜL.

Sayın Müge GÜRSOY, buyurun efendim.

MÜGE GÜRSOY - Sayın Başkan, sayın üyeler. Ben de aynı konuyla ilgili bir görüş belirtmek istiyordum.

Bu ikinci maddenin (d) maddesi konusunda. Bizim burada kastettiğimiz ki, Telif Komisyonunda da karşımıza çıkacaktır, hiçbir kültür yayıncılığı yapılmaması değil, bizimle rekabet edecek biçimde, bizim zaten basmakta olduğumuz kitapları, bizim basamayacağımız bir ucuzlukta, bizden alınan vergilerin sağladığı imkânları kullanarak, bizim basamayacağımız ucuzlukta basarak bizi okurla karşı karşıya getirmemek ve haksız rekabete girilmesine yol açmamak için. Çünkü, hakikaten bir kitabın maaliyeti, daha önce de belirtildi, 2000 lira çıplak maaliyeti olan bir kitap 2000 liraya ve benim de seve seve, başka yayıncı arkadaşımın da seve seve basacağı bir kitap 2000 liraya bakanlık tarafından satılıyorsa ben ancak okurla karşı karşıya getirmiş olurum. Okur bana o kitabı getirir ve "Bu ne demek?" der. "Siz soyguncu

musunuz, kazıkçı mısınız, ne hakla, bu kitap 2000 liraya satılabiliyorsa siz niye satmıyorsunuz?" Bir ülkenin sektörünün gelişmesi belli dengelere bağlıdır. Yayıncılık sektörünün ne kadar zor geliştiği sanırım hepimizce malumdur. Minimum kârlarla çalışan bir sektörüz. Zor ayakta duran, devamlı olarak kan kaybeden bir sektörüz. Sürekli, biliyorsunuz yayıncı arkadaşımız basıyor ve dün de konuşuldu bunlar, misyoner olarak iş gören bir sektörüz. Bize kalmış olan dar alanın daha çok daraltılmaması için biz bu yönde bir teklif veriyoruz. Yoksa, elbette ki Millî Eğitim Bakanlığı olsun, Kültür Bakanlığı olsun, bizim basamayacağımız, basamayacağımız, diyelim ki, ticarî bakımdan, daha önce de bu belirtildi ve ben buna katılıyorum, ticarî açıdan yayınevlerinin girişmeyeceği kitapları elbette ki basabilir. Ya da son derece ayrıntılı, detaylı bir yayınevi için belki gerekli malî gücü olmadığı için girişilemeyecek bir takım projeleri yapar. Bunların tabii ki, ne biz aksine bir görüş savunuruz burada ne de kimse bunun makul olmadığını söyleyebilir; ancak, hakikaten işbölümü karışmamalı diyorum ben. Zaten birtakım yayınevlerinde basılıp satılmakta olan kitaplar, yine bizlerin vergilerinin kullanılmasıyla daha ucuza, birer haksız rekabet nedeni olarak karşımıza çıkartılmamalıdır. Buna bağlı olarak bir teklifim var : Kültür yayıncılığı ya da kültür hayatının canlandırılmasını nasıl sağlayabiliriz?.. Benim çok basit bir teklifim var : Devlet kütüphanelerine kitap alımlarının doğrudan meslekî birliğimiz vasıtasıyla yapılması. Türkiye Yayıncılar Birliği vasıtasıyla buna üye bütün yayıncıların kitaplarının lütfen devlet kütüphanelerine alınması. Biz buna zaten belli bir kalite kontrolü meslekî birliğimiz tarafından yapılmaktadır. Bu mesleki birliğe girmenin koşulları vardır. Oraya girebilmiş olan yayınevleri zaten belli bir denetimden geçmiştir, belli tip kitap yayınlayan yayıncılardır.

Ayrıca, biz şu anda orada katologlama yardım çalışmaları yapmaktayız. Yani, kütüphanelere verebileceğimiz başka hizmetler de vardır. Kitapları sadece çıplak göndermek değil katologlama yardımıyla birlikte, bilgisayarlı olarak yapma çalışmaları yürüten bir kuruluşuz.

Benim önerim, devlet kütüphanelerini Türkiye Yayıncılar Birliği aracılığı ile kitap alınması ve ayırım gözetilmeksizin meslekî birliğimizin üyesi tüm yayınevlerinden kitap alınması. Bu, gerçekten sektör için büyük bir teşvik olacaktır, herhangi bir spekülasyona yol açmayacaktır, seçimler konusunda bir tartışmaya gerek kalmayacaktır. Zaten kendi denetimini yapan bir sektörün kitaplarının kütüphanelerin zenginleştirilmesi önerisinin de realite edilmesi olacaktır. Yani, kütüphanelerin böyle zenginleştirilmesini de öneriyorum.

Teşekkür ederim. *(Alkışlar)*

BAŞKAN - Teşekkür ederiz Sayın GÜRSOY.

Sayın Erol ERDURAN, buyurun efendim.

EROL ERDURAN - Sayın delegeler, toplantımız açıldıktan sonra henüz bir kısım üye burada mevcut değilken yeterince açıklama yapmıştım bu konuda; yalnız, bu komisyonun aslî görevi olduğu söylendiği için Başkanımız tarafından burada çok kısa olarak tekrar konuyu hatırlatmak istiyorum.

Özetle söylediğimiz şudur : Devlet, özel teşebbüsün yaptığı kitabı yapmamalı, özel teşebbüsle rekabet etmemelidir.

Biz burada devletin bir millî kültür politikası olmasın, devlet dış Türkler için kitap yapmasın diye bir şeyler söylemedik. Bizim böyle bir amacımız, hedefemiz yok. Biz kendi mesleğimizi koruyoruz. Yanlış anlaşılmasın. Devletin tabî ki bir millî kültür politikası olacaktır; ama, bizim de kendi işi-

miz olacaktır. Bizden aldığı vergilerle devlet bizimle rekabete kalkışıp realist olmayan fiyatlarla kitaplar çıkarıp bizi kamuoyu karşısında müşkül durumda bırakmasının karşındayız. Bizimle rekabet etmesin devlet. Bizim istediğimiz bu.

Ayrıca, biz sadece ticarî yayın da yapmıyoruz ki. Hepimiz roman, hikâye basıp kültür hayatının diğer tarafını dışlamış yayıncılar değiliz ki. Her yayıncının, birçok yayıncının diyeyim, roman, hikâye dışında kendi görüşüne göre kültür hizmeti olarak düşündüğü yayınlar da var. Ben 65 yıllık bir yayınevi sahibiyim, Kültür Bakanlığından eskiyim. Benim bu memlekete kültür yayınlarm da var. Eğer ben kültür yayını yapıyorsam devlet onu da basmasın. Benim basmadığımı basın. O, onun görevi. Ben onu yapmasını istiyorum, onu yapmak zorunda. Tabî millî birlik, beraberliğimiz için o lâzım, bunun karşısında değiliz; ama, benim yaptığım, bizim yaptığımız, özel teşebbüsün yaptığını liberal Türkiye Cumhuriyeti'nde artık devlet bugün yapmamalı, özel teşebbüsün kendi kitabını yapmasını serbest bırakmalı, rahat bırakmalı, onun yaptığı kültür kitabını da yapmamalı, yapmadığını yapmalıdır.

Efendim, özetle tekrarladım, teşekkür ederim. *(Alkışlar)*

BAŞKAN - Teşekkür ederiz Sayın ERDURA.

Efendim, bu konunun esas bu komisyonda halledilmesi gerektiğini söylemiştim; ama, galiba bu komisyonda da halledilememiş.

Şimdi, konuşurken arkadaşlarımız meseleye daha açıklık getirdiler; ama, raporda böyle yer almamış bu konu. 24'üncü madde kalksın dedi yayıncı arkadaşlarımız. 24'üncü madde de temel klasiklerin basılabilmesini uygun görüyorlardı kendileri. Şimdi burada bizim basamadığımızı da bassınlar dediler. O da bir genişletme teşebbüsüdür. Maddeyi okuyorum :

Kültür Bakanlığı, Millî Eğitim Bakanlığı, hükümetin kamu kuruluşlarını özelleştirme yönündeki iktisadî uygulamalarına ters bir uygulama olarak sürdürdüğü -bu, giriş cümlesidir- kültür kitabı yayınlama faaliyetine son vermelidir.

Hani bu konunun ölçüsünü, tarifini komisyonda getirecektiniz. Hangi şartlarla basar, neyi basar. Meselâ; ne diyorsunuz : “Bizim basamadıklarımız (a)

2. Temel klasikler.

(c) : Millî birliği sağlayıcı eserler.

Meselâ; komisyonda halledilmesi gereken konu gene komisyonda halledilmeden gelmiş. Yani, burada bu madde böyle kaldığı sürece tartışma bitmez.

Buyurun efendim.

(Yerinden konuştuğu için ismi ve konuşması yazılamadı.)

BAŞKAN - Yani, komisyonun görüşü, hiç kültür neşriyatı yapılmaması istikametinde. Peki efendim, şimdi anladım. Ben yani, komisyon üyelerinden beyanda bulunuyorlar zannettim. Gerçi bu konuda burada komisyon üyelerimizin şerhleri de var; ama, peki...

Sayın Lüfti ŞEHİSUVAROĞLU, buyurun efendim.

LÜTFİ ŞEHİSUVAROĞLU - Sayın Başkan, değerli üyeler; benim üstünde duracağım konuyu Sayın Başkan belirttiler. Kültür Bakanlığı kültür kitabı basmasın. O zaman ne yapın?..

Şimdi efendim, dönemimiz şüphesiz liberasyonu hızlandıran bir dönemdir, bütün dünyada buna doğru gidilmektedir. Yayıncılar da herhalde gayet serbest bırakılmalıdır ve bütün yayın dünyasını temsil edebilen bir meslek birliğine de

ulaştırılmalıdır. Kendi kendini otokontrolle kontrol edebilen bir meslek birliğine de diğer odalarda olduğu gibi birtakım hakların verilmesi gerekir; ancak, meslek birliğinin henüz tam gelişmiş bir şekilde oluşturulmamış olması bu konuda birtakım sakıncaları taşımaktadır. O vakit herhalde sayın hocamın teklifinde olduğu gibi bir akademinin kurulması öngörülebilir; ancak, akademi tartışmaları uzun yıllar bu memleketimizde tartışılmıştır. Akademi benzeri kuruluşlarımız vardır ve bu kuruluşlarda çeşitli lügatlar da hazırlandı emirle. Bu lügatların birbiriyle ne kadar çeliştiğini gayet iyi biliyorsunuz. Birleşik yazılması gereken kelimeler, ayrı yazılması gereken kelimeler, çeşitli imlâ kuralları... Özellikle aydınlarımızın üzerine düşen, araştırmacılarımızın üzerine düşen vazifelerini tamamıyla yapmadıklarından bu türlü sakıncalar emirle de yapılamaz, ortadan kaldırılamaz.

Şimdi, biz Yedinci Komisyon olarak bizim komisyon başkanımızın teklifi istikametinde buna benzer konuları konuştuk. Şu bakımdan işaret etmek istiyorum : Özel teşebbüs devletten teşvik tedbirleri ve destek politikaları yönünden faydalanabilir. Bu iktisadî bir durumdur. Özel teşebbüsün çeşitli altyapı gelişmelerini sağlayacak, onları geliştirecek devlet politikaları elbette olmalıdır. Bu politikalar o kadar da geniş tutulabilir ki, yüzde yüz maliyeti karşılayacak destekler bile ortaya çıkarılabilir. Meselâ; kültür, millî kültürü, evrensel kültürün nirengi noktası yapmak gibi Kültür Bakanlığı'nın çizgisini devam ettirecek, destekleyecek, kültür ihracatına, yayın ihracatına gidilebilir. Sadece ithalat elbette o kültürün yozlaşmasına hatta kültürsüzleşmesine, kültürsüz bir toplum olmasına neden olacak sonuçlar doğurabilir. Meselâ; kültür ihracatında yayıncılarımıza çok büyük hatta maaliyetin yüzde 100'üne varan destekler elbette devletimiz tarafından ya-

pımalıdır. Artı, bütün dünyadaki gelişmeleri, yayınları, araştırmaları, romanları, bilim dünyasının eserlerini anında Türkçeye kazandırabilecek çalışmalar da gerekmektedir. Bunların Yayıncılar Birliği'nden ve hatta daha eskiden bütün yayıncılardan maalesef tam mânâsıyla göremedik. Batı dünyasında çok orijinal, yeni birtakım çalışmalar ortaya çıkıyor, bizde 10 yıl sonra bile hâlâ yayınlanmaması üzerine etkiler olduğunu görüyoruz. Bu konuda Kültür Bakanımızın daha önce söylediği ve söz verdiği tercüme bürosunun acilen ve gelişmiş bir şekilde kurulması gerekmektedir.

Meselâ; yayıncıların en önemli konularından biri, yayınlarının dağıtım ve tanıtımıdır. Elbette gelişmiş ülkelerde çok güzel ve tam mânâsıyla oluşturulmuş büyük organizasyonlar var, bu bütün sektörlerde var. İhracaatçılar birliği var, ithalatçılar birliği var. Üretimden-tüketime kadar bütün ürünlerde sektörel bir birlik var. Bizim de o hale gelmemiz lâzım ve bu birlik kendi kendini kontrolle birtakım gelişmeler sağlayabilir. Devlet de zaten böyle olur. Yani, halkının gelişmiş bir şekilde organizasyonu ile meydana çıkar. Aksi takdirde bugün Talim Terbiye'deki problem gibi tepeden inme modeller gelişir. Talim Terbiye'nin 1982'de reddettiği bir kitabın daha sonraki yıllarda aynı üyelerce belki kabul edildiğini görüyoruz. Yani, dönem kendini hazırlar, topluluk öyle bir akıya gider ki, onu hiçbir güç önleyemez zaten. O bakımdan, biraz demokratik çıkış gibi ortaya serilen Yayıncılar Birliği'nin de çıkışının biraz kendi çıkarları istikâmetinde meseleyi vaz ettiklerini görüyoruz ve yazarlar olarak da üzülüyoruz. Çünkü, mesalâ; yayıncılara sarı basın kartı verilmesi diyoruz. Neden yazarlara bu verilmiyor yani? Bunun dışında, ben yayıncıların elbette sektörel birçok problemleri olduğu kanaatindeyim; ama, bunun yolu, bunun çözümü sektörün, da-

ğıtımdan tanıtımı kadar standartlaştırılmasından, etiketlenmesine, paketlenmesine, ambalajlanmasına, diğer ihracat-ithalat sorunlarına kadar bir sürü pazarlama kanalları içerisinde bir sürü problemleri olduğunun elbette bilincindeyiz. Bunların organizasyonu önemlidir dağıtım ve tanıtım...

BAŞKAN - Sayın Şehsuvaroğlu, o komisyon raporuna geleceğiz ilerde. Siz şimdi Üçüncü Komisyon hakkındaki fikirlerinizi söyleyiniz.

LÜTFİ ŐEHSUVAROĐLU (*Devamla*) - Benim teklifim efendim, devletin, yayıncıları çok geniş bir şekilde desteklemesi gerektiğidir. Teşvik tedbirlerinden istifadesi gerekmektedir; ancak, esas görevi bu olan, herhangi bir bakanlığın da yayım faaliyetine itiraz edilmesi, engellenmesi de doğrusu demokratik değildir.

Saygılarımla. (*Alkışlar*)

BAŞKAN - Teşekkür ederiz Sayın ŐEHSUVAROĐLU.

Buyurun Sayın Alim Şerif ONARAN

(*Yerinden konuğuğu için ismi ve konuğuması yazılmadı*)

BAŞKAN - Sayın ONARAN, ben de sizin fikrinize katılıyorum. Şöyle diyecektim bakın : Demin Başkan olarak meseleye müdahale edişimin sebebi de budur.

Şimdi, biz burada yazılı metinler üzerinde oynamalar yapmak mecburiyetindeyiz. Ben Başkan olarak birisinden bir önergeyle "Bu (d) maddesinin Şu şekilde değiştirilmesini istiyorum" diye bir teklif, maddenin tam tarifini net bir şekilde vererek gelmedikçe ne yapacağım?.. Yapmak mecburiyetinde olduğumu söylüyorum. Bu maddenin kalkmasını isteyenler var, kalmamasını isteyenler var. Farzumahal kal-

masını isteyenler çoğunlukta kalırsa bu maddenin, belki söylemek istediğim mânâda, affedersiniz amiyane tabiriyle, güme gidecektir. Komisyon niçin bunu pişirmeden getirdi dedim, komisyon başkanı açıklamada bulundu; "Komisyonumuzun kararı budur, diğer arkadaşların şahsi görüşleri böyle..." Ha komisyon kültür yayınlarını bütünüyle istemiyor. Şimdi, sonucunda aksi kanaat, doğru kanaat derken bunu oyladığımızda belki arada uzlaşılabilir, hudut konulabilecek bir tarif verilmediği için ya madde bütünüyle reddedilecek veya madde bütünüyle kabul edilecek, bir uzlaşma noktasına erişilemeyecek.

Şimdi, ben rica ediyorum, komisyon başkanına zaten söz vereceğim kendisi bu tenkitleri veya görüşleri cevaplandırarak. O görüşler cevaplandırılırken eğer bir orta yol bulunacak bir formül yazılı olarak teklif ediliyorsa buraya onu da oylarınıza sunacağım; ama, gelmezse sonunda yapacağım, bugünkü iki unsurlu şeyi oylamaktan ibarettir, benim yapabileceğim başka bir şey yoktur.

Şimdi, Komisyon Başkanı Sayın Aygören DİRİM Hanımefendiye...

Buyurun Sayın ...

(Yerinden konuştuğu için ismi ve konuşması yazılmadı.)

BAŞKAN - Efendim, formüle ettiğini yazılı teklif olarak verin uygun görülürse burada formüle edelim de bitirelim bu işi. Ben yedi komisyonun raporlarını, elimizde yazılı olsa bile karşılaştırabilecek vaktimiz olduğu kanaatinde değilim efendim. *(Anlaşılamayan müdahaleler.)*

Efendim, akşama kadar yetiştiremeyiz. Şu anda elinizdeki mevcut bir, iki, üç dağıtıldı mı?... Zannediyorum mahdut miktarda dağıtılmış.

Buyurun Sayın SEFERCİOĞLU.

(Sefercioğlu yerinden konuştuğu için konuşması yazılmadı.)

BAŞKAN - Efendim, bu maddeyi beğeniyorsanız, bu komisyonun raporuna da dahil olması için, (d) maddesine dahil olması için teklif verirsiniz efendim.

Buyurun Sayın DİRİM.

ÜÇÜNCÜ KOMİSYON BAŞKANI AYGÖREN DİRİM - Efendim, ben onu biraz daha genişletmek istiyorum, madem öyle bir değişiklik yapılacak galiba. Üniversiteler yayın yapma gücünü içinde sanıyorum, çok sağlıklı çalışmıyor. Üniversite öğretim üyeleri de tabii üniversitelerden oldukça şikayetçiler. Gerçi burada dile gelmedi; ama, üniversite yayınlarını Kültür Bakanlığı basabilir, Millî Eğitim Bakanlığı ise meslekî yayınları basabilir. Yani, ihtisas isteyen kitapları basabilir. Yine, o sizin söylediğiniz çerçevede bir değişiklik yapılabilir o maddede. *(Anlaşılmayan müdahaleler.)*

BAŞKAN - Efendim, affedersiniz, şimdi bütün bu konuşmaları duydunuz arkadaşlar, ne diyorsunuz diye oylayamam. Lütfen, hukukçuyum ben. Bana "4'üncü madde kalksın, 4'üncü maddenin (d) bendi kalksın, şu madde girsin, şu ibare değişsin" diye eğer müşahhas teklif vereceksiniz. Rica ederim, yani şimdi bakın, burada Sayın SEFERCİOĞLU'nun ifadesi alkışlandı, hanımefendi ona üniversiteyi de ekleyeyim diyor. Ya birisi çıkar da "Belediyeleri de ekleyeyim" derse ben bunu nasıl oylayayım? *(Anlaşılmayan müdahaleler.)*

Efendim, lütfen, oylamada mecburum. Şu maddeyi mi tercih ediyorsunuz, bunu mu tercih ediyorsunuz diyeceğim. onun için, müşahhas yazılı bir önerge rica ediyorum. *(Anlaşılmayan müdahaleler.)*

Sayın SEFERCİOĞLU, sizin raporunuzun kaçınıcı mad-desidir efendim?

AYGÖREN DİRİM (*Devamla*) - 8'inci madde efendim. Ben bu maddeyi bir kere daha okuyorum o zaman.

Kamu kuruluşlarının özel yayıncılarla rekabet niteliği taşıyacak yayın yapmasının önlenmesi.

Evet, ben katılıyorum.

BAŞKAN - Peki efendim, siz başkan olarak bu (d) mad-desini bu şekilde değiştirmeyi uygun görüyor musunuz?

AYGÖREN DİRİM (*Devamla*) - Evet.... (*Anlaşılma-yan müdahaleler*).

Farketmez. Yani, kurultay bildirisine girecek olduktan sonra bu komisyonda veya o komisyonda, hangisinde olur-sa... (*Anlaşılmayan müdahaleler*).

BAŞKAN - Şimdi efendim, siz başkan olarak bu Kül-tür Bakanlığı, (d) maddesi kalksın, yerine bu madde girsin diyor musunuz?

AYGÖREN DİRİM (*Devamla*) - Evet efendim.

BAŞKAN - Buyurun efendim, siz başkan olarak diğer konuşmacılara cevap vermek istiyorsanız buyurun.

AYGÖREN DİRİM (*Devamla*) - Efendim, Sayın ONA-RAN'ın "İncelemenin tarafsız olabilmesi için akademi ku-rulsun ve akademi verilsin" önerisi, böyle bir akademi mutlaka çok ideal bir şey olur; ancak, Talim Terbiye Kurulu da bir yandan baktığımızda orası da uzmanlar kuruludur. Ya-ni, orası da bu işi uzman kadrolar tarafından yapıldığını söy-lemektedir. Ancak, bir iki veya iki kişi yapıyor yine bu incelemeyi ve bizde bu tür incelemeler her zaman objektif ol-muyor. Yani, hep bu kaygıyı taşıyacağız. O bakımdan bence

hiç incelenmemesi ve tümüyle öğretmenin seçimine bırakıl-ması bu kültür kitaplarının, o konuda biz ısrar ediyoruz.

Sayın Ahmet GÜL'ün Millî Eğitim, yine aynı konuda, bakanlıkların, kamu kuruluşlarının... O sanıyorum artık tar-tışmaya gerek kalmadı o maddeyi değiştirdiğimize göre.

İndirimle ilgili sadece Millî Eğitim Bakanlığını kastet-miyorum tabii. Kamu kuruluşları deyince Türk Tarih Kuru-mu, Dil Kurumu da giriyor ve onlar yüzde 40-50'lere varan indirimler yapıyorlar. Millî Eğitim Bakanlığı da zaman za-man yüzde 50 indirim yapmıştır. Hatırlıyorum, Hasan Celal GÜZEL zamanında kitaplarda ve hatta ders kitaplarında yüz-de 50 indirim yapmıştınız.

Sayın Başkan, başka yanıt verebileceğim bir şey var mı?

BAŞKAN - Efendim, bir de Sayın Müge GÜRSOY Ha-nım'ın önergesi vardı.

Kültür hayatının canlanmasını teşvik için devlet kütüp-hanelerine Türkiye Yayıncılar Birliği aracılığı ile kitap alınması.

AYGÖREN DİRİM (*Devamla*) - Şimdi efendim, Kül-tür Bakanlığı'nın kitap alımı için belli bir fon ayrılıyor her yıl ve bu fon'un her yıl biraz daha fazla olmasını diliyoruz; ancak, bu yıl sanıyorum onu başaracaktır, mümkün olacak-tı daha doğrusu; fakat, Körfez krizi dolayısıyla yine bu tah-sisatın kesildiğini açıkladılar kendileri.

Şimdi, kütüphanelere kitap alımı bildiğiniz gibi, iki yıl önce çıkarılan bir yönetmelikle il halk kütüphanelerine doğ-rudan kitap alımı yetkisi de verildi. Bu, ilk yıl son derece sağ-lıklı bir biçimde işledi, yani il halk kütüphaneleri kendi bölgelerinin, kendilerine bağlı ilçe halk kütüphanelerinin ih-tiyaçlarını saptadılar ve kendileri satın alma işini doğrudan

yaptılar. Biz de birçoklarına yardımcı olduk o konuda; ancak, geçen yıl bu giderek düştü ve bu yıl da hemen hemen hiç alım yapmamaya başladılar. Tekrar merkezden alım biçimine döndürüldü. Oysa, o yönetmeliğin amacı, il halk kütüphanelerinin kendi ihtiyaçlarını; çünkü, en iyi kendisi bilir kütüphaneci hangi kitaba ihtiyacının olduğunu. Oysa, merkezden alımlarda toplu bir alımdır ve her kütüphaneye işte birer tane her kitaptan alınan kitaptan gönderir, bazen aynı kitaptan birkaç tane olabilir veya o kütüphanecinin bir başka kitaba daha acil bir ihtiyacı vardır. O bakımdan merkezden alımların genelde yine il halk kütüphanelerine kaydırılması çok daha faydalı olacaktır. Biz Yayıncılar Birliği olarak ancak yardımcı olabiliriz. Yani, biz bir ticarî kuruluş değiliz, satışları sağlayamayız; ancak, onlara yol gösterebiliriz, kimlerden ve nasıl alabilecekleri konusunda rehberlik yapabiliriz.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN - Teşekkür ederim Sayın DİRİM.

Buyurun efendim...

(Yerinden konuştuğu için ismi ve konuşması yazılamadı.)

BAŞKAN - Peki efendim. Efendim, söz isteyecektiniz, yazdım, lütfen... Bitiremeyiz... *(Anlaşılmayan müdahale)*

Buyurun efendim.

.... - Sayın Başkan, sayın delegeler; ben Üçüncü Komisyonun üyesiyim. Yayıncılar olarak biz maalesef sağ ve sol olarak ikiye ayrılıyoruz. Sağdan üç veya dört temsilci buraya çağırılmış; ama, soldan fevkaleda fazla çağırılmış. Bir kere bunu belirtmek isterim ve çok üzüldüm.

İkinci bir husus; bir hanımefendi, Talim ve Terbiye Kurulunun tasdik işlevinin kalkmasını isterken Yayıncılar Bir-

liğinin tasdikini önermektedir. Ben şahsen bir yayıncı olarak devletin tasdikine sığınmayı tercih ederim; ama, Yayıncılar Birliğinin tasdikine sığınmayı tercih etmem. *(Alkışlar)* Çünkü, üyesi değiliz, üç sene önce müracaat ettim, maalesef sağcı olduğumuz için almadılar.

Benim diyeceğim bu kadar efendim, teşekkür ederim. *(Alkışlar)*

BAŞKAN - Teşekkür ederiz efendim. *(Anlaşılmayan müdahale)*

Buyurun Sayın ÇINARLI, yalnız çok kısa olsun, lütfen... Yerinizden söyler misiniz efendim?

(Yerinden konuştuğu için ÇINARLI'nın konuşması yazılamadı.)

BAŞKAN - Teşekkür ederim Sayın ÇINARLI.

Efendim, Üçüncü Komisyonun Raporuyla ilgili müzakereler tamamlanmıştır.

Şimdi teklifleri parça parça oylarınıza sunuyorum : Talim Terbiye'de kültür kitaplarının denetlenip denetlenmemesi meselesi bir önceki komisyonda oylanmış olduğu için tekrar oylarınıza sunmuyorum. O mesele hallolmuştur.

Sayın Ahmet GÜL'ün, (b) bölümünde "kitap fuarlarında bazı devlet kuruluşlarının yaptığı yüksek indirim sınırı getirilmeli, belli bir limitin üzerinde indirim yapılmamalı" komisyon tavsiyesinin çıkartılması teklifi var.

Tekrar okuyorum : Genel (b) : Kitap fuarlarında bazı devlet kuruluşlarının yaptığı yüksek indirim sınırı getirilmeli, belli bir limitin üzerinde indirim yapılmamalı.

Bu noktadaki komisyonun kararının, tavsiyesinin rapordan çıkartılmasını uygun görenler işaret buyursunlar efendim.

dim... 59 kişi. Demin okuduğum maddenin aynen raporda kalmasını isteyenler işaret buyursunlar efendim... 13 kişi. Efendim, 59'a 13 oyla raporun genel bölümünün, 10'uncu bölümünün (b) fıkrası metinden çıkarılacaktır.

Raporun 1. Kültür Bakanlığı (d) maddesi : "Kültür Bakanlığı, Millî Eğitim Bakanlığı, hükümetin kamu kuruluşlarını özelleştirme yönündeki iktisadî uygulamalarına ters bir uygulama olarak sürdürdüğü kültür kitabı yayınlama faaliyetine son vermeli" ibaresini komisyon başkanı da çıkartarak yerine şu Dördüncü Komisyon Raporunun 8'inci maddesini koymayı uygun görmüşlerdi, teklifler de bu istikâmette. Şimdi, Sayın SEFERCİOĞLU'nun bu noktadaki madde metnini okuyorum : "Kamu Kuruluşlarının, özel yayıncılarla rekabet niteliğini taşıyacak yayın yapmasının önlenmesi."

Komisyon raporunun (1/d) maddesinin çıkartılarak yerine şimdi okuduğum 4'üncü komisyonun 8'inci maddesinde yer alan "kamu kuruluşlarının, özel yayıncılarla rekabet niteliği taşıyacak yayın yapmasının önlenmesi" ibaresinin girmesini uygun görenler işaret buyursunlar efendim... Kabul etmeyenler... Efendim, ittifakla kabul edilmiştir. (Alkışlar)

Kitap alımlarında Türkiye Yayıncılar Birliği'nin seçimi ve rolü olması Sayın Müge GÜRSOY tarafından teklif edildi. Tabii bu rolün şekli tam detayı ile açıklanmadı; ama, eğer uygun görülürse genel kurul tarafından ifadesi bulunabilir. Bugünkü düzenin uygulanması. Müge Hanım'ın teklifini oyunuza sunuyorum.

Kitap alımlarında Türkiye Yayıncılar Birliğinin rol sahibi olması şeklinde bir ibarenin rapora ilavesini uygun görenler işaret buyursunlar... 14 kişi. Bugünkü uygulamanın devamını ve metne böyle bir şey ilave edilmemesini isteyenler işaret buyursunlar... Evet, metin aynen kalıyor bu noktada.

Yanlış hatırlamıyorsam başka bir ilâve ve değişiklik teklifi kalmadı affedersiniz Sayın ÇINARLI'nın Maliye Bakanlığı ile ilgili üçüncü bölümün (e) maddesi : Aynen okuyorum : "Yayın yapan kamu kuruluşları ve vergi mükellefi olmayanlara kesinlikle indirimli satış yapılmamalı" hükmünün Sayın ÇINARLI çıkartılmasını istiyor

Sayın ÇINARLI'ya katılarak hükmün çıkartılmasını kabul edenler işaret buyursunlar efendim... Uygun görmeyenler... Çoğunlukla üçüncü bölümün (e) fıkrasının çıkartılmasını karar verilmiştir.

Yedinci bölümün (d) maddesinin girişinde yer alan "Belediyeler için, yerel yönetimler için kitap yayıncılığına kesinlikle soyunmaması" ibaresinin devamı kalıyor değil mi Sayın ÇINARLI? ("Evet" sesi) Bu ibarenin çıkartılmasını uygun görenler işaret buyursunlar efendim... Kalsın diyenler... Çıkartılması çoğunlukta efendim. "Kitap yayıncılığına kesinlikle soyunmamalı" ibaresinin çıkartılması.

Efendim, genel bölümün... Bu çıkmıştı.

Başka bir husus bulunmadığına göre, oylarınıza sunduğum bu değişikliklerle beraber Üçüncü Komisyon Raporunu tümüyle takdirlerinize sunuyorum : Kabul edenler işaret buyursunlar... Kabul etmeyenler... İttifakla kabul edilmiştir efendim değişikliklerle birlikte.

DÖRDÜNCÜ KOMİSYON RAPORU

BAŞKAN - Efendim, Dördüncü Komisyonumuz olan Telif Haklarıyla ilgili komisyonun raporunu okumak üzere Başkan Sayın SEFERCİOĞLU'nu kürsüye davet ediyorum, buyurun Sayın SEFERCİOĞLU

NECMETTİN SEFERCİOĞLU - Telif Hakları Komisyonu Başkanı Başkanlık Divanına va arkadaşlarıma, saygılar sunarak raporu okumaya başlıyorum :

“TELİF HAKLARI SORUNLARI”

Komisyonu Raporu

Komisyonumuz Başkanlığı Doç. Dr. Necmettin Sefercioğlu'nu Başkan vekilliğine Muzaffer Uyguner'i raportörlüklere Nezih Demirtepe ve Erol Kılıç'ı seçerek çalışmalarına başlamış, söz alan üyelerin konuyla ilgili görüş ve tekliflerinin belirlenmesinden sonra aşağıdaki hususların genel kurula arzına oybirliğiyle karar verilmiştir.

1 — İlgililerin çıkarlarını dengeleyen ve günün ihtiyaçlarına ve gereklerine cevap veren yeni bir fikir ve sanat eserleri kanununun çıkarılması.

Bu çerçevede;

a) Uluslararası sözleşmelere uygunluğun (Türkiye'ye verilmiş olan haklar saklı kalmak kaydıyla) sağlanması,

b) Eserlerin hazırlanmasında katkısı bulunan grafikçi, ressam ve benzerlerine yazarca yapılan ödemelerin teknolojik gelişmeler gözönüne alınarak ek bir ödeme ile karşılanması,

c) Telif hakları ile ilgili mevzuatın hazırlanmasında yardımcı olacak ve görüş belirtecek (ilgili meslek birlikleri ve diğer kuruluşların katılacağı) bir komisyonun kurulması,

ç) Biyografik ve monografik eserler için başka eserlerden (belirli ölçüde seçme yapılabileceğinin belirtilmesi),

d) Yayınlanması hususu mutabakata bağlanan eserlerin, yayınının gerçekleştirilmesi hususunda makul bir süresin belirtilmesi o süre içerisinde yayımı gerçekleştirilmeyen eserin serbest bırakılması veya birinci baskısı yapıp da baskısı tükenen diğer baskıları bekletilen eserlerin belirli bir süre sonra serbest bırakılması,

e) TRT yönetmelikleri ve fikir ve sanat eserleri hakkında kanun maddelerindeki muafiyetlerin kaldırılması, eser sahibine hakkının verilmesi,

f) Herhangi bir eserin siparişi halinde, sözleşme yapılması, eserin bilimsel sebep gösterilmeden basılmayarak iade edilmesi halinde, verilmiş avansın geri alınmaması ısmarlanan eserin belirli zaman içinde teslim edilmemesi halinde ise avansın yayıncıya iadesi,

g) Eseri basıma hazır hale getirmek için, orijinal nüshaya yapılan yayıncı katkılarının yayıncı hakkı olarak tanınması.

2 — Kamu kuruluşlarınca ödenen telif haklarının, günün şartlarına göre uygun ödeme yapılmasına imkan vermesi.

3 — Fikir ve sanat eserlerinin, telif hakları bakımından tescilinin sağlanması, bunun;

a) Meslek kuruluşlarından biri tarafından, veya

b) Çıkarılacak fikir ve sanat eserlerini derleme kanununa eklenecek hükümlere göre, kurulacak Telif Hakları Tescil Bürosun'ca yapılması.

4 — Bestecilere tanınan güfte ile ilgili telif hakkı muafiyetinin kaldırılmasına.

5 — Yetkili meslek birlikleri ile yayıncı ve yapımcıları temsil eden kuruluşlar arasında, eser sahiplerinin telif hak-

larını garantiye alacak ortak ilke antlaşmaları yapılmasını ve tip sözleşmeler oluşturulmasını.

6 — Meslek birliklerinin kuruluş ve çalışmalarını düzenleyen mevzuata iyileştirici düzenlemeler gerçekleştirilmesi.

7 — ISBN (Milletlerarası standart kitap numarası) uygulamasının yaygınlaştırılması, ISBN (Milletlerarası standart süreli yayın numarası) uygulamasının başlatılması ve bu numaraların, verilmesi yetkisinin ilgili meslek birliklerine ait olması.

8 — Folklorik eserleri derleyenlere diğer derleme alanlarında çalışanlara uygulananlara benzer şekilde mali hak tanınması.

9 — Mevcut telif hakları yönetmeliği çerçevesinin dışına çıkılarak oluşturulacak bir ders kitapları (eğitim araç ve gereçlerini de içine alabilecek) teklif hakları yönetmeliğinin hazırlanması.

10 — Türkçe olarak yayınlanan eserlerin aynı yayınevi tarafından yabancı bir dile tercüme ettirilip ülkemizde yayınlanması halinde de yazarına ilk baskısı gibi telif ücreti ödenmesi.

11 — Yayınevleri tarafından yayınlanan kitap video kaseti, ses bandı poster ve kartpostalların başkaları tarafından korsan olarak çoğaltılması halinde şu anki mevcut kanunların getirdiği ciddi hiç bir caydırıcı müevvide yoktur. Yayınevi ve yazar haklarının korunması yönünde caydırıcı cezalandırıcı tedbir alınması.

12 — Yazarlara yapılan telif hakkı ödenmesinden kesilen % 10 stopajın kaldırılması.

Saygılarla sunulur.

BAŞKAN - Teşekkür ederiz Sayın SEFERCİOĞLU.

(Yerinden konuştuğu için isim anlaşılamadı.) - Sayın Başkan, komisyon raporuyla ilgili bir açıklama yapmak istiyorum.

BAŞKAN - Lütfen çabuk olsun.

...- Efendim, galiba tab edilirken bir yanlışlığa uğramış olacak. 1'inci maddenin (g) şikkında aslı şu olması gerekiyor. Çünkü, burada yanlış anlaşılmaya uğrayabilir. "Yayına hazırlık çalışmaları sırasında yayıncının yaptığı redaksiyon ve benzeri katkıların yayıncıya ait bir hak olduğunu belirtir bir hükme yer verilmesi." Yani, mesalâ; bugün kamu kuruluşları, Kültür Bakanlığı, Millî Eğitim Bakanlığı bir eseri kabul ediyor yayını prensip olarak da; ancak, "Bunun redaksiyona ihtiyacı vardır" diyor uzmanına veriyor, yazarının telif hakkının % 10'unu ona yönetmelik gereğince veriyor, bu yayıncı hakkı oluyor. Tabii bu elbette karşılıklı anlaşmayı, mutabakatı gerektirir gayet tabii yazarla yayıncı arasında. Çünkü, şu yazıldığı mevcut şekliyle sadece teknik veya yayıncının görevi olan bir husus anlaşılıyor. Onun düzeltilmesini arzu ederim.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN - Peki, teşekkür ederim efendim.

Saat 13.30'da yeniden toplanmak üzere teşekkür ederim arkadaşlar.

BAŞKAN : ACAR OKAN (Kültür Bakanlığı Müsteşarı)
BAŞKAN - Buyurun Sayın ERTEPINAR.

COŞKUN ERTEPINAR - Sayın Başkanlık Divanı, değerli üyeler; ben Telif Hakları Komisyonunun vermiş olduğu raporun 1'inci maddesinin (d) fıkrasının daha vazih bir hale getirilmesini rica ediyorum. "Yayınlanması anlaşmaya bağlanan ve belirli zamanda yayımlanmayan, birinci baskısı yapıp da belirli sürede müteakip baskıları yapılmayan eserlerin belirlenecek süre sonunda anlaşmasının feshedilmiş sayılması ve serbest bırakılması" şeklinde...

BAŞKAN - O zaman, bir madde ilave edilmesini teklif ediyorsunuz. Maddeyi okuyorum aynen : "Yayınlanması hususu mutabakata bağlanan eserlerin yayınının gerçekleştirilmesinde makul bir sürenin belirtilmesi, o süre içerisinde yayımı gerçekleştirilmeyen eserin serbest bırakılması hükmüne bir de birinci baskısı yapıldığı halde müteakip baskılarının yapılmaması..."

COŞKUN ERTEPINAR (*Devamla*) - Mesalâ; zatı âliniz yoktunuz benim bir eserim var ki, 13'üncü senesine geldi her şey değişti hâlâ daha ikinci baskısı yapılacak. Yani, müteakip baskıları belirli bir sürede yapılmadığı takdirde mukavelenin feshedilmesi. Bunun üç sene mi olur eserler için, diğeri için üç ay mı olur artık onu kanun vazih düşünecektir.

Sözüm bu kadar, teşekkür ediyorum.

BAŞKAN - Teşekkür ederiz Sayın ERTEPINAR.

Başka söz isteyen?..

Buyurun

(İsim belirtmeden konuştuğu için anlaşılamadı.)

... - Raporun bir yerinde yanlış hatırlamıyorsam eserin tertibinin, yani mizanpajının da yayıncıya verileceği hususuna kadar detaya inilmiş. Bu bence lüzumsuzdur. Öyle haller olur ki, yayıncı hatta yayıncının yardımcısının yardımcısı şahane şekilde mizanpaj yapar, öyle yazar vardır ki, şahane şekilde kendi eserini tertip eder. Bu detaylara inmeye, bunları yazmaya, buralardan karar alınarak geçirtmeye bence hiç lüzum yoktur.

BAŞKAN - Teşekkür ederiz.

Buyurun Sayın Ahmet GÜL.

AHMET GÜL - Sayın Başkan sayın üyeler, efendim, bir konuyu arz edeceğim. Bu telif haklarıyla ilgili ben Telif Hakları komisyonunda bir teklif sunmuştum; ancak, gördüğüm kadarıyla teklif nazara alınmamış. Teklifim şuydu efendim : Yazarların kitaplarını yazarken kullandıkları kâğıt, kullandıkları grafikler veyahutta malzeme, bu malzemelerin harcadıkları, bu malzemeye harcadıkları paranın kendilerine telif ücreti içine dahil edilerek verilmesini arz etmiştim. (*Anlaşılmayan müdahale*)

Rapor elimizde olmadığı için ben göremiyorum.

BAŞKAN - Okuyorum efendim : "Eserlerin hazırlanmasında katkısı bulunan grafikçi, ressam ve benzerlerine yazarca yapılan ödemelerin teknolojik gelişmeler göz önüne alınarak ek bir ödemeyle karşılanması."

AHMET GÜL (*Devamla*) - Oldu efendim. Afedersiniz.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN - Teşekkür ederiz Sayın GÜL.

Buyurun Sayın Süleyman Hayri BOLAY.

SÜLEYMAN HAYRİ BOLAY - Sayın Başkan ve sayın üyeler. Ben unutulduğuna kani olduğum bir hususa işaret etmek istiyorum.

Bir eser bir yayın kuruluşunda resmi veya gayri resmi Türkçe olarak yayınlanıyor sonra beğeniliyor eserin hizmet edeceği, âlaka göreceği kabul ediliyor aynı yayın kuruluşunca veya başka bir şekilde başkasına, başka bir dile tercüme ettirilerek aynı yayın kurulunca yabancı dilde yayını yapılıyor; fakat, bu yabancı dildeki yayına hiçbir ücret ödenmiyor. Resmi kuruluşların buna gösterdiği gerekçe, telif ücretleri yönetmeliğinde ilgili bir hüküm olmaması. Unutulmuş dolaşısıyla onlar da ödemekte güçlük çekiyorlar; fakat, özel kuruluşlarda bu gibi şeylerle karşılaşıldığı zaman yayınevi sahibi kendi inisiyatifini kullanabilirse veriyor, kullanmıyorsa emsal gösteriyor. Dolayısıyla, ben oraya bir madde teklif ettim, mevzuata bu hususta gerekli düzenlemelerin getirilmesi.

Ben sadece bunu açıklamak için söz aldım, teşekkür ederim.

BAŞKAN - Teşekkür ederiz Sayın BOLAY.

Sayın Hayati BAYRAK, buyurun.

HAYATİ BAYRAK - Sayın Başkan, sayın üyeler, son zamanlarda yayıncılığımızı, yayınlarımızı ve aynı zamanda yazarlarımızı tedirgin eden bir husus var. Hiçbir komisyonda gündeme gelmedi. O da korsan yayıncılık.

Son zamanlarda yayıncıların binbir emek vererek hazırlamış olduğu yayınlar biraz piyasada tutulunca kim olduğu belli olmayan yayıncı olmayan kişiler tarafından çok fazla miktarlarda basılmakta ve dağıtılmaktadır. Bu mevzuyla âlakalı şu ana kadar İstanbul Cumhuriyet Savcılığı Basın Bürosu'nda yedi tane dosya bekliyor ve hiçbiriyle âlakalı ciddi bir neticelenme olmadı. Bu husustaki mevzuat, kanunlar oldukça yetersiz. Hatta İstanbul Cumhuriyet Savcılığı'nda görüştüğümüzde kanunların yetersiz olduğu kendileri de ifade ettiler.

Yakalatmış olduğunuz kitapların hem telifini alamıyorsunuz hem de kitapları uhdenize geçiremiyorsunuz. Sonra, sanki sizin vazifeniz polislik yapmış gibi kitapları arayacaksınız bulacaksınız, depolarını tespit edeceksiniz, sonradan cumhuriyet savcılığına bildirip baskın yaptıracaksınız. Bizim vazifemiz polislik değil. Dolayısıyla, bu sahada hem yazarların büyük bir kaybı var hem de yayıncıların yapmış olduğu cirodan çok daha fazla miktarlarda bu sahada tüketilen kitap tüketimi var. Bununla âlakalı ciddi bir kanun boşluğu bulunmaktadır. Eğer kongremizin yapılmasına uygun ise bununla âlakalı bir madde teklifinde bulunulmasını ben arzu ediyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN - Teşekkür ederiz Sayın BAYRAK.

Başka söz isteyen?.. Bulunmadığına göre komisyon başkanımızı bu husustaki görüşünü belirtmek üzere davet ediyorum.

Buyurun Sayın SEFERCİOĞLU.

TELİF HAKLARI KOMİSYONU BAŞKANI DOÇENT DOKTOR NECMETTİN SEFERCİOĞLU -

Efendim, bundan önceki oturumda raporun okunmasını müteakip Yahya AKENGİN arkadaşımız, İLESAM Başkanı arkadaşımız, raporda yanlış yazıldığını ifade ettiği bir hükmü belirtti. Aynı hükümle ilgili olarak Ayhan İNAL arkadaşımızın bir görüşü oldu.

Şimdi, bu konuda Yahya AKENGİN arkadaşımızın görüşü üzerinde komisyon arkadaşlarımızla tekrar görüştük, gerçekten aslında verilen karar aşağı yukarı ona benziyor; ama, bir yanlış anlama olabilir düşüncesiyle arkadaşlarla görüşüp bu 1'inci maddenin (g) fıkrasını "Eseri basıma hazır hale getirmek için orijinal nüshaya yapılan yayıncı katkılarının yayıncı hakkı olarak tanınması" şeklinde bunu ifade etmenin uygun olacağı sonucuna vardık. Eğer bu şekilde bu değiştirilirse, ki elimde metin var metin olarak vereceğim; ama, tekrar okuyayım. Eseri basıma hazır hale getirmek için orijinal nüshaya yapılan yayıncı katkılarının yayıncı hakkı olarak tanınması" şeklinde bir hüküm, yani değiştirilmesi bu (1/g) maddesinin bizce de uygun.

Süleyman BOLAY arkadaşımızın ileri sürdüğü husus gerçekten üzerinde durulması gereken bir husus. Biz dünkü görüşmeler sırasında bu konu üzerinde durmadık. Şunun için durmadık : Biliyorsunuz elimizde belli bir metin yoktu, onlar üzerinde çalışmak imkânına sahip değildik, genellikle arkadaşlarımızın hatırlayabildikleri hususları mümkün olduğu kadarıyla bir araya getirmeye çalıştık. Bu da bizim tarafımızdan uygun görülebilecek bir husus.

Coşkun ERTEPİNAR hocamızın ileri sürdüğü husus bizim sözünü ettiğimiz maddenin daha açık, daha vazih bir hale gelmesini sağlıyor. Çünkü, sadece yayınlanan, yayınlanması hususunda mutabakata varılan eserlerin gecikmesi değil, sonraki basımları yapılacak olan eserlerin basımının geciktiril-

mesi halinde de eser sahibinin onu belli bir süre sonra geri alma şansının bulunmasında büyük yarar var. Çünkü, onu yayımlanmadığı bir yayınevi yerine, başka bir yayınevini bulup yayımlatabileceği düşüncesindeyim. Bu bakımdan hocamızın ilave ettiği hususuda prensip olarak kabul ediyoruz.

Bayrak arkadaşımızın öne sürdüğü husus ise yine bizim dün üzerinde durmadığımız, aklımıza gelmeyen korsan yayıncılık konusu. Elbette bu da telif haklarının hükmü içerisine girer. Yalnız, arkadaşımız sadece bu eksikliği belirtti, bir öneri olarak, bir madde olarak bunu teklif ederlerse, yahut yazdırmış olurlarsa daha açık bir şekilde bunun kabulü mümkün olabilir diye düşünüyorum.

Benim söyleyebileceklerim bunlar efendim.

BAŞKAN - Teşekkür ediyoruz Sayın SEFERCİOĞLU.

Buyurun Sayın DİRİM.

AYGÖREN DİRİM - Efendim, telif ödemelerinde yayınevinin bazen üstlendiği; ama, genellikle yazarlardan telif ücretinden yüzde 10 stopaj kesilir. Bu stopajın üzerinden yüzde 5 Savunma Sanayi Fonu, brüt üzerinden de yüzde 12 KDV uygulanır. Bunun tümüyle kaldırılması veya çok sembolik yüzde 1'e bu stopajın düşürülmesinin oylanmasını ve komisyon raporuna geçmesini rica ediyorum. Yani, yazardan, yazara ödenen paradan kesilen paradır bu. Bence tümüyle muaf olmasıdır. Yani, yazar bunu ödememeli.

BAŞKAN - Bunu yazılı bir ilave madde olarak hemen iletir misiniz efendim.

Teşekkür ediyorum.

Efendim, Dördüncü Komisyonun raporuyla ilgili müzakereler de tamamlanmış bulunuyor.

Şimdi, değişiklik tekliflerini tek tek oylarınıza sunacağım, bilahare raporun bütününe oylarınıza sunacağım.

(Oturduğu yerden anlaşılmayan bir konuşma)

BAŞKAN - Efendim, şimdi Sayın Başkanın açıkladığı maddeden başlıyorum. (k) maddesinin -kâtipler dikkatle ifadeyi yazın- biyografik ve monografik eserler için, eserlerden ibaresinden “den”i sileceksiniz “... için başka eserlerden belirli ölçüde seçme yapılabileceğinin belirtilmesi” şeklinde bu maddeyi oylarınıza sunuyorum : Kabul edenler işaret buyursunlar... Kabul etmeyenler... Edilmiştir.

(d) maddesi için Sayın ERTEPINAR’ın teklifini, cümlelerin sonuna şu şekilde ifadelendirirerek eklemeyi oylarınıza sunacağım : “Yayınlanması hususu mutabakata bağlanan eserlerin yayınının gerçekleştirilmesi hususunda makul bir sürenin belirtilmesi, o süre içerisinde yayımı gerçekleştirilmeyen eserin veya...” şimdi Sayın ERTEPINAR’ın ifadesini ekliyorum “... birinci baskısı yapıp da mevcudu tükenen diğer baskıları bekletilen eserlerin belirli bir süre sonunda serbest bırakılması.” hususunu oylarınıza sunuyorum : Bu ilaveyi kabul edenler işaret buyursunlar... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir. (ç) maddesi ve (d) maddesi değiştirilmiştir.

(c) maddesi, gene Sayın Komisyon Başkanı’nın düzelttiği şekliyle okuyorum : “Eseri basım hale getirmek için orijinal nüshaya yapılan yayıncı katkılarının yayıncı hakkı olarak tanınması...” Bu şekliyle değiştirilmesini uygun görenler işaret buyursunlar... Görmeyenler... Görülmüştür efendim. (c) maddesi de değiştirilmiştir.

İki tane de yeni madde var efendim. Bir tanesi Sayın Profesör Doktor Süleyman Hayri BOLAY’ın ve Nezih KERİMOĞLU ile Kemal MADENOĞLU’nun birlikte önerge-

lerinde yer almaktadır. Metne bütünüyle ilave edilecek yeni bir madde şeklinde tertiplenmiştir. “Türkçe olarak yayınlanan eserlerin aynı yayın kuruluşu tarafından yabancı dillere tercüme ettirilip bastırılması halinde müellifine ilk baskısı gibi telif ücreti ödenmesi hususunda ilgili mevzuatta gerekli düzenlemelerin yapılması” temennisi şeklindedir. Bu ilaveyi kabul edenler işaret buyursunlar efendim...

Buyurun efendim.

(Yerinden konuştuğu için ismi ve konuşması yazılamadı.)

BAŞKAN - Zaten metni okudum efendim. “Türkçe olarak yayınlanan eserin aynı yayın kuruluşu tarafından yabancı dillere tercüme ettirilip bastırılması halinde müellifine ilk baskısı gibi telif ücreti ödenmesi hususunda ilgili mevzuatta gerekli düzenlemelerin yapılması” şeklindedir efendim. *(Anlaşılmayan müdahale)*

“Ettirilip ülkemizde basılması.”

Bu ilave maddeyi uygun görenler işaret buyursunlar... Uygun bulmayanlar... Kabul edilmiştir.

Sayın Hayati BAYRAK’ın bir teklifi vardı. “Korsan yayıncılıkla daha aktif mücadele edilmesi için yeni düzenlemeler yapılması” şeklinde özetledim ben bunu eğer yanlış özetlemedimse... *(Anlaşılmayan müdahale)*

“Korsan yayıncılıkla daha aktif mücadele edilmesi için yeni düzenlemeler yapılması.”

Hayati BAYRAK’ın niyeti şudur : “Yayınevleri tarafından yayınlanan kitap, video, kaset ve ses kaseti, poster, kartpostal başkaları tarafından korsan olarak basılması halinde şu anda mevcut kanunların getirdiği ciddi hiçbir caydırıcı mü-

eyyide yoktur. Yayınevi ve yazar haklarını korunması yönünde caydırıcı, cezalandırıcı tedbir alınması” şeklindedir. (Anlaşılmayan müdahale)

Peki efendim, son okuduğum metni oylarınıza sunuyorum : Bu şekliyle girmesini arzu edenler işaret buyursunlar... (“Bir daha okunsun” diye bir ses.)

“Yayınevleri tarafından yayınlanan kitap, video, kaset, ses kaseti, poster, kart postal ve başkaları tarafından korsan olarak basılması halinde şu anki mevcut kanunların getirdiği ciddi hiç bir caydırıcı müeyyide yoktur. Yayınevi ve yazar haklarının korunması yönünde caydırıcı, cezalandırıcı tedbir alınması.” (Anlaşılmayan müdahale)

Efendim, bu metnin girmesini kabul edenler tekrar işaret buyursunlar... Girmesin diyenler... Girmesine karar verilmiştir.

Sayın Aygören DİRİM Hanımefendinin teklifi : “Yazarlara yapılan telif hakkı ödemesinden kesilen yüzde 10 stopajın kaldırılması.”

Uygun görünler işaret buyursunlar efendim... Uygun görmeyenler... Kabul edilmiştir efendim.

Efendim, iki değişiklik ve üç ilavesiyle şimdi oylarınızdan geçen iki değişiklik ve üç ilavesiyle Dördüncü Komisyonun Raporunu bütünüyle oylarınıza sunuyorum : Kabul edenler işaret buyursunlar efendim... Kabul etmeyenler... İttifakla kabul edilmiştir efendim.

BEŞİNCİ KOMİSYON RAPORU

BAŞKAN - Beşinci Komisyon olan Kitap Yayıncılığı ve Okuyucu Sorunları'yla ilgili raporunu okumak üzere Komisyon Başkanı Sayın Muammer ÜLKER'i rica ediyorum...

Kendileri yoksa Komisyon Başkan Yardımcısı Aysel YONTAR Hanımefendiyi rica ediyorum.

Muammer Bey de geldiler, buyurun Sayın Muammer Bey.

KİTAP YAYINCILIĞI VE OKUYUCU SORUNLARI KOMİSYONU BAŞKANI MUAMMER ÜLKER - Sayın Başkan, özür dilerim içerdeki komisyon çalışmasındaydım. Hepinizi saygıyla selamlıyorum.

V. KOMİSYON RAPORU

KONU : Kitap yayıncılığı ve okuyucu sorunları
TOPLANTI GÜNÜ: 12/6/1991

Gündem gereğince Komisyon Başkanlık Divanı aşağıdaki şekilde kurulmuştur.

Başkan : Muammer ÜLKER
Başkan Yrd. : Aysel YONTAR
Raportörler : Okan BATMAN - Murat GÜVENİR

KİTAP YAYINCILIĞININ VE OKUYUCULARIN SORUNLARI

GİRİŞ

Gelişmiş olarak adlandırılan birçok ülkede olduğu gibi, Türkiye'de de toplumun kültür ve bilgi düzeyinin yükseltilmesi ve dünya ülkeleriyle sağlıklı bir işbirliğinin kurulması çeşitli faktörlere bağlıdır. Bu faktörler arasında eğitim, sanayileşme ve demokratikleşme konusundaki gelişmeler belirleyicidir. Yayıncılık ve okuyucu sorunlarının çözümü yönünde atılacak adımlar ise, bu gelişmelerle çok yakında ilgilidir.

Yayıncılığın gelişmesi, yayın sanayinin gelişmesine bu da eğitimde yeni yapılanmalar ve demokratikleşmede ilerlemelere bağlıdır. Bu görüşlerden hareketle komisyonumuz yayıncılık ve okuyucu sorunlarının çözülmesi yönünde konuyla ilgili resmi ve özel kurum ve kuruluşlara aşağıdaki görüş ve tavsiyelerini sunmayı uygun görmüştür.

ÖNERİLER

1 — El yazmalarının tıpkı basımlarının ilgili Bakanlıklarca çoğaltılma faaliyetleri geliştirilmelidir.

2 — Türkiye’de yayınlanan veya yayınlanacak eserlerle ilgili okuyucu talep analizleri yapılmalıdır.

Bu amaçla Türkiye’de genel olarak bütün okuyucuların yayın talebi özel olarak da çocuk ve halk kütüphanelerinin okuyucularının kimlik ve yayın tercihleri konusunda araştırmalar yaptırılmalı veya teşvik edilmelidir. Yayıncılar bu konuda kütüphanelerde yapılan okuyucu istatistikleri ve kütüphanecilerin gözlemlerine dayalı talep analizlerinden yararlanmalıdır.

3 — Yayıncılığın geliştirilmesini teşvik edici tedbirler alınmalıdır. Bu amaçla güncelliği sağlanmalı ve bu katalogların en kısa sürede kütüphanelere ulaştırılması gerçekleştirilmelidir.

a) Bilimsel ve teknik yayınların kısa sürede basılıp kütüphaneler ve başka kuruluşlarca topluma yayılabilmesi için, ilgili resmi ve özel kurum ve kuruluşlarca işbirliği yapılmalıdır,

b) Mevcut yayınların fiziki kalitesinin iyileştirilmesini teşvik edici tedbirler alınmalıdır. Eğitim amaçlı kitapların yayın komisyonlarında bir pedagoğ, sosyolog ve konunun uzmanı da bulunmalıdır,

c) Yayınların belli standartlara uygun olarak yayınlanması konusunda Türk standartları enstitüsü ile ortak çalışmalar yapılmalıdır,

d) Başta çocuk yayınları olmak üzere yayın muhtevanında kalitenin yükseltilmesi yönünde çalışmalar yapılmalıdır,

e) Yayın sanayinin geliştirilmesini teşvik etmek amacıyla, kitaptan KDV’nin kaldırılması posta harcamalarında indirim yapılması, kâğıdın sübvansede edilmesi gibi tedbirler alınmalıdır.

5 — Çocuk kütüphanelerine önem verilmesi ve mevcut kütüphanelerin artırılması yönünde girişimler yapılmalıdır. Burada çalışacak kişilerin uzman kütüphanecilerden seçilmesi daha uygundur.

6 — Kitle iletişim araçlarında yayın tanıtım etkinliklerine önem verilmeli ve kitap okumayı özendirici programlar ve etkinlikler gerçekleştirilmelidir.

7 — Çeviri yayın alanı genişletilmelidir. Edebi bilimsel ve teknik, alanlarda dünya kültürünü en iyi temsil eden eserler süratle Türkçeye çevrilip, yayınlanmalı ve bu yönde kurumlaşmaya ön ayak olunmalıdır. Aynı şekilde Türk kültürünün üstün örnekleri de yabancı dillere çevrilmelidir.

8 — Görme özürlü kişiler için gerekli materyal artırılmalı ve bu eğitim materyalinin yurt sathında yayılması sağlanmalıdır.

9 — Halk ve çocuk kütüphanelerinde güncel yayınlar artırılmalı, bu YÖNDE OKUYUCULARIN talepleri çerçevesinde, kitap seçimi ve alımı konusunda kütüphaneciler daha çok inisiyatif sahibi kılınmalıdır.

10 — Kitap fuarları daha sık aralıklarla açılmalı ve yaygınlaştırılmalıdır.

11 — Kütüphanede meslekten yetişmiş olan kişilerin sayısı artırılmalı ve bütün kütüphane çalışanlarının ücretleri iyileştirilmelidir.

12 — Her yıl 31 Ocakta başlayacak olan bir yayın ve yayıncılık haftası yapılmalıdır.

13 — Eğitim sistemimiz okumayı özendirici bir biçimde yeniden yapılmalıdır ve kütüphanelerimiz okuyucunun en iyi ve rahat şekilde yararlanabileceği şekilde düzenlenmelidir.

SONUÇ

Türkiye’de yayıncılığın geliştirilmesi ve okuyucu sorunlarının çözümü komisyonumuzca yukarıda sıralanan görüş ve tavsiyelerden de anlaşılacağı gibi kısa ve uzun vadeli tedbirler çalışmaları gerektirmektedir.

Uzun vadede sorunların çözümü için konuyla ilgili resmi ve özel bütün kurum ve kuruluşlar işbirliği yapmalı konu, bir proje olarak ele alınmalıdır.

Kısa vadeli çözüm olarak da yine yukarıda belirtilen çeşitli tavsiyelere ek olarak daha önce Kültür Bakanlığın’ca düzenlenen “Kütüphanelerde Yasa” düzenlemeler ve standartlaşma konulu toplantıda oluşturulan halk kütüphaneleri yasa tasarısı bir genel kütüphane yasası şeklinde geliştirilerek hazırlanmalı ve en kısa sürede yürürlüğe konmalıdır. Ayrıca mevcut derleme yasası daha önceki Fikir ve Sanat Ürünlerini Derleme ile ilgili yasa tasarısı da gözden geçirilerek, değiştirilmeli ve geliştirilmelidir.

BAŞKAN BAŞKAN YRD. RAPORTÖR
Muammer ÜLKER Aysel YONTAR Okan BATMAN

RAPORTÖR
Murat GÜVENİR

ÜYE ÜYE ÜYE ÜYE
ÜYE ÜYE ÜYE ÜYE

BAŞKAN - Teşekkür ederiz Sayın ÜLKER.

Beşinci Komisyon Raporuyla ilgili görüşlerini bildirmek isteyen üyemiz var mı efendim?..

Başka söz isteyen var mı efendim?..

Söz isteyenlerin tespiti bitmiştir.

Buyurun Sayın GÜNER.

CELAL GÜNER - Arkadaşımız kitap sorununu kütüphanecilik açısından okudu hemen hemen ben de kitapçılık açısından konuya değineceğim. Kültür Bakanlığına ve bu kurultaya yine de kitapçılar adına teşekkür ederim bizi davet ettiği için. İlk günkü çıkışından ötürü biraz özür dilerim biraz aşırı davrandım galiba.

Konuşmacılar kitapçılıktan ve kitaptan hiç bahsetmediler, hep yayıncı-bakanlık olaylarından bahsettiler. Halbuki, okurla yayıncı arasındaki en büyük faktör kitapçı... Bu konu burada hiç konuşulmadı ve hakikaten burada görüştüğüm yayıncılar da kitapçıyı tanımıyorlar birçoğu. Sadece yayın yapmak kitabın sayısını artırmak değil. Halbuki bize gönderilen kâğıtta diyor ki, “Kitap sayısının artırılması ve yayıncının daha fazla kitap basmasını nasıl artırabiliriz, okuyucuyu nasıl artırabiliriz. “Halbuki, konuşmacılar hiç bu konuya fazla değinmediler. İşte, yayıncının daha iyi duruma geçmesi veya

kütüphanelerin daha bir hizmetli hale getirilmesi ve Kültür Bakanlığı'nın kitap basması falan gibi konulara değindiler. Kitap sayısını artırmak için hiçbir tedbir almıyorlar. Hatta tras tedbir almıyorlar. Şöyle ki, mesalâ “fuurlar” dediler. Fuarlar benim bildiğim kadarıyla kitabı tanıtmak için yapılır. Halbuki, bizde fuar tam bir kitap panayırı oluyor. Onun için bunun ismi değışse daha iyi olur, “Kitap panayırı veya kitap şöleni gibi,” Şöyle ki, ben Kitapçılar Derneği olarak kitapçılarla sohbet ettiğim zaman arkadaşların hepsi bundan şikayetçiler ve diyorlar ki, “Kitap satışı fuarı yaklaştığı zaman biz kitapçılar kitap satamaz hale geliyoruz.” Halbuki, kitabın satışını en fazla artıran unsur kitapçılardır. Eğer kitapçılar zayıflarsa kitap teşhiri az olur ve kitap satışı... Gerçi fuarlarda bir an için kitap satılabilir yayıncılar tarafından; ama, ileriye dönük eğer kitap satmak istiyorlarsa kitapçının kuvvetlenmesine gayret gösterebilir ve kitapçı ne kadar kuvvetli olursa kitaplar o kadar teşhir edilir ve o kadar çok kitap satma imkânı olacaktır. Halbuki, hiçbir yayıncı bunun üzerinde durmuyor. Hatta yine yayıncılara serzenişte bulunacağım, mesalâ; okul kitabı olayı büyük pazardır, bir kitapçıya para kazandıran unsurdur, kitapçının kuvvetlenmesini sağlayan bir unsurdur. Kitapçı para kazanınca daha çok kitap teşhir edecektir ve daha çok kitabı okuyucuya gösterecektir. Tam tersi olarak yayıncılar okul kitabını veya ithal ettikleri yabancı kitabı doğrudan okullara pazarlayarak bölgedeki kitapçıların zayıflamasına sebebiyet veriyorlar. Halbuki gene konumuz kitabı artırmak olduğuna göre lütfen bunun etüdünü yapsınlar, kitapçılarla görüşsünler, kitabı nasıl çoğaltabiliriz, nasıl artışını sağlayabiliriz diye, yani bilmiyorum; ama, ümit ediyorum ki, yayıncıların hiçbirisi kitapçılarla konuşmuş değil bu mevzuu. Halbuki, en iyi etüt yapılacak unsur kitapçılardır. Lütfen, yayıncıların kitapçılarla

gidip görüşmelerini ve onların fikirlerini almalarını istiyorum ki kitap satışımız yükselsin.

Bir de gene basınımızdan rica ediyorum, Lübnan Cumhurbaşkanının hanımının resmini basacaklarına gelip buradaki kongreden bahsetseler çok daha iyi olurdu. Gazetelerde bol bol resimler gördük bahsedilmiş.

İndirimli kitap olayı da bir baltalama oluyor. Belki dediğim gibi bir an için yayıncıya bir şey sağlıyor, bir sirkülasyon oluyor ve o gün fuarda belki 20 milyon kitap satıyor diyelim bir yayıncı; fakat, eğer kitapçıyı teşvik etse kitapçıya yüzde 5 daha fazla verse ve kitapçıya verdiği krediyi daha uzun süreli, yani üç ay, dört verse o kitapçı daha kuvvetlenirse onun 20 milyonluk satışı belki 30 milyon olacaktır ve uzun bir yatırım mevzusu içinde çok daha verimli olacaktır.

Millî Eğitim Bakanlığı birçok kitap basmaya niyetlenir. Okul kitaplarını veya meslek kitaplarını tam olarak bassa çok daha yararlı olacaktır. Şöyle ki, biz kitapçılar okul zamanı büyük bir işkence içine girmekteyiz. Rahatça söyleyebilirim ki, okul kitaplarının yüzde 30'u bulunmamaktadır ve bu da suni kuyruklara sebebiyet vermektedir. Meslek kitaplarının yüzde 50'si bulunmamaktadır ve bu yüzden biz her gün Millî Eğitim Bakanlığı'na adam göndeririz kitap alacağız diye ve talebe her gün bir kitap sormak için gelir ve bir ay zarfında o kitabı almak için 30 defa geldiği zaman olur ki, bu da Millî Eğitim Yayıncı'nın bu işi layıkıyla yapmadığını rahatça söyleyebilirim. Lütfen rica ediyorum, Millî Eğitim Bakanlığı'nın bu işle uğraşan bölümünden, ders kitaplarını tam olarak bassınlar, meslek kitaplarını tam olarak bassınlar ve o zaman suni kuyruklar olmayacaktır ve biz de çok rahatça kitapları satıp hizmet etmiş olacağız.

Teşekkür ederim. (Alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederim Sayın GÜNER.

Bir dakikanızı rica edeceğim. Bu tekliflerinizden nasıl bir müşahhas sonuç çıkartacağımızı öğrenmek istiyorum. Raporu ilave edilmesini istediğiniz müşahhas bir husus var mı? bu temennilere ilaveten?

(GÜNER'in anlaşılmayan konuşması.)

BAŞKAN - Efendim, hangi komisyona koyalım?

(GÜNER'in anlaşılmayan açıklaması)

BAŞKAN - Önergeyle net metin, yani "Fuarlara katılmasın, şu yapılsın, bu yapılmassın" gibi net bir ibareleşmiş şekliyle bize önerge şeklinde Yedinci Komisyon Raporu müzakere edilirken verin lütfen.

Teşekkür ediyorum.

Efendim, Beşinci Komisyonun Raporuyla ilgili Sayın GÜNER'in şimdi ileri sürdüğü, daha ziyade Yedinci Komisyonla ilgili konuşma dışında bir talep ve görüş belirtilmediğine göre komisyon başkanına tekrar söz vermiyorum ve Beşinci Komisyon Raporunu oylarınıza sunuyorum : Kabul edenler işaret buyursunlar efendim... Kabul etmeyenler... İttifakla kabul edilmiştir efendim.

Beşinci Komisyona da, affedersiniz demin rapor sonunda ihmal ettim söylemeyi -tek tek söylüyorum- Dördüncü Komisyona da gayretleri ve çalışmalarını için tekrar teşekkür ediyoruz.

ALTINCI KOMİSYON RAPORU

BAŞKAN - Altıncı Komisyonun Raporu'nu okumak üzere Başkan Sayın Yardımcı Doçent Doktor Nurettin GÜZ'ü rica ediyorum.

ALTINCI KOMİSYON BAŞKANI YARDIMCI DOÇENT DOKTOR NURETTİN GÜZ - Sayın Başkan, sayın delegeler; önce hepinizi saygıyla selâmlıyorum.

Bizim komisyonumuz Altıncı Komisyon Süreli Yayınlar. Yani, gazete ve dergi komisyonu sorunları komisyonudur.

Raporumuz şöyle :

VI. KOMİSYON RAPORU

Basın, demokrasi ile idare edilen ülkelerde yasama, yürütme ve yargıdan sonra dördüncü kuvvet konumundadır. Basının önemli üç işlevi, haber verme işlevi, siyasal işlevi ve kültürel işlevleridir.

Basın bu görevlerini yerine getirirken; inandırıcılığını yitirmemek, toplumun yaşayışı ve felsefesiyle ters düşmemek, kişi ve kurum haklarına saygı göstermek, doğru ve gerçeğe uygun haber vermekle yükümlüdür.

Ancak bu yükümlülüğünü yerine getirirken doğrudan ve dolaylı biçimde bir takım engelleme ve güçlüklerle karşılaşmaktadır.

Bu güçlükleri şu maddeler altında sıralayabiliriz.

1. TİRAJ VE DAĞITIM

Nüfusumuz ve okuma-yazma oranımız hızla yükselirken yaklaşık çeyrek yüzyıldır Türkiye'deki gazetelerin toplam tirajları iki ile üç milyon arasında oynamaktadır. Bu durum ise basın sektöründe bir tıkanmaya ve kısır döngüye sebep olmaktadır. Son yıllardaki Toplam Türkiye'deki tirajın zaman zaman 4,5 milyon civarında çıkması önemli ölçüde o dönemlerde yapılan promasyondan kaynaklanmaktadır.

Toplam tirajın istenilen seviyeye çıkabilmesi önemli oranda gazetelerin içerik açısından zenginleşmesine bağlıdır. Bunun yanında, haberde doğruluk ve inandırıcılık, okuyucu ile kurulacak iletişim toplam tirajları arttırmada basın hareket noktası olacaktır.

Teknolojide en son sistemleri kullanan Türk basınının hâlâ 1930'lerden kalma sistemlerle dağıtılıyor olması diğer önemli bir sorun olarak karşımıza çıkmaktadır.

Bu konuda özel teşebbüsün alternatif ve ihtiyaca cevap verecek donanımlı dağıtım sistemlerini kurması bu konudaki problemlerin çözülmesine yardımcı olacaktır. PTT ve DDY'nin basının istek ve ihtiyaçlarına göre gerekli düzenlemeleri yaparak bu konuya eğilmesi sorunun çözülmesine yardımcı olacaktır.

2. KÂĞIT

Basın sektörünün temel girdisi olan kâğıdın sağlanması bu sektör için hayati önem taşımaktadır. Kâğıda yapılan sübvansiyonun kaldırılması ile birlikte hammadde kâğıt olan gazete ve dergilerin maliyetleri önemli oranda yükselmiş bu ise basının içinde bulunduğu krizi arttırmıştır. Bugün basının önemli bir bölümü yurtdışından kâğıt ithal etmektedir. Yurt dışından ithal edilen kâğıttan alınan vergiler sebebiyle basında maliyetleri yükselmekte, bu durum ise basın sektörü için olumsuz bir etki yaratmaktadır.

Basın sektöründeki kâğıt probleminin bir ölçüde çözülebilmesi için halen alınmakta olan % 6 ithal vergisi, % 6 damga vergisi % 5 ruhtım resminin kaldırılarak gümrük vergisinden tam muafiyet sağlanmalıdır.

3. TEKNOLOJİK YATIRIM

Türk basınının sahip olduğu teknoloji birçok Avrupa ülkesindeki basın organlarının sahip olduğu teknolojiden daha ileridir. Teknolojik gelişmeye paralel olarak basının kullandığı teknolojide sürekli gelişmektedir.

Ancak bu gelişme sağlanırken dikkat edilmesi gereken temel nokta; teknolojiye ayak uydururken yapılacak yatırımın boyutu gazetenin imkanları ile oranlı olmalıdır.

4. PERSONEL VE ÜCRET

Hiç şüphe yokki basının en temel unsuru insandır. İnsana yatırım yapmayan bir basın organının temel görevlerini yapabilmesi mümkün değildir. Fakat gerek istihdam politikası açısından gerekse uygulanan ücret politikası açısından basın sektörü tutarlı ve tatminkar bir seviyeye gelememiştir.

5. BASININ TEMEL FONKSİYONUNDAN AYRILMASI

Basın yaşadığı ekonomik krizden dolayı zaman zaman pazarlama şirketleri gibi birtakım yan kuruluşlardan fayda sağlamayı beklemektedir. Ancak görülen odur ki bu beklenti araç olmaktan çıkmış, amaç haline gelmiştir.

Basın, bu yan uğraşları yaparken itibarını zedelemeyecek önlemleri almalı, temel görevini daima ön planda tutmalıdır.

6. PROMOSYON VE LOTARYA

Promosyon basın için, son yıllarda sık başvurulan tiraj artırma yollarından biri olarak görülmektedir. Ancak promosyon yolu ile kazanılan tiraj kalıcı bir özellik göstermemektedir. Bu sebeple promosyon basın sektöründeki tiraj problemi için kalıcı ve kesin bir çözüm yolu olarak görülmemelidir.

Kültür sahasında verilen kitap ansiklopedi gibi nispeten tercih edilebilir olanlarda da kalite gözden uzak tutulmamalıdır.

7. HUKUKİ KONULAR

Basının en önemli görevi haber vermektir. Ancak basının haber verme görevi haber alma kaynaklarının zenginliği oranında eksiksiz olarak yerine getirilebilir. Basın zamanla yarıştığı için bazı hallerde "atlama" korkusu ile olayları eksik hatta yanlış olarak okuyucuya aktarabilmektedir.

Yine cevap ve düzeltme hakkının kullanılmasında tarafların mağduriyetine yol açmayacak ve gecikmelere sebebiyet vermeyecek düzenlemeler yapılmalıdır.

Halkın doğru habere ulaşımını engelleyen veya geciktiren her türlü yasal düzenlemeler yeniden ele alınarak tarafların mağduriyeti önlenmelidir.

8. YEREL BASIN

Türk basın sektörünün önemli bir bölümünü teşkil eden yerel basın organları istenen ve beklenen seviyeye ulaşamamıştır. Bu basın organları bugün temel fonksiyonlarını tam olarak ifa edememektedir.

Yerel ve yöresel basın organlarının beklenen görevleri ifa edebilmeleri için özel problemleri çözülmeli, araç gereç, eleman ve benzeri alanlardaki diğer sıkıntıları giderilmelidir.

BAŞKAN

Yrd. Doç. Dr. Nurettin GÜZ

RAPORTÖR

Süleyman İRVAN

BAŞKAN YARDIMCISI

Dr. Semra ATILGAN

RAPORTÖR

Abdurrahman ŞEN

ÜYE : Orhan ERİNÇ

ÜYE : İstiklâl YARADILIŞ

ÜYE : Ali FERŞATOĞLU

ÜYE : Faruk ŞÜYÜN

ÜYE : Feriha KARASU

BAŞKAN - Teşekkür ederiz Sayın GÜZ.

Altıncı Komisyon Raporuyla ilgili söz almak isteyenleri kaydediyorum :

Başka var mı efendim?.. Yok.

İlk önce buyurun Sayın KERİMOĞLU.

NEZİH KERİMOĞLU - Sayın Başkan, muhterem arkadaşlarım; Altıncı Komisyonun Raporunu okuduk, okumaya gayret sarfettik. Çünkü, zamana karşı yarışıyoruz, elimize neden sonra geçti biz de bir bir müşkülât içinde okumaya gayret sarfettik. Dolayısıyla, tenkitlerimizin sıhhat derecesi muhaleldir. Onu peşinen söyleyeyim.

Tabî bu arada bir borcumuz da var. Altıncı Komisyonun Raporu hazırlandı önümüze geldi, erbabı himmetini tebrik etmek isterim.

Benim üstün körü okuyarak tespit ettiğim hususların başında, tabîi galiba ihtimal zamandan kaynaklanıyor, maddi hatalar ziyadesiyle fazla. Çünkü, cümle bozuklukları had safhada. Bilhassa virgül hiç kullanılmamış. Şimdi, takdir edersiniz ki, bu belli bir seviyenin üstündeki insanların hazırladığı rapordur. Bu raporlar cem edilecek ve kitaplar halinde basılacak efkârı umumiyyeye arz edilecek. Dolayısıyla, bu maddi hataların tashihi cihetine gidilmesi gerekiyor.

Bir de, galiba ben anlayamadım, oldukça müphem ve bazı hallerde muğlak ifadeler var. Kâğıdın “Basın sektöründeki kâğıt probleminin bir ölçüde çözülebilmesi için halen alınmakta olunan yüzde 6 ithal vergisi, yüzde 6 damga resmi ve yüzde 5 rihtim resminin kaldırılarak gümrük vergisinden tam muafiyet sağlanmalıdır” diye bir madde var, bir teklif var.

Şimdi, şu hususu anlamakta ben bazen müşkülât çekiyorum : İşimize geldiği zaman Türkiye’de artık liberal ekonominin kanuniyetleri geçerlidir diyoruz, işimize gelmediği zaman da devleti ziyadesiyle müşkül mevkiye düşürecek birtakım taleplerimiz oluyor. Hangisi doğru bir türlü anlayamadım. Bana öyle geliyor ki, yakında bu liberal ekonomiyi de kendimize benzeteceğiz.

Şimdi, Gümrük Vergisi’nden tam muafiyet istiyoruz ya, bu gümrük vergisinden tam muafiyet isterken ülkemizde asgarî ücretten dahi Gelir Vergisi alındığını unutuyoruz. Şimdi, bu çok ciddî bir tenakuz. Asgarî ücretten Gelir Vergisi alıyorsunuz; ama, mutlaka ehemmiyet arz eden basını daha da rahatlatabilmek için onu Gümrük Vergisinden tam muafiyete kavuşturmak istiyorsunuz. Bunu izah etmek biraz zor. Eğer aslolan insan ise.

Şimdiki politikanın temel espirilerinden bir tanesi de reel fiyat. Sübvansiyona mevcut iktidar çok soğuk bakıyor ve o istikâmette de mümkün merteye tatbikatten uzak kalmaya gayret sarf ediyor. Hâl böyleyken bizim bu kabil tekliflerde bulunmamız -affınıza mağruren söylemek durumundayım- fantazi gibi geliyor. Şu bakımdan da fantazi gibi geliyor : Biz hem daha önceki komisyonlarda, müzakereler esnasında şahit olduk. “Kültür gibi, kültür hayatı gibi çok hayatî bir sahada devlet elini eteğini çeksın, müdahil olmasın” deniliyor; ama, bu kabil hususlarda devletten medet umuluyor. Hangisi doğru? bu çifte standardı bizim aydınlar olarak bir an önce terk etmemiz gerekiyor.

Bir de, müphem ifadeler var demiştim. Buna misal olmak üzere, bakınız ne diyor ikinci sayfada : “Ayrıca 212 sayılı Yasa ile Gelir Vergisi Yasası’na aykırı olarak yapılan stajyer gazeteci çalıştırma uygulaması düzeltilmelidir.” Bu ancak erbabı tarafından anlaşılabilir bir cümle, 212 sayılı Yasa ne? Ben şahsen bilmiyorum, cehlime veriniz. Gelir Vergisi Yasasına aykırı olarak yapılan stajyer gazeteci çalıştırma uygulaması... Oradaki problemi de bilmek mümkün değil. Şimdi diyeceksiniz ki tabii, “Bu kabil Komisyon raporları avama göre hazırlanmaz, belli bir seviyeyi bulmuş insanlar için hazırlanır.” Doğru da; ama, belli bir seviyeye ulaşmış insan dahi anlamakta müşkülât çekerse o takdirde sizin birtakım açıklayıcı hususları da ilave etmeniz gerekir.

Yine, hukukî konular ser levhası altında yer alan cümlelerde bir tanesi şöyle : “657 sayılı Kanun kapsamındaki personelle basın mensubu arasında güven ortamının tesisi ve yanlış yorumlara sebebiyet verilmemesi temin edilmelidir.”

Ben biraz işi karikatürüze edeyim. Birbuçuk milyon memur var; birbuçuk milyon personelle basın mensuplarının arasında güven ortamının tesisi... Bu da ziyadesiyle müphem, hatta muğlak.

Bir diğer cümle : “Halkın doğru habere ulaşımını engelleyen veya geciktiren her türlü yasal düzenlemeler yeniden ele alınarak tarafların mağduriyeti önlenmelidir.” Bunu da anlamak mümkün değil. Bunlara behemahal serahat kazandırmak mecburiyetindeyiz.

Nihaî cümle : “Yerel ve yöresel basın organlarının, beklenen görevleri ifa edebilmeleri için özel problemleri çözülmeli; araç, gereç, eleman ve benzeri alanlardaki diğer sıkıntıları giderilmelidir.” Nedir bu özel problemler? Kim ki-

me verecek? Devlet mi? Bu suallerin cevaplarını bulmak mecburiyetindeyiz.

Teşekkür ederim. (*Alkışlar*)

BAŞKAN - Teşekkür ederiz Sayın KERİMOĞLU.

Buyurun Sayın Aygören DİRİM Hanımefendi.

AYGÖREN DİRİM - Sayın Başkan, sayın üyeler; efendim, promosyon ve lotarya bölümünde “Promosyonun basın için çok sık başvurulan bir yöntem olduğunu traji artırmak için; ancak, promosyon ile kazanılan trajin kalıcı özellik olmadığını zaten raporda vurgulanmış. Ancak, kültür sahasında verilen kitap, ansiklopedi gibi nispeten tercih edilebilir alanlarda da kalite gözden uzak tutulmamalıdır” denmiş.

Şimdi, bu promosyon olarak verilen, özellikle kitapların kalitesini burada tartışmak istemiyorum. Nasıl hazırladıkları ve ne derece gerçekten yararlı şeyler oldukları tartışma götürür. O bakımdan, zaten çok büyük yarar, kalıcı daha doğrusu, belki geçici anlık traj artışlarını sağlıyor; ancak, kalıcı sonuçlar getirmiyor. Ancak, bu son paragrafın şu şekilde bir ilave ile düzeltilebileceğini düşünüyorum : “Kültür sahasında verilen kitap, ansiklopedi gibi nispeten tercih edilebilir alanlarda da kalite gözden uzak tutulmamalıdır; ancak, okuyucunun seçeceği kitabı piyasadan temin yoluna gitmelidir” biçiminde bir cümle daha eklenirse sanıyorum bu promosyon biraz daha işlerlik kazanacak. Çünkü, her okuyucu için bir tek kitap dağıtılıyor, promosyon olarak birtek çeşit, yani çok farklı ihtiyaçlar olabilir. Kütüphanemizde o kitap olabiliyor, en azından böyle bir kampanya başlatılabilir. Örneğin; bir kitap listesi sunarlar 50 kitaplık, 100 kitaplık, bunun içinden seçeceği bir kitabı okuyucu talep ederse bu çok daha fazla bence trajını artıracaktır. Ben biliyorum, özellikle Cağaloğlu’nda olduğumuz için, sürekli kuyruklara girili-

yor ve herkesin elinde bir tomar bir şey; ama, getirip herkes alırken çok güzel, parasız bir şey almak her zaman caziptir. Ancak, ne kadarı kullanılıyor, ne işe yarıyor? Yani, kütüphanesine bile koymuyordur insanlar bence. Ancak, bu şekilde böyle bir yola gidilirse pek çok insan istediği kitap arasından seçme şansına sahip olacaktır ve gazeteler gerçekten bir işlevi yerine getirmiş olacaklardır.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN - Teşekkür ediyorum Sayın DİRİM.

Buyurun Ayla Hanım.

AYLA... - Sayın Başkan, sayın üyeler; ben bu kuruldayda Türkiye yazılı medyasının çok geniş bir yelpazesinin aşağı yukarı tek üyesi olarak bulunduğum için nedense garip bir çekingenlikle bu mikrofondan konuşmayı hiç arzu etmedik. Arkadaşlarım katılmamış ben çok yalnız kaldım, belki yanlış anlaşılmaktan korktum, bu nedenle de kendi komisyonum dışından konuşma yapmaktan kaçındım. Yalnız, şu anda yalnız bir köşe yazarı olarak değil, aynı zamanda mensubu olduğu gazetenin yıllardan beri hukuk müşavirliğini de bilfiil icra etmekte olan bir dostunuz, bir üye olarak çok değerli komisyonun bu hukuksal önerileri konusunda konuşma zorunluluğunu hissettim. Bunu, mensubu olduğum gazeteciler ailesine karşı bir görev bildim.

Bir kere, sayın dostumun demin işaret buyurdıkları 212 sayılı Yasa diye bir yasadan söz edildi. Gerçekte bu 212 sayılı Yasa basın çalışanları için özel olarak hazırlanmış. Yani, 1475 sayılı Genel İş Yasasının dışında özel olarak basın çalışanları için hazırlanmış 5453 sayılı Yasanın 212 sayılı bir Yasayla pek çok maddesinin değiştirilmesi suretiyle aslında 5453 muhafaza ediliyor bulunmakla birlikte genelde dile belki da-

ha kolay geldiğinden 212 sayılı Yasa şeklinde kullanılan, bizim aramızda Basın İş Yasası dediğimiz Yasadır ve bu 212 diye artık bizim tarafımızdan tanınan Yasa gerçekten çok büyük özellikler gösteren, arz eden basın çalışanları için 1475 sayılı Yasayla sağlanamayacak bazı hakların sağlanması; yine aynı şekilde işveren açısından gazetelerin çıkması, çalışması, çalışma saatleri, kıdem tazminatları, izinleri, ihbar tazminatları, yahut kıdem tarihinin başlangıcı açısından basın çalışanlarını, gazeteciliğin özelliği nedeniyle işverenlere de bazı imkânlar sağlayabilmek için her iki taraf, yani gerek basın işverenin, gerek basın çalışanı için özel olarak hazırlanmış bir yasadır.

Şimdi, burada 212 sayılı Yasanın böyle hepsini silkeleyip efendim “Stajyer gazeteci şu kanunun şusuna aykırıdır” filan dediğiniz zaman sistemin bir noktasına dokunduğunuz zaman bu sistemin tümünü bozarsınız. Çünkü, o oraya, o stajyer gazeteci olayı oraya çok belirli bir ihtiyaçla gerek gazete açısından yahut dergi açısından gerekse gazete çalışanı, gazete işçisi arasından uzun yıllar izlenmiş, gözlenmiş birtakım olaylar nedeniyle girmiştir. Bugün basının sorunlarını doğrudan ele almayan, yahut kanunların hazırlanması ve tekniği açısından Adalet Bakanlığı’nın denetimi ve gözetimi altında yapılmayan bir kurultayda gazetecilerin sorunlarını yalnızca kültürel alandan, açıdan, daha doğrusu çoğunlukla kültürel açıdan tetkik etmemiz, incelememiz gereken bir kurultayda birdenbire biz 212 sayılı Basın İş Çalışanları Kanunu’yla ilgili birtakım öneriler getirecek olursak hem gerçekleri ifade etmiş olmayız; çünkü, çizmeyi aşmış oluruz ve bu, bu işin kompetanları da bunu okudukları zaman bizim ciddiyetimize pek inanamazlar. Açık söylüyorum bu nedenle, hukuksal öneriler kısmındaki buna benzer, yani ben konuşmayacağım için notumu dahi almamıştım; ama, dediğim gibi, dostum konuşunca dayanamadım. Çünkü, anlaşılmayan noktalar da vardı.

Şimdi, bu kadar ayrıntıya, Basın İş Yasası, yahut basın çalışanlarının, yahut muhabirlerinin devlet memurlarıyla ilişkilerinin düzenlenmesi... Efendim, bu, devlet memurlarının resmî beyanat veremeyeceklerine ilişkin bir düzenlemedir. Bunun nedenleri vardır. Çünkü, devleti ilzam eder. Kalkar bilmem ne bakanlığının bilmem ne şubesi müdürünü, biliyorum benim çok bilmiş 18, 20, 22 yaşındaki o şeker, o tatlı muhabir dostlarım, evlatlarım bir güzel şube müdürüne telefon açarlar, bir güzel bazı lafları söyletirler ondan sonra da onu o söyledi derler sonra da o lafla Kültür Bakanlığı’nı, yahut Çalışma Bakanlığı’nı ilzam eder. Bu iş bu kadar basit değildir. Bu, devlet düzeyinde, devlet kurumlarının korunması, devlet ciddiyetinin korunması için konmuş bazı maddelerdir. Bunlar değiştirilebilir, bunlar yumuşatılabilir, bunların üzerinde bazı fikirler ileri sürülebilir; ama, ayrıntısına inmeden lemyelüs selam, efendim, muhabirlere devlet memurları beyanat veremediği için haberler doğrulanamıyor, doğru kaynaktan alnamıyor, muhabir de kafasından uyduruyor, yazıyor, biz bunun değiştirilmesini önerelim dersek burada şu kültür olayı altındaki Yayın Kongresi ve Telif Hakları Kurultayı olarak biz kendimizi çok ciddi olmayan bir duruma düşürmüş olabiliriz. Ben bunun çok iyi niyetle konduğuna inanıyorum; ama, o yayım kurulunun içinde yıllarca yaşayan bir dostunuz olarak lütfen bu hatırlatmamı mazur görmeni zi de rica ediyorum.

Şimdi burada aynı şekilde bir tekzip müessesesi var, cevap hakkı, düzeltme hakkı, tekzip hakkı. Hakikaten, yani hakkında yalan yanlış haber verilen kişileri bu ülkede yıllarca basın yazmıştır. Ondan sonra, gönderilen düzeltme yazısını yayınlamamıştır. Ben açık söyleyeyim, samimi söyleyeyim, gazeteciyim; ama, doğrusunu söyleyeyim. Onun birtakım kaçamaklarından yararlanmış ve bir kişiye kötü bir laf yaz-

mışsınızdır, yazanın yanına kâr kalmıştır. Tabiri caizse, bir deli bir taş atmıştır elli akıllı çıkartmamıştır, hadi bakın şimdi gelin düzeltin deyin de düzeltelim; ama, arkasından bu tekzip ve düzeltme hakkını yeniden düzenleyen bazı değişiklikler oldu biliyorsunuz Basın Yasasında 19'uncu madde değişti, süreler değiştirildi, inceleme biçimleri değiştirildi. Şimdi bakın ne oldu? Ben buradayım, biraz önce gazeteme telefonla gelen üç tane tekzibe cevap yetiştirmeye çalıştım. Süreler kısaltıldı; ama, karşımda bir sayın yargıç var, şimdi sulh ceza mahkemesi iki gün içinde tetkik edecek, evrak üzerinde cevap verecek, karar verecek, aynı şekilde asliye ceza mahkemesi iki gün içinde evrak üzerinde tetkikat yapacak, karar verecek.

Efendim, ne savunmayı alır, ne doğru dürüst bir bilgiyi ve belgeyi alır, ne kaynak gösterdiğiniz yerlerden derizki, efendim, ben Karşıyaka Belediyesi hakkında şunu yazdım; ama, lütfen Karşıyaka Belediyesinden şu evrakı getiriniz, şu sınav evrakını getiriniz. Söylediklerim aynen doğrudur, hatta emir buyurunuz müşabir aracılığı ile elden alayım getireyimgötüreyim, hâkimin vakti yok ki. İki gün geçerse olmaz, mecbur. Elini aşağına bağlamışız. İşte o iki gün içinde karar veriyim derken gerekli hiçbir incelemeyi yapmadan saçma sapan her cevabı yayınlamaya gazeteler mecbur edilmektedir, zorunlu olarak. Neticede kanundan bir hakkın sırf gayrı ısrar eden suistimaliyle her gün biz basın olarak karşı karşıya kalıyoruz. Bir yerde vatandaşın kendi hakkında verilen yalan yanlış haberleri doğrulama hakkı kişilik hakları, namusu, şerefi son derece de kutsaldır, kabul ediyorum; ama, öbür yandan aslında son derece doğru haber verdiği halde devamlı eksik incelemelerle vakitsizlikle belgelere istinat edilmeden verilen mahkeme kararlarıyla hatta sekiz, dokuz gün, "Ben yalancıyım, yalan söyledim" diye saçma sapan tekzip yazılarını,

düzeltilme yazılarını olduğu yerden sürmanşetten vermek zorunda kalan bir basın, bir gazetecilik anlayışı.

Çok rica ediyorum, yeni bu da uyuyor mu? Basına dördüncü güç diyoruz. Basının hataları yok mudur?.. Vardır; ama, devamlı zaten büyüklerimiz tarafından "Yalancı basın, inanılmaz basın, güvenilmez basın, şu basın, bu basın" diye yerin dibine batırılan gazeteler bir de eğer hâkim yeterince inceleme yapsa "Bravo yahu doğru yazmışsın, az bile yazmışsın" diyeceği haberleri bu kadar kısa bir süre içinde hâkimin inceliyememesi sonucunda yayınlamak zorunda kalırken ki, o tip yayınladığımız her bir tekzipten sonra açılan her bir ceza davasında beraat ediyoruz, her bir tazminat davasında ibra ediliyoruz; ama, bir çatır çatır o tekzipleri kesin hüküm olduğu için bu kısa sürede verilen kararlara istinaden yayınlamak zorunda kalıyoruz.

Aziz dostlarım, dediğim gibi, burası basın konularının basının sorunlarının enine boyuna tartışılabilirdiği bir kurultay değil. Aynı şekilde, Adalet Bakanlığının kanunları yeniden düzenlemek ve bazı kanunları gözden geçirmek üzere toplanmış olduğu bir kongre de değil. Bu nedenle, çok özel tartışmalara, çok özel incelemelere, çok özel bilgilere ihtiyaç duyulan bazı önerileri getirmekten lütfen istinap edelim, bu tür hukuksal düzenlemelere değinen maddeleri özellikle gazetelerle ilgili olanlarına -ben öbürlerine karışmıyorum- lütfen bu raporlardan çıkartalım. Yoksa, yanlış bazı öneriler getirmiş durumuna düşen bir Kurultay olabileceğiz.

Çok teşekkür ediyorum, sağolun efendi. (Alkışlar)

BAŞKAN - Efendim, biz teşekkür ediyoruz.

Müsaadeniz olursa biraz da şakalaşalım hanımefendiyle.

Şimdi efendim, 600 davetlimizin 300'e yakını basından. Bir tek zatı âliniz teşrif etmişsiniz. Allah razı olsun, biz minnettarız size. *(Anlaşılmayan müdahaleler.)*

Var mı efendim? Çok teşekkür ediyorum. "Bir tek temsilci benim" dedi hanımefendi de, onu beyan ediyorum.

Şimdi efendim, dediğiniz doğrudur. Basınla ilgili çok hassas kritik noktalara bu kurultayda girmeyelim. Niye girmeyelim?.. Gelseydi gazeteci arkadaşlarımız da girseydi keşke dolsaydı komisyonlarımız ve basın da en hassas konularını keşke burada tartışabilseydik.

Bakın şimdi, ben sizin teklifinizden müşahhas üç sonuç çıkarttım. Hep icra adamı olarak müşahhas sonuçlar çıkartıyorum ya, nedir o?.. Raporun 4'üncü maddesinin ikinci bendi ve 7'nci maddesinin üçüncü bendi rapordan çıkartılmalıdır. Biraz daha kurcalarsak böyle üç, dört tane daha madde bulabiliriz değil mi?

Peki o zaman, bu konuyla ilgili periyodik basınla ilgili komisyonumuz; "Basınımız vardır, gazetelerimiz iyidir" diye kapatsaydı siz de bir köşe yazarı olarak yarın bizi, "Kültür Bakanlığı koskoca Basın-Yayın Kurultayı'nı topladı gazetelerle ilgili yaza yaza üç tane cümleyazdınız" diye suçlamaz mıydınız? Şaka kabul edin, latife yapıyoruz dedim ya. *(Alkışlar)*

Bu kadarı da benim hakkım efendim, söyleyeyim.

(Ayla Hanımın anlaşılmayan müdahalesi)

BAŞKAN - Öyle mi?..

Peki, teşekkür ediyorum efendim.

Efendim, Altıncı Komisyon Raporuyla ilgili... *(Anlaşılmayan müdahale.)*

Efendim, müsaadenizle, müzakere kapandığı için ben-deniz de bu kadar bir hakkı Başkan olarak kendimde görüyorum. Hanımefendi beni rahatlattı "Hayır demezdim" deyince. Tamam o zaman, denilmeyince, denilmeyecekse, yani bu Kurultayda basınla ilgili ciddi bir laf çıkmadı, dağ fare doğurdu diye gazeteciler yazmayacaksa ki, hanımefendi "Yazmazlar" dedi, "Ben olsam yazmam" dedi.

Müzakereyi burada kapatıyorum ve görebildiğim iki müşahhas teklif var. Birisi Aygören DİRİM Hanımefendinin, altıncı paragrafın sonuna ilavesini istediği husustur. "Kültür sahasında verilen kitap, ansiklopedi gibi nispeten tercih edilebilir olanlarda da kalite gözden uzak tutulmamalıdır." hükmüne "Okuyucunun tercih ettiği kitap piyasadan temini yoluyla yardımcı olunması" gibi bir ibare teklif etmiştir.

Gazeteci dostumuz da demin ifade ettiğim gibi, dördüncü maddenin ikinci pragrafını, yedinci maddenin ikinci ve üçüncü paragraflarını "Çok teknik konulardır, bunlara Kurultayımız girmemeliydi" diye söylemişlerdir. Yanlış anlamadımsa müşahhas teklifler bunlardır. Şimde bunları ilgili cevaplandırmak üzere Komisyon Başkanımız Sayın Nurettin GÜZ'ü rica ediyorum.

ALTINCI KOMİSYON BAŞKANI NURETTİN GÜZ -

Şimdi efendim, raporun aceleyle yazılmış olduğu doğrudur; fakat, raporda cümle düşüklükleri olduğu görüşüne katılmıyorum. Eğer iyi dikkat edilirse raporda anlaşılacak ve muğlak kavramlar yoktur.

Bir de, basın konusu diyoruz. Basının Sorunları Komisyonu, Komisyonumuzun adı bu. Süreli yayınlar, yani gazeteler, dergi sorunları komisyonu.

Şimdi, basın dediğiniz zaman kamuoyunun gündemin-den inmeyen bir tartışma akla geliyor. Televizyonu açın, gazeteleri açın hangi konular mı tartışılıyor?.. Ben size söyleyeyim : Hukukî konular başta ayrıntılı olarak, çalışanların problemleri ayrıntılı olarak. İşverenlerin problemleri ayrıntılı olarak. Halkın problemleri ayrıntılı olarak tartışılıyor. Bilemiyorum, ilk basın kurultayını veya yayın kurultayını hatırlayanlar var mı içinizde? Yanılmıyorsam ilk toplantı yılı 1935. Orada şu benim küçük başlıklar halinde verdiğim konuların herbiri ayrıntılı olarak ayrı komisyonlar tarafından tartışıldı. Tabii basındaki tartışma bitmez ve biz burada Komisyon olarak özellikle dikkat ettiğimiz nokta şudur : Ayrıntıya girmeyelim. Çünkü, ayrıntıya girsek tahmin ediyorum ki, komisyonumuzun altından kalkamayacağı neticeler ortaya çıkar. Bu ana noktayı belirledikten sonra kâğıtla ilgili bir bölüm var. Sayın Nezih KERİMOĞLU bu konu için "Muğlak" diyor, "Çifte standart" var. Halbuki, biz çifte standartın kaldırılmasını istiyoruz burada, çifte standart yok. Diyoruz ki, basın, evet diğer ülkeler basını veya diğer sektörler nasılsa bizim basınımız da, bizim basın sektörümüz de öyle olsun.

Biz burada sübvansiyonu koymadık. Kâğıt konusu görüşülürken sübvansiyon konusunu koymadık. Özellikle koymadık. Tamam, dünya liberasyona gidiyor, dünya hür, serbest bir ortama gidiyor amenna.

Şimdi, Türkiye'nin gelir durumu belli, hayat şartları belli. Gazetelerin fiyatları belli, okuyucundaki toplam traj belli ve dünyadaki kâğıt fiyatları da belli. Biz diyoruz ki, sayın yetkililer şunu söylüyorlar : Diyorlar ki, "Efendim, dünyadaki kâğıt fiyatlarıyla bizim kâğıt fiyatlarımız aynıdır." Niye?.. "İşte, Gümrük Vergisini kaldırdık biz" ama, bu vergi tam

bir muafiyeti sağlamıyor. Söylediğim, yaklaşık yüzde 17'lik bir vergi var. Yani, dünyadaki kâğıt fiyatları üzerine bizim gazetelerimizin, bizim basın organlarımızın aldığı kâğıt fiyatları yüzde 17 daha pahalı. Yani, buradaki çifte satandardın kaldırılmasını istiyoruz, komisyonumuzun bu konudaki teklifi bu.

Bir diğer konu stajyer gazetecilik. Yani, 212 sayılı Kanun, işte 657 sayılı Kanun gibi, belki kanunun tam adını söylemedik. Tabii basın konuyla ilgili herkes 212 sayılı Kanun dendiği zaman anlar. Belki ayrıntılı olarak bu açılabilir; ama, bence gerek yok.

Buradaki stajyer gazetecilik konusu var. Biz kanunun değiştirilmesini istemiyoruz. Burada çalışanların sömürülmesi var. Ben Basın Yayın Yüksek Okulu'nda öğretim üyesiyim. Öğrenciyi yetiştiriyoruz, öğrenci yaklaşık 20-21 yıllık veya 18 yıllık bir eğitimin sonucunda Basın Yayın Yüksek Okulu'ndan mezun oluyor ve biz bu öğrenciyi yetiştirirken basın sektörüne eleman olması için yetiştiriyoruz ve kanundaki süre belli. Nedir?.. Üç ay, beş ay; fakat, yetiştirdiğimiz öğrenci üç ay, beş ay yerine bir yıl, iki yıl, üç yıl, beş yıl stajyer kadrosunda çalıştırılıyor ve sömürülüyor. Burada üzerine basmak istediğimiz, değinmek istediğimiz nokta budur. Yoksa 212 sayılı Kanun şurasını değiştirelim, burasını değiştirelim konusu yok. Yani, bu kanunun yanlış uygulanması önlenmelidir şeklindedir buradaki talebimiz.

Bir diğer konu, cevap ve düzeltmeyle ilgiliye. Tabii cevap ve düzeltme hakkı en tabii haktır. En tabii haktır; ama, basın da aslı olarak bir kamu vazifesi görür. Özel sektörün elindedir, diğer özel teşebbüslerden, diğer kurum ve kuruluşlardan daha ayrıcalıklı bir yere sahiptir. Basın istediği gibi hareket edemez, birtakım kayıtları, birtakım sınırlamaları vardır. Nasıl birtakım hakları varsa birtakım kayıtları da sınırlamaları da beraberinde taşır.

Şimdi, en çok Türkiye’de tartışılan konu; cevap ve düzeltme hakkıdır. Biz bu kanunun yeniden düzenlenmesi, şeklinde bir konuyu ortaya koymadık, gündeme de getirmedik. Aslolan nedir biliyor musunuz?.. Aslolan, kanuna gerek kalmadan basının kendi kendini kontrol edebilmesidir. Yoksa, siz istediğiniz kadar kanun koyun. Nitekim, uygulanamaz hale veya yürümez, işlemez hale gelebilir ki zaman zaman da biz bunun örneklerini görüyoruz. Ne yapıyoruz?.. Hakkımızda, aleyhimizde bir yazı çıkıyor, cevapla düzeltme hakkımızı gönderiyoruz yayınlanmıyor, tekrar mahkeme kararı alıyoruz yine yayınlanmıyor. Ne yapıyor gazete veya ilgili kurum?.. O suçtan dolayı kesilecek para cezası ne kadarsa onu yatırıp yükümlülükten kurtuluyor. Burada mağdur olan vatandaşlardır. Bunun aksi de söz konusu. Yani, hanımefendinin açıkladığı gibi, basın zaman açısından sıkıntıya sokulması da söz konusudur. Yani, doğru bir haberin tezip edilmesi için çalışılması. İşte, ona cevap yazacaksınız, mahkemeye belge aldıracaksınız, vesaire vesaire. Biz bu ortamın, bu sorunların, bu problemlerin giderilmesi için karşılıklı anlaşma, uzlaşma, yani dünya hoşgörüyü, barışa giderken kavga, anlaşmazlık, sürtüşme niye. Basın ve vatandaş bu aradaki ilişkiyi, iletişimi iyi kurabilirse ne mahkemeye gerek kalır ne de başka bir aracıya gerek kalır. Bizim buradaki temenni niteliğindeki sözlerimiz, yazılarımız, yani basın ve halk arasındaki ilişki, iletişim iyi kurulabilir. Zaten traj probleminin kaynağında, yani traj sorununun sebeplerinden bir tanesi de budur. Yani, iletişim eksikliğidir. Dolayısıyla, yani kanunun kaldırılması veya cevapla düzeltme hakkına ilave edilmesi gibi ilave birtakım hükümler konması gibi bir teklifimiz yok burada. Zannederseniz yanlış anlaşılma vardır bildiğim kadarıyla.

Bir teklif daha var, promosyon konusu ki, basın sektörü son yıllarda, özellikle 1980’li yıllardan sonra sık olarak başvurmaktadır; fakat, burada dikkatinizi bir şeye çekmek istiyorum komisyon raporunda ayrıntılı olarak yazmadık biz bunu 1980’li yıllardan sonra, yaklaşık 1985, 1986’da, hatta son üç, dört yıla kadar basın sektörü promosyon vermesine rağmen toplam trajdaki artış önemli derecede olmamıştır. Yani, basın sektörü 3 milyon trajını aşamamıştır; ancak, kültüre yönelmesiyle birlikte basın sektöründeki traj 4,5 milyon civarına çıkabilmiştir. Bu şu mânâyâ gelir. “Evet, ben basın organlarını seviyorum, okumak istiyorum; ama, benim alım gücüm yoktur, ilave birtakım benim işime yarayacak hizmetlerde bulunursa basın organları ben bunları alabilirim” şeklindedir ve netice ortaya çıkıyor; fakat, bu sürekli değildir. Yani, promosyonu kestiğiniz anda traj yine düşebilir, düşecektir. Tabii promosyon verilmesi kolay bir iş değildir. Eğer siz promosyon olayını iyi ayarlamazsanız gazetenez batar. Nitekim, bunun da örnekleri halen yaşanıyor. Yani, hacminizden büyük işlerin altına girerseniz, veremeyeceğiniz şeyleri vaat ederseniz neticede ilgili yayın organınız kapanmak tehlikesiyle karşı karşıya kalır.

Şimdi teklife geliyorum. Diyorsunuz ki, “Okuyucu istediği kitabı alsın.” Okuyucu istediği kitabı alsın; ama, nasıl versin, basın organı bunu nasıl finanse etsin. Zaten bir ciltlik, iki ciltlik kitap veya ansiklopedi verdiğiniz zaman basın organı zaten malî olarak bir sıkıntıya giriyor. Kaldı ki, bu tip yayın organlarımız kendi tesislerinde basıyor büyük oranda veya ucuz teklif aldığı yerlere bastırıyor.

Şimdi, dersenez ki, “Efendim, yayın organı olarak siz şu şu kitapları seçebilirsiniz, falan yayınevlerinden alabilirsiniz. Sayın okuyucularım işte sizinle bir anket yapalım han-

gi kitapları istiyorsunuz’’ derseniz buna hiçbir basın organı yanaşmaz, yani hiçbir basın organı bu teklifi kabul etmez. Edemez; çünkü, akıl ve mantığa terstir. Çünkü, kendi gidişini, kendi batışını kendi eliyle imzalamış, kendi idam فرمانını kendi eliyle imzalamış olur. Yani, bu teklifin kabul görmesi mümkün değildir basın sektörü için.

Zannederseniz itirazlar bu noktadaydı, herhalde cevaplandırdım.

BAŞKAN - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

NURETTİN GÜZ (*Devamla*) - Sayın Başkanım, bir de şu konu vardı : Basın organlarına bilgi verecek kişi ve kurumlar bellidir. Burada, raporda kastedilen husus, gazetecinin habere ulaşmasını engelleyen unsurlar var. Siz buraya salona geldiniz efendim, şimdi basın organının temsilcisi olarak, nedir?.. Buradaki olayı görüntülemeniz sizin tabii hakkınızdır; kimseden bilgi istemiyorsunuz, kimse size bilgi vermiyor. Buradaki olayı görüntülerken fiili bir durumla karşı karşıya kalırsanız bu basın özgürlüğünün aslına müdahaledir veya yolun karşısına geçtiniz Atatürk Kültür Merkezi’nin resmini çekeceksiniz. Oradaki görevli, sizin bu haber alma hakkını engellediği zaman basın özgürlüğünün, basın hürriyetinin aslına müdahale etmiş olur, fiili bir durumdur bu. Burada kastedilen husus, bunun önlenmesi, bunun engellenmesidir. Tabii şu da vardır : Buradaki önemli olan kıstas, raporda belirttiğimiz önemli kıstas, bu tip olayların karşılıklı anlayışla, karşılıklı güven ortamında çözülmesidir ki, bu da halkla, ilgili yayın organı arasındaki iletişime bağlıdır; karşılıklı güven ve iletişim ortamına bağlıdır. Anlatmak istediğimiz konu buydu, teşekkür ederim.

BAŞKAN - Teşekkür ederiz Sayın GÜZ.

Efendim, dinlediniz; dört tane çıkarttırma, bir tane de ilâve teklifi vardır. Komisyon Başkanımız bunları uygun görmediğini, niçin uygun görmediğini dile getirerek açıkladılar. Evvelâ bu hususları tek tek oylarımıza sunuyorum :

Bir tanesi, “kâğıt ile ilgili ikinci bölümün son paragrafıdır. Basın sektörünün kâğıt probleminin bir ölçüde çözülebilmesi için halen alınmakta olan yüzde 6 ithal vergisi, yüzde 6 damga vergisi ve yüzde 5’lik pul resminin kaldırılarak Gümrük Vergisinden tam muafiyet sağlanmalıdır” şeklindeki Komisyon Raporundaki bu maddenin çıkartılmasını teklif etti Sayın KERİMOĞLU çıkartılmasını uygun görenler işaret buyursunlar... Kalsın diyenler... (*Anlaşılmayan müdahaleler.*)

Hayır efendim, şimdi birinci sunduğum bu paragraf çıkarsın rapordan diye bir teklif vardır. Çıksın diyenler işaret buyursunlar... Bu madde raporda kalsın diyenler, yani tam muafiyet sağlanmasını isteyenler işaret buyursunlar... Evet efendim, raporu aynen benimseyenler daha fazla, raporda kalıyor bu madde. Yani, bu noktada bir değişiklik teklifi kabul edilmedi.

Altıncı maddenin sonuna “Okuyucunun tercih ettiği kitapların piyasadan temini şeklinde yardımcı olunması” ibaresinin eklenmesi Aygören DİRİM Hanımefendi tarafından ileri sürülmüştü. Bu ilaveyi uygun görenler işaret buyursunlar efendim... 20 kişi. Böyle bir ilaveye lüzum yoktur diyenler işaret buyursunlar... 27 kişi. İlaveye lüzum yoktur ağırlıklı çıktı.

Dördüncü maddenin ikinci bendi : Aynen okuyorum. “Bu sebeple, çalışanların yaşadığı krizin çözümü için insana yatırım ön plana alınmalıdır. Ayrıca, 212 sayılı Yasayla Gelir Vergisi Yasasına aykırı olarak yapılan stajyer gazeteci ça-

lıştırma uygulaması düzeltilmelidir” hükmü çıksın diye bir teklif vardı. Bu hüküm çıksın diyenler işaret buyursun efendim... Metin aynen kalsın diyenler... Evet efendim, metin aynen kalıyor, çıkıyor. Yalnız, bir hususa dikkatinizi çekmek isterim. 26 oy eder 32 oy. Halbuki, burada 150 kişi civarında varız. Bazıları hiç oy kullanmıyorlar.

Sonuç bildirisini hazırlamak üzere Sayın Nurettin GÜZ, Muharrem VAROL ve Aygören DİRİM Hanım dışarda bekleniyorlar. Lütfen sonuç bildirisini hazırlamak üzere salona gitsinler.

Efendim, 4’üncü maddenin ikinci paragrafı da kalıyor metinde.

Yedinci maddenin ikinci ve üçüncü paragraflarını okuyorum : Bunlarında çıkıp-çıkmayacağı oyunuza sunulacak. Hukukî konular başlığı altında yer alıyor.

“Bu sorunların çözülebilmesi için gazetecinin habere ulaşmasında devlet kademesinde uğradığı sıkıntıları giderici hukukî düzenlemeler yapılmalıdır. 657 sayılı Kanun kapsamındaki personelle basın mensubu arasında güven ortamının tesisi ve yanlış yorumlara sebebiyet verilmemesi temin edilmelidir.” Bu bir paragraf. Bunu takip eden paragraf : “Yine cevap ve düzeltme hakkının kullanılmasında tarafların mağduriyetine yol açmayacak ve gecikmelere sebebiyet vermeyecek düzenlemeler yapılmalıdır.”

Bu iki paragrafın çıkması teklif ediliyor. Çıkmasını uygun bulanlar işaret buyursunlar efendim...(Anlaşılmayan müdahale.)

Peki efendim, ikinci paragrafı oylarınıza sunuyorum : “Devlet memuruyla güven ortamının ve habere ulaşmadaki engellerin” ifade edildiği ikinci paragraf metinden çıkartıl-

sın diyenler işaret buyursunlar... Aynen metinde kalsın, çıkartılmasın diyenler... Bu ikinci paragraf metinden çıkıyor efendim.

Yedinin üçüncü paragrafı : “Cevap ve düzeltme hakkının kullanılmasında tarafların mağduriyetine yol açmayacak ve gecikmelere sebebiyet vermeyecek düzenlemeler yapılmalıdır.” Bunun çıkmasını isteyenler işaret buyursunlar.. Aynen kalsın diyenler... Kalması kabul edilmiştir.

Efendim, gördüğüm kadarıyla değişiklik tekliflerinden sadece bir tanesi genel kurulumuzca kabul gördü, o da yedinci maddenin ikinci paragrafı metinden çıkartılacak.

Bu yedinci maddenin ikinci bendi çıkmış olarak ve Komisyon Başkanımızın vaadine de uygun olarak, imla ve noktalama düzeltmeleri de yapılmak kaydıyla Altıncı Komisyonun Raporunu oylarınıza sunuyorum : Kabul edenler... Etmeyenler... Edilmiştir efendim.

YEDİNCİ KOMİSYON RAPORU

BAŞKAN - Şimdi, Yedinci Komisyonun Raporunun müzakeresine başlıyoruz.

Yedinci Komisyonun Raporunu okumak üzere, Doçent Doktor Muammer VAROL Bey şu anda burada bulunmadığı için kürsüye Başkan Yardımcısı Ebubekir ERDEM Beyi kürsüye davet ediyorum, buyurun Sayın ERDEM.

YEDİNCİ KOMİSYON BAŞKAN YARDIMCISI EBUBEKİR ERDEM - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Konusu itibarıyla dağıtım, yayınların dağıtım ve tanıtım sorunları adını taşıyan komisyonun ilgi alanı diğer komisyonlarda keşir. Aslında dağıtım komisyonunu belki ayrı örgütlemek gerekirdi; ama, tanıtım çalışmaları, tanıtım ko-

nusu diğer tüm komisyonların çalışmalarıyla kesişir bunu öncelikle belirtmek istiyorum. Bu noktayı belirtmekteki amacım şu : Muhtemelen diğer komisyonların da şimdiye kadar önerdiği türden birtakım öneriler bizim de raporumuzda karşınıza çıktığında bunu hazırlamanız için.

Biz komisyon olarak oybirliği ile aldığımız kararlarda bir genel sorunlarda çözüm önerisine ilişkin bazı saptamalarda bulunduk, bir de Türkiye'deki yayınların dağıtım ve tanıtım sorunlarına ilişkin birtakım saptamalar ve çözüm önerilerinde bulunduk; aynen okuyorum raporumuzu.

VII. KOMİSYON RAPORU

(YAYINLARIN DAĞITIMI VE TANITIMI SORUNLARI)

I. Genel Sorunlar ve Çözüm Önerisi :

Tanıtma ve dağıtım sorunlarının çözümü, bir başka deyişle tanıtma ve dağıtım faaliyetlerinin başarısı, makro ölçekte yeni bir yaklaşım ve politika geliştirmeye bağlıdır. Bu yaklaşım esas itibarıyla ülkemizde uzun süredir gözlenmekte olan kültürsüzleşme ve kültürsüzleştirme ortamı yaratacak türden sosyo-ekonomik politikaların yerini, kültürleşmeyi ve ülkemizin evrensel kültüre katkılarını artırmayı amaç edilen politikaların alması gereğine dayanmaktadır. Böyle bir politikanın temel ilkelerini ise hiç kuşkusuz hem ülke içi barışa hem de dünya barışına ve insanlığın mutluluğuna ve de bilimsel birikime katkıda bulunma amaçlı bir kültürleşme anlayışı oluşturacaktır.

Anaokulundan üniversiteye kadar eğitimin her basamağında kitap okumayı özendirici ders içi ve ders dışı faaliyetler yeniden gözden geçirilip yoğunlaştırılarak düzenlenmelidir. Bu kapsamda olmak üzere bu faaliyetleri daha verimli kıla-

cak bir yol olarak kitle iletişim araçlarından da yararlanılabileceği dikkate alınmalıdır.

Okumayı sevdirmenin bir politika olarak sağlanması gerekmektedir. Bu konuda özellikle Kültür Bakanlığı, M.E.B., Maliye Bakanlığı v.b. tüm ilgili bakanlık ve kuruluşların koordineli bir şekilde çalışmasının sağlıklı ve verimli olabileceği düşünülmektedir.

II. TÜRKİYE'DE YAYINLARIN DAĞITIMI - TANITIMI SORUNLARI VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

1 — Her türlü yayın dağıtım ve tanıtım faaliyetinin ilk adımını yayın, okuyucu, okunabilirlik araştırmalarının oluşturacağı dikkate alınarak;

a) Her türlü eski-yeni yayınlara ilgili ulusal ve uluslararası ölçekte bilgi vermeyi amaçlayan katalogların ve diğer tanıtma dökümanlarının hazırlanması,

b) Ülke içinde mevcut kitap envanterinin çıkarılarak, bunlarla ilgili tanıtıcı dökümanların hazırlanması gerekli görülmektedir.

Bugüne kadar bu türlü çalışmaların yeterince yapılmadığı ve bu türlü çalışmaları yapmak isteyenlere yeterli desteğin sağlanmadığı gözlenmiştir. İlgili kamu kurumları bundan sonra, bir taraftan kendileri bu türden çalışmalara yönelmeli, diğer taraftan da özel kuruluşların benzeri girişimlerine gerekli her türlü desteği vermelidirler.

2 — Basım ve yayın faaliyetlerine bu faaliyetlerin ürünleriyle ilgili standartlar (biçimde) geliştirme çabaları başlatılmalıdır.

3 — Ülkemizde evrensel kültürle paralelliğin artırılması bakımından yıllar önce başlatılmış olan, ancak daha sonra

kesilen "Tercüme Bürosu" türünden faaliyetler yeniden başlatılmalıdır. Bu yolla evrensel kültürün seçkin ürünlerinin Türkçeye kazandırılmasının sağlanabileceği düşünülmektedir.

4 — Basın ve yayınlara ilgili sağlıklı veriler üretmek amacıyla, D.İ.E.'nin öncülüğü ve işbirliğiyle tüm kamu ve özel sektör kuruluşları harekete geçirilmelidir.

5 — Her türlü yayının dağıtımını ve pazarlamasının ülke ölçeğinde okumayı özendirici tarzda yapılabilmesi için modern organizasyon, pazarlama ve halkla ilişkiler yöntemlerinden yararlanma yoluna gidilmelidir.

6 — Kanunun-devletin mali, idari ve diğer bakımlardan desteğiyle yurtiçi ve yurtdışında yayın fuar ve sergilerinin düzenlenmesi, düzenlenen fuarlara katılımı teşvik edilmelidir.

7 — Özerk bir dağıtım teşkilatı kurulmalıdır.

8 — Bu fuar ve sergilerde okuyucu, yayıncı ve yazar diyalogunun kurulması için gerekenler yapılmalıdır.

9 — Yayıncıların okuyucularla sürekli diyalog kurarak yayın politikalarını geliştirmelerinin yararlı olacağı düşünülmektedir. Okuyucu profilini saptamayı amaçlayan anketler, yayın politikasının geliştirilmesinde esas alınmalıdır.

10 — Yayıncıların aralarındaki ilişkiler yoğunlaştırılmalı ve yayıncıların meslek birlikleri meslek ilkelerini geliştirmek için gerekli çalışmaları yapmalıdırlar.

11 — Kitap ve diğer yayınlarını kapsayan yayın sektörünün etkinliğinin artırılmasına ilişkin öneriler;

a) Günümüzde uygulanan sosya-ekonomik politikaların da etkisiyle kitap okuma alışkanlığının artmaması, hatta giderek azalması sonucu olarak kitabevlerinin satışları düşmüştür. Satış noktaları da sayıca azalmaktadır. Kitabevleri

satış limitlerini ders ve yardımcı ders kitabına kırtasiye ve oyuncuğa bağlar hale gelmişlerdir. Bu durumun önüne geçilmesi için kitap okumayı özendirici gerekli mali teşviklerin yapılması gerekir,

Bu teşvikler arasında vergi muafiyeti, vergi indirimi, ilan ve reklam tarifelerinde indirim kâğıtta sübvansiyon uygulanması ve benzeri sayılabilir.

b) Yerel yönetimlerle yayıncılar-kitabevleri arasında işbirliği özendirilerek kitap satış noktalarının sayılarının artırılması yoluna gidilmelidir.

Özellikle büyük kentlerin belli yerlerinde yayın kitap tanıtıcı panolar da bulundurulabilir.

c) Kamu sektörü yayınlarının genel satış yerlerinde de satılmaları teşvik edilmelidir,

d) Kitabevlerine kitap satışlarında uygulanan iskonto oranlarının ve vadelerinin yeniden gözden geçirilmesi gerekli görülmektedir,

e) Yayın-dağıtım sektöründeki finansman sorunlarını gidermeye yönelik önlemlerin alınmasında devletinde katkısının sağlanması gerekmektedir. Bu önlemleri almak bakımından dağıtım kanallarının geliştirilmesi yoluna da gidilebilir,

f) Kütüphanelerin okuyucu sayısını arttırabilmeye katkılarını sağlamak bakımından bunlarla ilgili yeni düzenlemelere ve tanıtma faaliyetlerine girişilmesi gerekmektedir,

g) Halk kütüphaneleri ile kamu ve özel kuruluş kütüphanelerinin kitap alım bütçeleri günün ekonomik şartlarına göre yeniden düzenlenmelidir,

h) Halk kütüphanelerinden bugünkünden daha geniş bir kitlenin yararlanabilmesi için özendirici olunmalıdır,

i) Kütüphanelere toplumun da desteğini sağlamak için bağış kampanyaları düzenlenmelidir,

i) Kitap okumayı özendirici ödüllü kitap okuma kampanyaları gerçekleştirilmelidir. Bu kampanyalar sırasında okuyucu yazar ve yayıncının daha geniş bir toplum kesiminde bir araya geldiği söyleşiler yapılmalı ve bunlar radyo ve TV'den yayınlanmalıdır,

j) Kitle iletişim araçlarında yer alan programlar içinde ve programlar arasında kitap okumaya özendirici türden reklam film ve spotların yayınlanması yoluna gidilmelidir,

k) Çeşitli yerli TV programlarında (drama, belgesel, dramatik belgesel, magazin, vb.) kitap okumaya özendirici görüntülere yer verilmelidir,

l) Yayıncı dağıtım ve kitapçının sektör bazında teşvik kapsamına alınmasının faydalı olacağı düşünülmektedir,

m) Yeni basım, bilişim (enformatik) ve dağıtım teknolojilerinin ülkemizde yaygınlaştırılması için gerekli çalışmalar yapılmalıdır,

n) Basın, dağıtım ve yayın alanında rekabetçi anlayışa ters düşen telleşmelerin önüne geçilmesi ancak yayın ve dağıtım kuruluşlarının işbirliğinin özendirilmesi gerekli görülmektedir,

o) "Bilgi Çağı" sözünü slogan olmakla kalmayıp yaşanılır bir durum olması gerekmektedir,

ö) Evrensel kültürel katkı kapsamında olmak üzere, kültür ürünleri ihracatının kolaylaştırılmasının da doğru olduğu düşünülmektedir.

Kurultay Başkanlığına saygıyla sunarız.

12/6/1991

Komasyon Başkanı

Doç. Dr. Muharrem VAROL

Başkan Yardımcısı

Ebubekir ERDEM

Raportör

Huriye KURUOĞLU

Raportör

Muammer ASLAN

BAŞKAN - Teşekkür ederim Sayın ERDEM.

MUAMMER VAROL - Efendim şimdi, komisyon başkanı şapkamı çıkartıyorum, birinci gün bir 10 dakika konuşma hakkımın saklı tutulmasını istemiştım; ama, yine 10 dakika kullanmayacağım. Yalnızca bir-iki cümleyle ikinci günkü konuşmalar ve bugünkü çalışmalarla ilgili bazı gözlemlerini iletmekle belki bir cümleyle yetinmek istiyorum, o hakkımı da kullanmış olurum bu arada.

Şimdi efendim, biraz önceki tartışmalarla ilgili, Kültür Bakanlığı ne yapsın? Devlet yayın yapsın mı, yapmasın mı meselesi gündeme geldiğinde ortaya çıkar.

Günümüzde eğer 1980'ler sonrası dünyadaki değişimleri biraz şöyle dikkatlice izleyebiliyorsak devlet oyunun genel kurallarını saptamakla yetinen bir duruma indirgeniyor artık. O bakımdan, Kültür Bakanlığı ne yapar?.. Yayın yapmasına gerek yok efendim. Eğer illaki yayın yapacaksa üniversiteler bugün çok kıymetli doktora tezlerini yayımlayamaz durumda, malî sıkıntı içindedirler. Onları yayımlasın Kültür Bakanlığı. Genel normları saptasın. Yani, bu yayın, basım bilmem ne işinde genel normlar ne ise onları saptasın, onların piyasa koşullarında oyunun kurallarına göre uygulanmasını gözlesin. Başka bir şey yapmasına gerek yok. Tabii bu bağlamda düşünülürse devletin, artık yayın hayatında gölge

edici niteliğinden de pek çok noktada, bırakınız müdahaleciliğin, ben gölge edici niteliğinden de sıyrılmasını dilerim. Türkiye'deki gelişmenin de umarım o doğrultuda olması gerekcek eğer çoğulcu demokratik bir topluma doğru gideceksek.

Yine birinci gün ve daha sonraki çalışmalarda izlediğim birtakım şeylerle ilgili bir gözlemimi söyleyip sözlerimi bitirmek istiyorum.

Doğrusu ben bu kongre ve kurultay süresince bazılarımızın en azından 1960'lar ve 1970'lerdeki kapalı devre, cemaat iletişimi mantığından kurtulamadıklarını görmekte üzüntü duydum.

Saygılar sunarım. *(Alkışlar)*

BAŞKAN - Teşekkür ederiz Sayın VAROL'a.

Yedinci Komisyon Raporuyla ilgili söz almak isteyen var mı? Söz almak isteyen arkadaşlarımızın ismini kaydettim, şimdi sırasıyla söz vereceğim.

Buyurun Sayın UYGUNER.

MUZAFFER UYGUNER - Sayın Başkanlık Divanı, sayın arkadaşlar; şimdi bu rapordan benim edindiğim bir izlenim var. Dağıtım meselesi tabiatıyla teknik bir konu; yalnız, dağıtımın kitapçılar eliyle satışlara bağlı olduğu ve satışların da okuma alışkanlığına bağlı olarak gelişeceği konusudur. Benim yaz aylarında bulunduğum Burhaniye'de üç tane kitap satıcısı yeri açılmıştı; ama, kısa bir zaman sonra, herhalde okuma alışkanlığı olmadığından dolayı yavaş yavaş kırtasiyeciliğe ve oyuncakçılığa dönüştüğünü gördüm. Örnekler meydanda.

Şimdi, neden okuma alışkanlığı yok?.. Bir defa, aileden gelen bir okuma alışkanlığı olmadığı gibi, eğitim siste-

mimizde de maalesef bunu göremiyoruz. Bugünkü üniversiteye giriş sistemi dolayısıyla çocuklar daha lise ikinci sınıftayken ÖSY, ÖSS. bilmem ne kitapları... Bugün binin otobüse sabahleyin hepsinin elinde dersanelere giden çocuklar ve ellerinde dersanelerle ilgili kitaplar var. Hiçbir tane başka kitap göremezsiniz. Size çok acı bir şey söyleyeyim : Geçen gün eşim Adapazarı'na gitmişti, dönüşte trende bir kız oturmuş yanına, konuşmaları sırasında Üsküdar Kız Lisesi'nden mezun olduğunu söylemiş ve ondan sonra karıma şunu soruyor : "Siz dinlere inanır mısınız?" Arkasından "Büyüye inanır mısınız?" Bunlar da bitiyor, şimdi eşim soruyor; "Siz Adapazarlısınız, Sait Faik'in kitaplarından hangilerini okudunuz?" Kızın cevabı : "Aaa Adapazarı'nda öyle bir Sait FAİK mi vardı, onun kitapları mı vardı?" diyor. Şimdi, düşünün efendim, Adapazarlı bir kızcağız, kendisi Adapazarlıymış; ama, Üsküdar Kız Lisesinden mezun olmuş, Adapazarı'nda bir Sait FAİK'in doğduğunu ve onun hikâyeci olduğunu bilmiyor. Demek ki, liselerimizde bu şekilde bir eğitim verilemiyor. Edebiyat dersleri nerede kaldı, ne olduğu edebiyat derslerimiz? Halbuki, biz öğrencilik yıllarımızda serbestçe kitap okurduk, hiç kimse bize mâni olmazdı. Demek ki, bir engelleme var, bir de bu üniversitelere giriş sorunu var. Ona mukabil, benim torunlarımdan bir tanesi bu yıl ilkokula başladı, öğretmeni yaz tatilinde her hafta bir kitap okuması gerektiğini ve onun özetlerini çıkararak okul başladığı zaman getirmesini söylemiş. Şimdi, aradaki tezatı görüyorsunuz. İlkokulda böyle oluyorsa sonra neden böyle oluyor? Herhalde eğitim sistemimizin çok iyi olmasından.(!) Bunu üzümlere belirtmek istiyorum.

Gene, satışlar konusunun artırılması, tabii dağıtımın düzenli olması için kahvehanelerde kitap okunması konusu

da yer almış. Evet, kahvehaneler bir zaman kıraathane idi adı, başka bir şeyi yoktu, gazeteler bulunurdu; ama, bugün birçok kitabevine, halk kitabevlerine giderseniz, adlarını vermeyeceğim, ben birçok ilçede gittim ve içeriye alınmadım. Dahasını söyleyeyim size. İzmir'de yaz aylarında gittiğim zaman bizi -bir arkadaşım daha vardı- neredeyse kovdular. Bunu bir yazımda da belirttim. Kim kitap okuyacak peki? Kitap, okunmayan kitap nereye gidecek, dağıtım nasıl olacak? Bunları bir düzene koymamız lâzım, başlangıçtan başlamamız lâzım. Kitap okuma yerine başka birtakım kurslara gidip oralarda bir şeyler ezberlemekle bu iş olmuyor ki. Ondan sonra kültürden bahsediyoruz. Kültür, okumakla, görmekle, seyretmekle, konuşmakla olan, gelişen bir şeydir. O bakımdan, dağıtımda, dağıtım yaptınız, götürdünüz, işte dediğim gibi-Burhaniye'de üç tane kitap satıcısı yeri açıldı, üçü de sonunda kapandı. Binaenaleyh, dağıtım sadece dağıtım değil. Dağıtım besleyecek birtakım tedbirlerin de alınması lâzım ve sanıyorum ki, üniversite giriş sınavlarıyla kısırlaşan okuma sevgisi çocuklarda geliştirilmesi lâzımdır.

Size dahasını söyleyeyim. O kadar sıkı bir şey var ki, "Kitap bağışlayın" denildi. Ben kütüphanelere kitap bağışlamak için gittiğimde "Efendim, lütfen listesini çıkarın biz inceleyelim ondan sonra alalım" dendi. Ben o kadar külfete girdikten sonra sokağa atarım daha iyi. Ne şeyi varyani.

Bilmiyorum, dağıtım konusunda ben ters mi düşündüm veyahut rapordan ters izlenimler mi edindim. Böyle bir şey varsa bağışlanmamı rica ediyorum, teşekkürlerimle. (Alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederiz Sayın UYGUNER.

Buyurun Sayın SAMANCI.

GÜLTEKİN SAMANCI - Sayın Başkanlık Divanı, sayın üyeler; efendim, işlerimin çokluğu sebebiyle tam hizmet edemedim, biraz evvel bir toplantıdan geldim. Yayınların Dağıtım Komisyonu'nda değildim. Yayınların dağıtımıyla ilgili olarak görüyorum ki, raporda yüzde 90 ağırlık kitapta. Malumu âliniz 1936 yılında yapılan ilk yayın kongresinde yayınların dağıtımını ele alınmış. Yaşımız müsait değildi, o toplantıya katılamadık; fakat, Kültür Bakanı Nermin NEFTÇİ zamanında -galiba 1974 yılında- Ankara'da yapılan ikinci yayın kongresinde bulunduk. Orada öğrendim ki, 1939 yılında yayınların dağıtımıyla ilgili o kurultay veya toplantıda karar alınmış. Zaten 1936 ile 1974 arasında geçen zaman zarfında uzun zaman hiçbir şey yapılamamış. 1982 yılında gene Ankara'da Birinci Millî Kültür Şûrası'na da katıldım ve bir tebliğ verdim o Kurultayda. Tebliğ yayınların dağıtımını ile ilgiliydi, bu tarihçeyi anlattıktan sonra şöyle bir teklifte bulduk : Birinci Millî Kültür Şûrası tarafından da tasvip edildi ve Kültür Bakanlığı o şûrayla ilgili hazırladığı bir kitapta bunu ele aldı, Devlet Planlama Teşkilatı programına aldı. Bu şöyle : Neden başta yüzde 80'yle kitaba yer verilmiştir diye. Elbette kitap çok önemli; ancak, bugün dergiler maalesef dağıtımsızlık sebebiyle gerektiği ilgiyi göremiyor. Diyoruz ki, büyük şehirlerde, o zaman her yerde fakülte, üniversite yoktu, okuma alışkanlığı kazanan bir üniversite öğrencisi, bir dergiye alışan bir üniversite öğrencisi mezun olup doktor, hâkim, kaymakam, vesaire olarak Anadolu'nun bir kasabasına gittikten sonra oraya dilediği dergilerin gelmediği, kitapların gelmemesi sebebiyle abone alışkanlığı da olmadığı için şehir kulübünde tavla, iskambil vesaire oynayarak vakit geçiriyor ve o alışkanlığını kaybediyor ve her malın satıcısı sattığı ma-

lı bildiği halde, köylerde, kasabalarda sattığı malın kalitesini bilmeyen tek satıcı kitap, dergi, gazete satıcısıdır. Çünkü, saat tamircisi gazete, mecmua, kitap satar, kundura tamircisi satar. O halde, ne yapmak lâzım dedik. Daha açıkçası 1950 yılında rahmetli Profesör Doktor Remzi Oğuz ARIK'ın milletvekili olarak seçilip, kültür komisyonundaydı galiba, toplandığı sırada biz de genç talebeler Hisar Dergisini yeni çıkartmışız, rahmetli Fethi TEVETOĞLU da var, ilk teklifimiz o oldu. Bu dergileri, şiir kitaplarını, hikâye kitaplarını okuyucunun eline göndermek lazım, gözüne vitrinde göstermek lazım. "Hay hay" dendi fakat, ömrü vefa etmedi.

1955 yılında seçilen hükümetin içinde bazı bakan arkadaşlarımıza rica ettik, 1955 yılı hükümet programına girdi; yine olmadı.

1982 Birinci Millî Kültür Şûrası'ndaki teklifimiz şu idi : Efendim, büyük sermayeli, özel kanunla kurulmuş yayın dağıtım kurumu kurulsun. Kanunla, özerk, hiçbir bakanlığa bağlı olmayan. Yayınevlerinin, kitabevlerinin, yazarların kendi aralarından seçeceği bir heyetle genel kurul teşkil edilsin. Bu genel kurulun tespit ettiği esaslar dairesinde kurulacak yayın dağıtım kurumu, gazete, dergi ve kitap dağıtımını yurt ölçüsünde yapsın. Mecburi değil, isteyen gazete, Gameda ve Hür dağıtımla dağıtsın, isteyen gazete bu dağıtım kurumuna gazetesini, dergi çıkarsa dergisini, kitap yayınlayan kitabını versin. Öyle bir kuruluş olsun ki bu, alacakları, amme alacaklarından olarak hüküm konsun. PTT'den, Ulaştırma'dan tenzilat konsun, vergi muafiyet konsu. İthal edeceği malzemeden vergi muafiyeti konsun. Öyle bir kuruluş kurulsun ki, helikopteriyle, PTT ile de işbirliği yaparak bu iş tahakkuk eder diye teklifte bulunduk.

Geçen sene veya evvelki seneki Kültür Şûrasından haberimiz olmadı. Olsaydı gene gündeme getirirdik. Faydalı olur veya olmaz; hiç olmazsa çocuklarımıza, torunlarımıza bir miras bırakırız. Biz böyle gayret ettik yapamadık; siz yapın mânâsında.

Görüyoruz, yine bir şey olacağını zannetmiyorum. Eğer ilgililer, yetkililer, bahsettiğim kurultay bildirilerini, vesaireyi incelerlerse ümit ediyorum bu iş olur. Bu, devlet teşkilatı şeklinde olmayacak. Misali var, Basın İlan Kurumu var. Bugün benim genel müdürü bulunduğum. Devletle hiç ilgisi olmadan, hiçbir bakanlığa bağlı olmadan genel veya katma bütçeden 10 para almadan devletin resmî ilanına tarafsızca aracılık ediyor ve devlete kazancından Kurumlar Vergisi vesaire gibi katkıda da bulunuyor. Böyle bir kuruluş olur zannediyorum. Bu hastalığımız, Talat Sait HALMAN'ın ilk defa Kültür Bakanı olduğu sıralarda -bizim Hisarda da yazıları, tercümeleri çıktığı için tanışıyorduk- ona anlatmıştım. Bana şöyle baktı dedi ki, "Peki böyle bir kurumu kuralım; kurumun genel müdürü olur musun?" yok ben Basın İlan Kurumu Genel Müdürlüğün, bu kurumu benden daha iyi idare edecek kimseler bulunur dedim; o da kısmet olmadı. Bilmiyorum bu sözlerim zapta geçiyor mu, geçiyordur inşallah incelenirse çok iyi olur. ("*Geçiyor*" sesleri.)

Burada 10'uncu maddenin (e) bendinde sadece kısaca bir bahis var. Deniyor ki, "Yayın dağıtım sektöründeki finansman sorunlarını gidermeye yönelik önlemlerin alınmasında devletin de katkısının sağlanması gerekmektedir. Bu önlemleri almak bakımından dağıtım kanallarının geliştirilmesi yoluna da gidilebilir."

İlk akla gelen şu : Devlet araya girdimi devlet müdahalesi olur, hayır olmaz, örneği vardır. Sermaye nereden,... Ev-

vela millî bankalardan, sigorta ortaklıklarından, fonlardan. Bugün memleketimizde fondan geçilmiyor. Özerkliği sağlaması bakımından yapılacak kanuna bir madde konur, belli bir süre zarfında fonlardan, millî bankalardan ve millî sigorta ortaklıklarından alınan sermaye payları cüzî faizleriyle birlikte zamanla iade edilir, kuruluş tam teşekkül haline girdikten sonra.

Beni dinlediğiniz için teşekkür ederim, saygılar sunarım.
(Alkışlar)

BAŞKAN - Sayın SAMANCI'ya teşekkür ederiz.

Buyurun Sayın KERİMOĞLU.

NEZİH KERİMOĞLU - Sayın Başkan, muhterem arkadaşları; evvela, Yedinci Komisyon Raporunu hazırlayan arkadaşlara teşekkür etmek istiyorum.

Raporu dikkate okudum, zihnimde ve kalbimde kalan esas cümleler okuma alışkanlığı ile alâkalı olan cümleler ve onunla ilgili tedbirleri idi.

Birbirinden ne kadar nadide eser basarsanız basınız; birbirinden ne kadar mükemmel yayınları piyasaya arz ederseniz ediniz, eğer okuyucu bulamazsanız onlar zerre kadar kıymet ifade etmezler. Kaldı ki, marifet iltifata tabidir fetvasınca okuyucu kitlesinin alakasını celbedememiş yazarların da, ben ciddî ve kâmil mânâda eser verebileceğine inanmıyorum. Bu, eşyanın tabiatına da uygundur.

Şu var ki, okuma zevk ve alışkanlığının kazandırılması da belki lafzen kolay; ama, tatbikî itibarıyla bir hayli müşkil bir meseledir. Biz Devlet Planlama Teşkilatı olarak son yıllarda -ki, son dört yılı kastediyorum- bu acı vakâdan hareketle evvel emirde şu yolu ihtiyar ettik : Bundan dört sene öncesine kadar kitap alımı cârî bütçede yer alıyordu, yatırım

addedilmiyordu. Biz Maliye Bakanlığına hitaben dedik ki, kitap alımı sizin cârî kalemlerde gözüktüğü tarzıyla bir kalem, silgi, defter, sandalye, masa, şifonyer değildir. Tıpkı, yatırım programında yer alan okul gibi, hastahane gibi, hayatî ehemmiyete haiz bir yatırımdır. O halde, siz bunu behemal yatırım programında göstermek mecburiyetindesiniz. Bütçe disiplini içerisinde tevili bir hayli zor oldu; ama, neticeden şükürler olsun ki biz bunu yatırım programında gösterir hale geldik. Bunun neticesinde de en son 1991 yılı yatırım programında sadece kitap alımına 4 milyar 750 milyon TL tefrik edilebilmiştir.

Şimdi tabîî, bu 4 milyar 750 milyon TL'yi hele hele trilyonları telaffuz etmeye alışmış Türkiye'de 57 milyona nispet ederseniz tabî çok komiktir; ama, devletin hele hele sosyal yatırımların ve bilhassa kültür sektörünün yatırımlarına nispet ederseniz pek de mütevazî değildir. Bunu da bilesiniz. Buna muvazî olarak, Kültür Bakanlığı icracı bir kuruluş olarak gerçekten de fevkalade büyük bir gayretle bu kitap meselesinin ve dolayısıyla okuma zevk ve alışkanlığının topluma kazandırılması istikâmetinde birtakım teşebbüslerde bulundu; ama, şu hususu tespitte mecburuz : Bu kabil meselelerin halli uzun zamana mütealliktir ve çok ciddî sabır ister. Benim şahsî kanaatim odur ki, inşallahu rahmen yanılırim, bir, iki nesil geçmedikten sonra biz istediğimiz seviyeye gelemeyiz.

Bir kere, Türkiye'de ucuz olan ne kaldı?.. Bahusus ki, kitap çok ciddi bir mesainin mahsulü olduğu için öyle kolay kolay da ucuza satılmaması iktiza eder. Yani, o kadar ciddi bir mesainin neticesinde bir-iki kuruşa da satamazsınız. Kaldı ki, o, Türkiye'de kitapların pahalılığından dem vurup da mazeret zimmında bunu ileri sürenler şu suallerime cevap verebilirler mi? Acaba kaçta kaç ikinci televizyon için kampan-

yalara isimlerini yazdırmışlar? Acaba kaçta kaç fritöz almak için kuyruktalar? Acaba kaçta kaçının evinde mutfak robotu var? Kültüre talip iseniz fedakâr olmanız lâzım. Hiç olmazsa fritözden fedakârlık etmeniz lâzım. Bunlardan fedakârlık etmezseniz kültüre talip olamazsınız.

Ben, bundan bir sene kadar önce Çankaya'dan geçiyordum -ki, Ankara'nın en mütena semtlerinden bir tanesidir- baktım bir dükkânın önünde izdiham var, merak saikiyle yaklaştım ve sordum, nedir bu?.. Efendim, günlerden cumartesi, iki ölü gün var vatandaş video kaseti almak için kuyruğa girmiş. Gerçekten de çok hazin bir tablo idi ve mümkün olsa mikrofonu o kucakları video kasetiyle dolu insanlara kitap okuyor musunuz şeklinde bir soru tevcih etseniz alacağınız cevap behemahal "Kitap çok pahalı alamıyoruz" tarzında olacaktır. Bu onulmaz bir yâredir, bunu bir kenara bırakıyorum, bir teklifim var, bu kahvehanelerde okuma odaları açılması hususunda, efendim, nasıl meyhanede mevlüt okutulmaz ise Türkiye'deki kahvehanelerde de kitap okunmaz. Bundan iki sene önce devrin Millî Eğitim Bakanı Hasan Celal GÜZEL Bey bizim Devlet Planlama Teşkilatının yüz metre ötesinde bir kahvehanenin okuma odasını, okuma bölümünü alayı vala ile açtı. Lütfen, Ankara'yı teşrif ettiğinizde o kahvehaneyi bir ziyaret ediniz ve o kitap okuma bölümünün haline pürmelalini görünüz.

Teşekkür ediyorum. *(Alkışlar)*

BAŞKAN - Teşekkür ederiz Sayın KERİMOĞLU.

Buyurun efendim; ancak, çok kısa olsun, özet şeklinde olsun. Görüyorsunuz dikkat dağıldı, salonda kimse yok, lütfen... (Yerinden konuştuğu için isim anlaşılamadı.) - Efendim ben bu kahvede kütüphane kurulması konusuyla ilgili iki cümle söyleyeceğim.

Bir kütüphaneci olarak biz bu harekete şiddetle karşıyız. Sebebi kahvehanelerin büyük bir kısmı bu tür faaliyetleri sadece 18 yaşından küçükleri kahvehaneye çekmek için kullanıyorlar ve orada bir bölümün bulunmasını da onları almak için mazeret olarak gösteriyorlar. Sadece bunu belirtmek istedim. *(Alkışlar)*

BAŞKAN - Kusura bakmayın, artık kimseye söz veremeyeceğim, çünkü kimseyi dinlemiyorum. Başkanlık otoritemi kullanıyorum ve Yedinci Komisyonun müzakeresini kapatıyorum.

İki tane müşahhas teklif var efendim. Bu müşahhas tekliflere geçmeden önce, konuşmaları cevaplandırmak üzere Sayın VAROL'a söz veriyorum, buyurun Sayın VAROL.

YEDİNCİ KOMİSYON BAŞKANI MUAMMER VAROL - Efendim, Sayın UYGUNER'in eleştirisini pek yerinde bulmadığımı söylemek istiyorum. Bir şundan : Orada sadece kitaba hasredilmemiştir dağıtım konusu. Basın ve yayın, artık o sözcükleri pek çok, öteki şeyleri de kapsadığına da dikkatinizi çekmek istiyorum. Bu bir.

İkincisi : Gültekin SAMANCI Beyin, devletin katkısı konusundaki, yeni bir, işte Basın İlan Kurumu türü bir dağıtım kuruluşu türünden birşeye evet diyebilirim. Bizim o cümledeki devletin katkısından kastımız, illâ devlet böyle bir örgütü kursun değil. Tam tersine, biz bir komisyon olarak öyle düşünmüyoruz zaten. Devletin bu tür örgütlenmelerde rehberlik, bilgilendirme ve organizasyon bakımından katkıları olabilir. İllâ malî katkılarının olması gibi bir şey söz konusu değil.

Sayın KERİMOĞLU'nun sunuşuyla ilgili bir-iki şeyi de söylemek istiyorum.

Bir görüşünüze katılmadığımı söyleyeceğim önce, okuyucunun ilgisini celbedememiş yazar iyi eser veremez gibi bir anlama gelen bir şeydi o da okuyucunun hangi nitelikte okuyucu olduğuna bağlı bir şeydir. Ona dikkatinizi çekerim.

Kahvehane meselesinde rapordan çıkartılmasına katılabilirim. O bir cümlelik şeydir zaten. Yani, o eski kıraathane meselesi bizim için öyle bir şey gelebilir miydi? Üstelik bir de kural varmış yani, okuma odaları tesis edilmesiyle ilgili kahvehanelerde. O kuralın uygulanması bakımından bir şey olabilir mi diye girmişti o fıkra, onu rapordan çıkarmaya da benim şahsen Başkan olarak ve arkadaşlarımla da sanıyorum itirazı yoktur. Yani, kural geçerli olamıyorsa zorlamanın da bir âlemi yok. Yani, birtakım yerleri kıraathaneye dönüştürme esprisiydi oradaki amaç.

Şimdilik söyleyeceklerin bu kadar, teşekkür ederim.

BAŞKAN - Ben teşekkür ederim Sayın VAROL.

Efendim, komisyonun raporunu ve rapor hakkındaki görüşleri ve onun karşısındaki savunmayı ve açıklamaları dinlediniz.

Benim tespitim yanlış değilse Sayın Gültekin SAMANCI'nın, özel bir dağıtım teşkilatı kurulması ibaresi eklenmesi ve kahvehanelerle ilgili maddenin çıkartılması dışında müşahhas bir sonuç göremedik. Her ikisini de oylarınıza sunacağım.

Özerk bir dağıtım teşkilatı kurulması noktasında bir temenninin rapora eklenmesini uygun görenler işaret buyursunlar... Görmeyenler... Böyle bir teşkilat kurulması kabul edilmiştir. Maddelerden birine eklenecek veya ayrı bir madde olarak düzenlenecektir.

Kahvehanelerde kitap okuma salonları bölümleriyle ilgili temenninin rapordan çıkartılmasını uygun görenler işaret buyursunlar... Bu madde kalsın diyenler işaret buyursunlar... Raporda çıkartılması fikri çoğunlukta. Rapordaki kahvehanedeki kitaplık bölümü hususu çıkartılacak, Sayın Gültekin Beyin teklifi ilave edilecek.

Bir çıkartma, bir ilaveyle Yedinci Komisyonun Raporunu bütünüyle oylarınıza sunuyorum : Kabul edenler işaret buyursunlar... Kabul etmeyenler... İttifakla kabul edilmiştir.

Yedinci Komisyon Başkan ve üyelerine, gayretleri için teşekkür ediyoruz.

Gündemimizin sonuç bölümüne geçmeden evvel, yorgunluk sebebiyle 10 dakika kahve molası veriyorum efendim.

BAŞKAN : ACAR OKAN (Kültür Bakanlığı Müsteşarı)

SONUÇ BÖLÜMÜ

BAŞKAN - Değerli delegeler, kurultayımızın son oturumunu açıyorum.

Son gündem maddenizde Üçüncü Yayın Kongresi ve Telif Hakları Kurultayı sonuç bildirisi üzerinde görüşmeler ve oylama olacaktır.

Komisyon başkanlarımızın müştereken hazırladığı sonuç bildirisi taslak metnini okutuyorum :

III. YAYIN KONGRESİ VE TELİF HAKLARI KURULTAYI

SONUÇ BİLDİRİSİ

11 - 13 Haziran 1991 tarihlerinde toplanan Kongre ve Kurultayımız, gündemindeki konuları büyük bir dikkat, titizlik ve ciddiyetle incelemiş ve Türk yayın hayatıyla birlikte bütün toplumumuza şu hususları bildirmeyi kararlaştırmıştır.

Kültür, bir milleti var eden aslî unsurdur ve yüksek Türk Kültürü bugün hâlâ bütün unsurlarıyla keşif, tesbit, geliştirme, bütünleştirme ve yaymayı beklemektedir. Yayıncılık kültürün en önemli ve tesirli bir unsurudur.

Kongre ve Kurultayımız, son derece demokratik ve katılımcı bir ortamda gerçekleştirilen çalışmalarına, davetli oldukları halde katılmamış olan üyelerin bu davranışlarını -sebebi ne olursa olsun- üzüntüyle karşılamıştır.

Kongre ve Kurultay üyelerinin gerek komisyonlarda, gerek genel kurulda büyük bir ilgi ve ciddiyetle çalışarak okuyucu, yazar ve yayıncı sorunlarını tesbit ve iyileştirme tekliflerini geliştirmek için gösterdikleri gayret şükranla kaydedilmiştir.

Kültür Bakanlığımızın ve İLESAM'ın meseleyi gündeme getirmek ve sektörün bütün unsurlarını bir araya toplamak suretiyle tartışmaya açması da yine şükranla karşılanmıştır.

İştisârî mahiyetteki Kongre ve Kurultay kararlarının kültür hayatımıza istikamet veren bütün resmî ve özel kuruluşlarımızca hayata geçirilmesi ve bir otokontrol sistemiyle sonuçlarının tâkip edilmesi Kurultayımızın arzusudur.

Kongre ve Kurultayımız, Türkiye'de okuma alışkanlığının tam olarak teşekkül edememiş olmasının bütün sektör problemlerinin başlıca ve en önemli sebebi olduğunu bir ke-re daha tesbit etmiş ve okul öncesi eğitim devresinden başlamak üzere, eğitimin her kademesinde ve hayatın her devresinde çok ciddi ve programlı bir "Okuma Eğitim" uygulanması ve bu alışkanlığın mutlaka toplumun her kesiminde yaygınlaştırılması gerektiğini vurgulamıştır.

Yazarlarımızın millî kültürümüzün işlenip geliştirilmesine en büyük dayanağımız olduğu; bugün, başta eserlerini yayınlamamak olmak üzere, telif hakları, vergilendirme ve sosyal haklar bakımından çözülmesi gereken çok önemli sorunları bulunduğu; yayıncılık konusunda bağımsız bir kuru-

luşun ve onu finanse edecek bir fonun kurulması gerektiği; bunların halli için telif hakları ile ilgili mevzuatın yeniden düzenlenmesine ihtiyaç olduğu sonucuna varılmıştır.

Kongre ve Kurultayımız, genel olarak yayıncılarımızla ilgili birçok sorunun mevcudiyetini üzüntü ile tesbit etmiş ve kültür hayatımızın canlandırılması bakımından, başta özel yayıncılarımız olmak üzere, kitapçı ve dağıtıcılarımızın bütün faaliyetlerinde Devletçe desteklenmesi, teşvik edilmesi ve özendirilmesi gerektiği hususlarını bütün ilgili kuruluşların dikkatine sunmayı kararlaştırmıştır.

Kongre ve Kurultayımız, bu çerçeveler içerisinde okuyucu, yazar ve yayıncı arasında esasta hiçbir problem bulunmadığını tesbit etmiş ve okuyucuyu, yani tirajı artırmak suretiyle yazara ve yayıncıya ait problemlerin ortadan kalkacağı sonucuna varmıştır.

Kongre ve Kurultayımız, dünyadaki yeni gelişmeler ışığında, yayıncılık sektörünün artık sadece Türkiye'yi düşünerek değil, Türkiye dışındaki Türk Topluluklarını da dikkate alarak yeni bir planlamaya girmesi gerektiği ve Devletin de bu hususu özendirici tedbirler alması lüzumunu ayrıca tesbit etmiştir.

Kurultayımız, yayın kongrelerinin uzun aralıklarla toplanmış olmasını bir eksiklik olarak kaydetmiş ve bundan sonraki kurultayın daha kısa bir süre içerisinde toplanmasını temenni etmiştir.

Türk Milletine saygıyla duyururuz.

Acar OKAN

Kongre ve Kurultay Başkanı

Alaettin KORKMAZ

Başkan Vekili

Mehmet ÖNDER

Başkan Vekili

Cihan YAMAKOĞLU

I. Kom. Bşk.

Mehmet ÇINARLI

II. Kom. Bşk.

Aygören DİRİM

III. Kom. Bşk.

Doç. Dr. Necmettin SEFERCİOĞLU

IV. Kom. Bşk.

Muammer ÜLKER

V. Kom. Bşk.

Yrd. Doç. Dr. Nurettin GÜZ

VI. Kom. Bşk.

Doç. Dr. Muharrem VAROL

VII. Kom. Bşk.

BAŞKAN - Teşekkür ederim.

Sonuç bildiriyle ilgili olarak görüş bildirmek isteyen var mı efendim?..

Söz alan arkadaşlarımı kaydettim, şimdi sırasıyla kendilerine söz vereceğim.

İlk olarak sayın AKENGİN'e söz veriyorum.

Buyurun Sayın AKENGİN.

YAHYA AKENGİN - Sayın Başkanlık Divanı, sayın delegeler, değerli misafirler; hepinize saygılar sunarım.

Efendim, bu sonuç bildirisinin ben hayli iyimser bir üslupla olduğunu gördüm. Bu iyimserliğe de tam katılmadığımı ifade etme gereğini duydum. Tabiatıyla iyimserlik idealimizdir, hedefimizdir. Hedefimiz ve idealimiz olanlarla mevcut gerçeği de birbirinden ayırmak zorundayız.

Şimdi, burada Kongre ve Kurultayın iki önemli meselesi, veya konusu var. Telif Hakları Kurultayı diye bir unsur var burada. Burada telif haklarıyla ilgili bir ibareye rastlamadım. Bunun yer almasını özellikle arzu ediyorum.

Bir kere, telif hakları konusunda problemler vardır efendim. Yani, Türkiye'de yazar hakları konusunda problem vardır; bunun bir yönü maddi haklardır, diğer yönü de ilişkiler,

irtibatlar, bakış açıları yönündendir. Bunu açıklığa kavuşturacak bir ibarenin, bir temenninin yer alması gerekiyor. Mevzuat düzenlemeleri, kanun değişikliği ve diğerleri olmak üzere bunlara şiddetle ihtiyaç vardır. Hatta telif hakları konusunda bizim mevzuat değişikliği tekliflerimiz var dosya halinde Kültür Bakanlığı'nda. Bu Kurultay sonuna ertelendi ele alınması ki, buradan çıkacak görüş, temennilerin oraya ışık tutması bakımından. Tabii komisyon raporlarında bunlar var, ama, sonuç bildirisi de bir yönüyle çok önemli, altının çizilmesi gerekir. Eğer ben dikkatle... *(Anlaşılmayan müdahale)*

Efendim, mevzuatla beraber telif haklarının yetersizliğinin vurgulanması gerektiği inancındayım. Yani, bunun biraz daha vurgulanmasına ben şahsen ihtiyaç duyuyorum. Sanıyorum ki, bizim yazarlarımız da bu ihtiyacı hissediyorlar. Onu arz ederim.

Saygılar sunarım. *(Alkışlar)*

BAŞKAN - Teşekkür ederiz Sayın AKENGİN.

Buyurun Sayın Aytuğ İZAT.

AYTUĞ İZAT - Sayın Başkan, muhterem üyeler; bu sonuç bildirisinin her cümle ve kelimesine aynen katıldığımı bildirerek sözlerime başlamak istiyorum ve kaleme alanları tebrik etmek isterim. Ancak, bazı eksikler olduğunu bendeniz de müşahade ettim. Bu eksiklerden birisi de Sayın Akenğin'in Başkanı bulunduğu İLESAM'a da teşekkür edilmesinde bence fayda var müştereken düzenlendiğini gördüğümüze göre.

Yalnız, benim esas işaret etmek istediğim husus şu : Yedi komisyonun çok güzel tekliflerini okuduk, dinledik ve onayladık. Bunlar nasıl yerine getirilecek?.. İlk gün yaptığım konuşmada bazı kurum ve araçlar teklif etmiştim. Bunların dile

getirilmesi gereken yer bence yine sonuç bildirisi olması lâzım gelir diye düşünüyorum, bu bakımdan tekliflerimi yeniliyorum. Eğer uygun görürseniz ilâvesinde fayda var.

İki teklif yapmıştım. Birincisi, yayıncılık ve kitap meselelerini devamlı inceleyen bağımsız bir kuruluş önerisine bulunmuşum. Öneri dediğim için herhalde kabul görmedi, bugün teklif halinde sunuyorum. Bu kuruluşun malî özerkliği olmak zorunda. Kitapçılıkla ilgili bütün meselelerini incelemek mecburiyetinde olmalıdır, hükümete yön vermelidir, bizlere ışık tutmalıdır. Bu birinci teklifimdi.

İkinci teklifim : Parasız hiçbir şey olmuyor biliyoruz. Bu konularla ilgili bir fon kurulmasını tekrar teklif ediyorum. Bu iki teklifimin, eğer uygun görürseniz sonuç bildirisinde yer almasını arz ediyorum, saygılar sunuyorum. **(Alkışlar)**

BAŞKAN - Teşekkür ediyoruz Sayın İZAT.

Buyurun Sayın Erol ERDURAN.

EROL ERDURAN - Sayın Başkan, sayın üyeler; bu sonuç bildirisini dinledik. Oldukça yeterli ve iyi bir sonuç bildirisi olarak gördük. Bu vesileyle, bu organizasyon için Kültür Bakanlığına, İLESAM'a müşterek yaptıkları için teşekkür etmek istiyorum.

Ayrıca, başta Sayın Müşteşarımız Acar OKAN'a, son derece demokratik, dirayetli, herkese eşit söz hakkı veren güzel yönetiminden dolayı teşekkür etmek istiyorum.

Ayrıca, yine bu organizasyonda emeği geçen tüm çalışanlara, yayıncı arkadaşlarım adına teşekkür ederim.

Bu kadar. *(Alkışlar)*

BAŞKAN - Teşekkür ederiz Sayın ERDURAN.

Buyurun Sayın Cemal ANADOL.

CEMAL ANADOL - Sayın Başkan, çok değerli delegeler; bu bakanlık kadrosunun Bakanı, Müsteşarı ve diğer idari kardolarıyla bugün millî kültürümüze en iyi biçimde sahip çıkmak için hüsnüniyetle çalıştıklarını ve büyük gayretler içerisinde çırpındıklarını görmekle büyük bir haz ve sevinç duyuyorum.

Kurultayımız ve kongremiz, sanıyorum ki başarılı olmuştur. Ben, bir rehber öğretmenin mektebinde çocuğuma verdiği kitapları çok yakından takip eden bir kimse olarak millî kültüre bu ölçüde sahip çıkılmasını lüzumlu ve çok saygı değer buluyorum. Bunun için bu kadroya, bugüne kadar bu hizmetleri görmüş olanların daha üstünde bir hizmet vermiş oldukları için teşekkür ediyorum ve emeği geçen bütün arkadaşları da kutluyorum, hepinize saygı ve sevgilerimi sunuyorum. *(Alkışlar)*

BAŞKAN - Teşekkür ederiz Sayın ANADOL.

Buyurun Sayın Yağmur TUNALI.

YAĞMUR TUNALI - Sayın Başkanı ve aziz heyetinizi saygıyla selamlıyorum.

Bir takdim tehir oldu galiba. Ben yarım saat önce söz istemiştim, elimi kaldırdığım anda söz istediğim düşünülmüş olsa gerek ki benim için büyük bir lütuf oldu.

Bir gününü takip edebildiğim bu kurultayı ve diğer ismi kongreyi baştan itibaren takip edemediğim için fevkalade üzgünüm. Bugünden, düne ve önceki güne bakarak hepinizi saygıyla selamlamak istiyorum.

Teşekkür ederim efendim. *(Alkışlar)*

BAŞKAN - Sağolun Sayın TUNALI.

Buyurun efendim, buyurun Sayın SEFERCİOĞLU.

NECMETTİN SEFERCİOĞLU - Efendim, ben vaktinizi almayacağım, sadece demin de dile getirilen ve gerçekten yazılışı sırasında unutulduğuna kâni olduğumuz bir eksikliği gidermede pratik faydası olacağını umarak bir cümlenin şöyle düzeltilmesini teklif edeceğim.

Burada “Kültür Bakanlığımızın, meseleyi gündeme getirmek suretiyle” diye başlayan bir cümle var. Orada, “Kültür Bakanlığımızın ve İLESAM’ın meseleyi gündeme getirmek suretiyle” şeklinde bir değişiklik yapılmak suretiyle bu toplantının düzenlenmesinde önemli katkısı bulunan bu meslek kuruluşumuzun da sonuç bildirimizde anılmasının sağlanmasının mümkün olacağını düşündüm.

Beni dinlediğiniz için hepinize teşekkür ederim; ayrıca, üç gündür devam eden çalışmalar sırasında Sayın Başkanımızın, Başkanlık Divanı’nın ve değerli arkadaşlarımızın önemli katkıları için de hepinize ayrı ayrı teşekkür etmek isterim.

Sağolun. *(Alkışlar)*

BAŞKAN - Teşekkür ediyoruz Sayın SEFERCİOĞLU.

Efendim, bu görüşmelerden, konuşmalardan müşahhas olarak çıkarttığım dört teklif var.

Sonuç bildirisine ilave edilmesi istenen hususlardan bir tanesi, Kültür Bakanlığı’na teşekkür eden ibarenin yanında İLESAM’a da teşekkür edilmesidir. Elbette tabiidir bu; ama, ihmal olmuş zannediyorum; ama, metni okuduğumuz için usulen oyunuzda sunuyorum : İLESAM’a da teşekkürün ilave edilmesini kabul edenler işaret buyursunlar efendim... Etmeyenler... İttifakla kabul edilmiştir efendim.

İkinci husus, Sayın AKENGİN’in belirttiği, “Telif haklarının mevzuatındaki bazı düzenlemelere duyulan ihtiyacı ni-

haî bildiride de önemli bir konudur ve kurultayımızın yarısıdır” dediler.

Bu konuyu da oylarınıza sunuyorum : Telif haklarıyla ilgili mevzuatta değişiklik ve düzenlemeler yapılmasına ihtiyaç bulunduğunu belirten bir cümle (“*Var var*” sesleri.)

Okuyorum efendim. “Yazarlarımızın, millî kültürümüzün işlenip geliştirilmesinde en büyük dayanağımız olduğu bugün, başka eserlerini yayınlamamak üzere telif hakları, vergilendirme ve sosyal haklar bakımından çözülmesi gereken çok önemli sorunları bulunduğu, bunların halli için telif haklarıyla ilgili mevzuatın yeniden düzenlenmesi gerektiği sonucuna varılmıştır.”

(*AKENGİN'in anlaşılmayan müdahalesi*)

BAŞKAN - O zaten, yeterli hale getirilmesi, iyileştirilmesi demek manasında olacağı için nihai bildiride zannediyorum bu kadarı bana göre de kafidir.

Mamafih bu hususu da oylarınıza sunuyorum teklif olarak ileri sürüldüğü için : Bu, ikinci sayfanın birinci paragrafında şimdi...

YAHYA AKENGİN - Geri alıyorum efendim. (*Al-kışlar*)

BAŞKAN - Peki, oylamaya lüzum kalmamıştır.

Sayın İZAT'ın, “yayıncılık ve kitapçılık konusunda bağımsız bir kuruluş ve onu finanse edecek bir fon fikri de bir cümle olarak ifade edilmeliydi” teklifi var. Bu hususu oylarınıza sunuyorum : Kabul edenler işaret buyursunlar... Efendim, böyle bir ilaveye lüzum yoktur diyenler işaret buyursunlar... Efendim, ilaveyi uygun bulanlar daha fazla çıktı. Efendim, ilk gün bütün konuşmasını Sayın İZAT bu

konuya hasretmişti. 33'e 21 oyla AYTUĞ Bey'in fikrinin bir temenni cümlesi olarak ilâve edilmesi şu anda oylarınızla kabul edildi. (*Anlaşılmayan müdahale*)

Efendim, demokratik bir şekilde cereyan ediyor.

AYTUĞ Bey, sonuç bildirisine bir hususun ilave edilmesini teklif etti. Komisyon bu fikrin reddedildiğine dair hiçbir görüş ileri sürmediniz. Ben burada yedi kişinin ismini aldım, yedi kişi de konuştu. Ben de şimdi bu fikri oylarınıza sunuyorum, oylamada kabul ediliyor. Varsa bir fikriniz söyleyin, tekrar oylayayım efendim.

AYGÖRENDİRİM - Sayın Başkan, Değerleme Müdürlüğü vardır. Bu kitapla, okumayla ilgili bu tür araştırmalar zaten Değerleme Müdürlüğü'nün görevleri içindedir sanıyorum. Onun dışında, biz dernek olarak zaten bu işleri üstlenmiş bulunuyoruz. Türk Evi ve araştırmalarımız da vardır, önceki günkü yaptığım konuşmada söylemişim ve sürekli olarak yapıyoruz. Biz burada eğer destek görürsek bunu çok daha kapsamlı bir biçimde yaparız. Şimdi tekrar bir komisyon kurulacak. Bu komisyon ne yapacak. Yani, şimdi Değerleme Müdürlüğü gibi veya Kültür Bakanlığı'nın yapması gereken işleri bir başka komisyon kurup başka bir şeye devrettiğimiz zaman, yani işleyeceğini sanmıyorum böyle bir kurumun. Bu var olan kurumlar desteklenerek yapılmalı. Şimdi biz üç ayda bir kitap kataloğu yayınlıyoruz. Bu, kütüphane bilgilerini de kapsıyor ve il halk kütüphaneleri abone buna, bütün kütüphanelere gidiyor. Bu bilgileri şimdi biz İngilizce ve Almanca yayınlamak istiyoruz dışardan gelen kütüphanecilerin talebi üzerine; ancak, bunun Kültür Bakanlığı'ndan finansman talebinde bulunacağız. Yani, bu işleri zaten bir üstlenmiş durumundayız. İkinci bir komisyona yeni baştan ben doğrusu gerek görmüyorum.

BAŞKAN - Teşekkür ediyorum efendim.

Şimdi, aksi görüş de ifade edilmiş oldu. Bu konu baştan beri de söylenmiş bir konu olduğu için tekrarında kanaatimce lüzum yoktur. Tekrar oylarınıza sunuyorum : Sayın İZAT'ın temenni maddesi olarak nihaî bildiriye, kitapçılık ve yayıncılık konusunda bağımsız bir kuruluş ve onu finanse edecek bir fon kurulmasını temenni maddesi olarak tavsiye etmektedir. Bu tavsiyeyi uygun görenler, böyle bir ilaveyi uygun görenler işaret buyursunlar efendim... 41 kişi. Böyle bir ilaveye lüzum yoktur diyenler işaret buyursunlar efendim.. 16 kişi. Efendim, AYTUĞ Bey'in ilave teklifi kabul edilmiştir.

Bu oylama sonucunda kabul edilen ilavelerle birlikte sonuç bildirisini bütünüyle oylarınıza sunuyorum efendim : Kabul edenler işaret buyursunlar... Kabul etmeyenler... Çoğunlukla kabul edilmiştir efendim.

Sonuç bildirimiz de hayırlı ve uğurlu olsun.

Bendeniz kendi kendimi takdim edeyim ve müsaadenizle sizlere teşekkür etmek üzere beş dakikanızı daha işgal edeyim. *(Alkışlar)*

Çok değerli, çok sabırlı, çok çalışkan delegeler; hepimize Bakanlığım, Bakanım ve şahsım adına teşekkür ediyorum.

Sayın Bakanımızın çok yoğun bir kongre ve siyasî ritim içerisinde ve yoğun bir bakanlık faaliyeti içerisinde olması sebebiyle katılamadığı bu kongrede dün akşamki telefon görüşmeleriyle üzüntülerini, bulunamamanın üzüntülerini sizlere iletmemi emrettiler. Aranızda bulunamamaktan gerçekten müteessirdirler.

Açış konuşmamda da söylediğim gibi, davetimize katılan kitle seçkin, meselenin her branşta temsilcisi sayılabilecek yetkili kişilerdir. Meselenin Türkiye'deki önemini vurgulamak açısından daha kalabalık bir salon ve daha büyük bir alâka ümit ettiğimi, beklediğimi söylemiştim; ama, beklediğimiz kadar olmasa bile iştirak edenlerin keyfiyetteki

yetkinlikleri, güçleri ve her konuyu burada dile getirmiş olmaları bizim için yeterli olmuştur.

Bütün katılanlara, sonuna kadar dikkatle, sabırla yerlerinden kıpırdamaksızın dinleyenlere, fikir söyleyenlere ve davet ettiğimiz halde katılmayanlara da teşekkür etmekteyim.

Bizim için, evvela, çok faydalı oldu. Umarım sizler için de faydalı olmuştur. Bakanlık olarak son derece yararlandık, yararlanacağız.

Açış konuşmamda ifade ettiğim gibi, biz kurultayları göstermelik yapmıyoruz. Bakanlık olarak ısrarla takipçisi oluyoruz, kurultay sonuçlarını bakanlıkta bu işle ilgili birimde ayrıca bir birim oluşturmak, o birimin içinde bir ekip teşkil etmek suretiyle tarattırıyoruz. Bunun, bakanlığımızı ilgilendiren maddelerini ayırıyoruz, tatbik kabiliyeti olanları, bütçe imkânlarıyla hemen yapılabilecek olanlarını ayırıyoruz ve hemen yürürlüğe koyuyoruz. İnisiyatifi bize ait olanları süratle bitiriyoruz. Bizim dışımızda olanlarını ilgili birimlere servis yaparak duyuruyoruz. Mesalâ; bazı raporlarda, TRT ile ilgili, Millî Eğitimle ilgili ve başka kuruluşla ilgili temenniler de vardı. Kurultayımız toplanmış, şu temenni kararlarını almıştır, sizin biriminizi ilgilendirenleri de şunlardır diyoruz, dökümünü çıkartıyoruz, diğer kurultay kararlarıyla birlikte altını çizerek Millî Eğitime, YÖK'e, TRT'ye, ilgili diğer bakanlıklara Ulaştırma Bakanlığı'na mesela burada zikredilen hususlardan bir kısmı da onlara aitti, gereği diye tavsiye kararımızı iletiyoruz, bildiriyoruz, bunun da takipçisi oluyoruz. Hiç şüpheniz olmasın, bu kurultay da aynen bu şekilde takip edilecektir. İmkânlar nispetinde, büyük bir nispette gerçekleşecektir. Bunun vaadini de Bakanım adına, Bakanlığım adına bulunabilirim.

Hepinize tekrar teşekkür ediyor, saygılarımı sunuyorum efendim. *(Alkışlar)*

Kurultayımız bu alkışlar arasında kapatıyorum.

T. C. KÜLTÜR BAKANLIĞI YAYINLAR DAİRESİ BAŞKANLIĞI KÜTÜPHANESİ
Kayıt No : 1703
Tasnif No : 002

KÜLTÜR BAKANLIĞI Yayımlar Dairesi Başkanlığı İhtisas Kütüphanesi
Demirbaş No 1029

92.06.Y.0001 - 1426

№ 1094